

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR is, met N°. 11 van den tweeden jaargang, maandelijks op onbepaalde tijden, in N^os. van 3 vellen druks verschonen; zoodat deze 2de Jaargang uit 36 vellen druks, (behalve de bijvoegsels, die gratis geleverd zullen worden) zal bestaan, en voor f 6, 25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respective geabonneerden zal worden afgeleverd.

Men abonneert zich voor dezen tweeden Jaargang bij alle Post-directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden vrachtfrij aan de uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: voor den *Militairen Spectator*.

AAN

HET NEDERLANDSCHE MILITAIRE PUBLIEK.

Wij hebben het noodig geacht, bij dit laatste nummer van *Spectators* 2den jaargang, een enkel woord aan deszelfs lezers toe te voegen.

Met verschillende zwarigheden, die zich gedurig tegen de verdere uitgave van dit militaire tijdschrift opdeden, hebben wij te worstelen gehad; opofferingen van allerlei aard hebben wij ons moeten getroosten, en aan onderscheidene proefnemingen hebben wij ons moeten onderwerpen. Niets heeft ons echter afgeschrikt, om, op het voetspoor van hetgeen bij andere beschaafde natiën plaats vindt, ook voor het Nederlandsche leger eenen eigenen weg te openen, tot het verspreiden van militaire kennis.

Of het ons gelukt zij, dit doel eenigermate te bereiken, dit willen wij liefst aan de beslissing overlaten van bevoegde beoordeelaars, die daarbij, in billijkheid, zullen in aanmerking nemen, welke moeite het in heeft, eene zoodanige onderneming tot stand te brengen, vooral indien men slechts, gelijk dit met de redactie het geval was, daaraan tot dus verre niet dan snipperuren konde toewijden.

Het tweejarige bestaan van dit tijdschrift, heeft op hetzelfde, echter, in zekere mate, het zegel van bestendigheid gedrukt, daar alle vroegere ondernemingen van dien aard, een veel kortstondiger aanwezen hebben gehad. Wij zouden echter ondankbaar zijn, wanneer wij de instandhouding dezer onderneming geheel alleen aan onze volharding toeschreven, daar deze welligt alleen gediend heeft, om het doel, dat wij voor oogen hielden, door de Hooge regering en door het militaire publiek op deszelfs waren prijs te doen stellen. Op grond daarvan heeft het dan ook Z. M. onzen geëerbiedigden Koning, nog zeer korteling, op het gunstig rapport van Z. E. den directeur-generaal van oorlog en het departement van koloniën, willen behagen, ter bevordering onzer pogingen, zoo wel hier te lande als in Zr. Ms. overzeesche bezittingen, eene hoogst welwillende dispositie te nemen, welke, gepaard met den

meerderen bijval en aanmoediging, die wij, vooral gedurende de laatste acht nummers, in den loop van dezen jaargang, bij het publiek ontwaar werden, niet weinig heeft bijgedragen tot het voornemen, om den *derden jaargang*, met verdubbelde inspanning, te beginnen. Hoezeer nu echter ook de vermeerdering van het aantal geabonneerden, in vergelijking met dat op den vorigen jaargang van dit tijdschrift, aanmerkelijk kan genoemd worden, zoo mag de redactie het echter niet ontveinzen, dat zij, om meer en meer aan het doel en de strekking van dit blad, als ook aan de verwachting van het Nederlandsche militaire publiek te kunnen beantwoorden, eene nog ruimere deelneming zal behoeven.

Den vorigen jaargang eindigden wij met 252 geabonneerden; den tegenwoordigen sluiten wij met 430 intekenaars. En hoezeer dit aantal, naar evenredigheid van de hoogloopende kosten, den matigen prijs, welke daarvoor te goed gedaan wordt, en met de begunstiging, die soortgelijke tijdschriften elders te beurt valt, als te gering om te vermelden, moet beschouwd worden, zoo hebben wij echter gemeend, hierbij met openhartigheid te werk te moeten gaan, om de belangloosheid van het oogmerk der uitgave, waardoor deze onderneming afwijkt van alle zoogenaamde boekverkoopers-speculatiën, beter te doen kennen. Te meer moet deze belangloosheid in het oog vallen, wanneer zij, die de onvermijdelijke onkosten aan de uitgave van soortgelijke tijdschriften verknocht, kunnen berekenen, met ons zullen moeten toestemmen, dat, tot het behoorlijk dekken daarvan, voor het minst 5 à 600 intekenaars benoodigd zijn.

Gedurende eenen geruimen tijd werd deze onderneming als 't ware aan haar eigen lot overgelaten. Onze eenige aanmoediging was echter, dat wij wel voor een *klein*, maar ook des te *uitgezochter* publiek optraden, en het is deze laatste opmerking, als ook de wijze, waarop men ons, zoo in publieke dagbladen, als door schriftelijke aanmaningen, heeft aangezocht, om bij het begin van den 3den jaargang, eene volledige abonnements-lijst te voegen — een voorstel, dat wij bereids, in navolging van andere tijdschriften, hadden aangenomen — die ons hebben doen

besluiten, eene zoodanige naam-lijst vooreerst nog terug te houden. Men beoordeele deze bescheidenheid uit het ware oogpunt, waardoor wij het eenigzins regtmatig verwijt, van met het *pistool op de borst* tot intekening te dwingen, zoeken te ontgaan. Wij zullen trachten door andere middelen op de overtuiging van het nut dezer onderneming te werken, namelijk, door *toenemende verbetering*, in redactie en in de keuze der artikelen, welke wij in onze kolommen opnemen.

Steeds nieuwe bronnen worden ons daartoe geopend, waarvan wij zullen voortgaan een *bescheiden* gebruik te maken. Om dit laatste doel zoo veel mogelijk tot het gemak, en naar het welgevallen der werkende deelnemers in ons blad, te bevorderen, nemen wij de vrijheid, bekend te maken, dat, bij verkiezing, ook aan onzen tegenwoordigen directeur, den heer *Dr. J. C. van Rijneveld*, *1sten luitenant bij de rijdende batterij, n°. 13*, bij het leger te velde, de in te zenden stukken (*mits franco*) kunnen worden overgemaakt.

Ten slotte kunnen wij ons het genoeg niet ontzeggen, onze levendige erkentelijkheid te betuigen aan hen, die, op de hoogste trappen der militaire hiërarchie staande, zich wel hebben gelieven onledig te houden, met onze onderneming te begunstigen, als ook aan diegenen, welke ons met de vruchten hunner kennis en ervaring hebben bijgestaan. (*)

De Redactie.

(*) Bij het 1ste nummer van den 3den jaargang, zal een titel en een register van den inhoud van den 2den jaargang gevoegd worden.

OVERZIGT

DER VELDTOGTEN IN DE JAREN 1792, 1793, 1794
EN 1795, VOOR ZOO VERRE DIE OP NEDERLANDSCHEN BODEM, OF OP DESZELFS GRENZEN HEBBEN PLAATS GEHAD.

ARTIKEL 4.

Slot van den veldtocht in 1795.

Nadat, ten gevolge der laatstelijk vermelde gevechten bij Hondshoten, het Engelsche leger van vóór Duiskerken had moeten terugtrekken, beging de generaal *Houchard* den grooten misslag, van hetzelfde niet dadelijk met al de kracht, aan een zegevierend leger eigen, te vervolgen, en meerdere en beslissende slagen aan de terugtrekkende magt toe te brengen. In plaats van dezen zoo natuurlijke weg te volgen, sloeg hij het oog op Yperen, en besloot eene poging aan te wenden, om deze vesting te vermeesteren. Ter verovering dier plaats werd door het Fransche legerhooft eene zeer sterke divisie afgezonden, welke evenwel, na Yperen 56 uren met gloeiende kogels be-

schoten te hebben, op de aankomst van het korps onder den Hanoverschen generaal *Walmoden*, naar *Bailleul* terug moest trekken; laatstgenoemde generaal legerde zich daarop, ter meerdere bescherming der bedreigde vesting, digter bij dezelve; terwijl *Dixmuide* door den hertog van *York* bezet werd, en de Franschen van hunne zijde *Veurne* in bezit namen.

Met het oogmerk, om ook alsnu voordeel te trekken, van de reeds meermalen vermelde zoo zeer verspreide stelling der verbondene legers, en tevens de weinig onderling verleende hulp zich ten nutte te maken, besloot de generaal *Houchard*, om thans zijne krachten te wenden tegen de bij Menen gelgerde Nederlandsche troepen. Gevronge hoop mogt hij toch hebben, dat ook deze geene hulp zouden erlangen — zooals dan ook de ondervinding bevestigde — en dat dus ook deze niet zeer aanzienlijke magt, door hem ligtelijk te verslagen zoude zijn.

Het Nederlandsche korps, onder den Erfprins van *Oranje*, was met de hoofdmagt steeds te Menen gelegerd; eene brigade van den generaal *Reizenstein* bevond zich te *Lannoy*, ten zuid-oosten van Menen; terwijl de generaal *Geusau* zich te *Tourcoing* bevond. Eerstgenoemde brigade reeds op den 12den door de Franschen terug gedrongen zijnde, besloot de Erfprins eene meer samengetrokkene stelling achter de *Leije* te doen innemen; deze voorgenomene beweging had reeds een begin van uitvoering ontvangen, toen de Oostenrijksche generaal *Beaulieu*, met de tijding der overgaaf van *Le Quesnoy*, tevens aan den Erfprins eene hulpmagt van 6000 man liet toezeggen, ten gevolge waarvan dan ook de voorgenomene beweging werd gestaakt, en de navolgende stellingen bezet werden: De hoofdmagt der Nederlanders voor Menen, en wel te *Halluin*; de generaal *Geusau*, met de bezetting van *Kortrijk*, maakte den linkervleugel uit; de generaal *Reizenstein* tusschen *Werwick* en *Yperen*, en het korps onder Prins *Frederik* te *Werwick*. Den 13den werd de hoofdmagt door 25,000 man Franschen aangevallen, en deze, zwichtende voor de overmagt en terug geslagen zijnde, ging tot op *Aelbeke*. De linkervleugel, boven vermeld, werd niet in het gevecht gebragt, waardoor dan ook alsnu het geheele gewigt van den aanval op de te *Werwick* staande troepen onder Prins *Frederik* nederkwam. De generaal *Reizenstein*, in plaats van zich op *Werwick* te rigten, nam den terugtocht aan naar *Yperen*. De stelling der Nederlandsche troepen te *Werwick* werd daardoor des te hagchelijker; desniettemin sloeg de infanterie den eersten aanval der Franschen met goed gevolg af. Toen evenwel *Werwick* in brand geschoten en Prins *Frederik* gekwetst werd, moest men op den aftocht bedacht zijn, welke dan ook aanvankelijk tot bij Menen in goede orde plaats vond. Menen ondertusschen

in handen der Franschen zijde, sloeg de eerst zeer ge-regelde terugtocht tot wanorde over, de Nederlandsche magt trok terug op Rousselaar en vervolgens op Brugge.

De Oostenrijksche generaal *Beaulieu* bevond zich gedurende het bovengenoemde zoo ongelukkige gevecht te *Wewelchem*, op drie vierde uur afstands van *Menen*, en bepaalde de door hem toegezegde hulp tot het zenden van 600 man kavallerie, in verkenning op *Werwick*; welligt bevroedde gemelde generaal niet, welke gevolgen het met zulke ongelijke krachten gevoerde gevecht, voor de Nederlandsche magt zoude hebben. Hoe dit ook wezen moge, en welke ook de redenen kunnen geweest zijn van dit zoo geheel vreemd handelen, het aangehaalde gevecht kan tot bewijs verstrekken (1), welke gevolgen het kan na zich slepen, eene uitgebreide stelling met eene niet daaraan geëvenredigde magt te willen bezetten, of met andere woorden, als men alles wil bezetten om alles te behouden, doch ook niet zelden, bij geconcentreerde aanvallen, alles verliest. (2)

De Franschen werden later door den generaal *Beaulieu*, die op *Dadizele* teruggetrokken was, in vereeniging met aan hem getrokken korpsen, uit *Menen* verdreven, daarna over *Werwick*, *Rijssel* bereikende. De hertog *van York* van zijne zijde rukte den 14den op *Thourout*, den generaal *Abercrombie* met eene sterke divisie te *Dixmuid* achterlatende; terwijl ook het korps onder gemelden hertog dien dag eene aanzienlijke versterking ontving, bestaande uit verschillende sints kort aangekomene Engelsche en Schotsche regimenten. Den 15den trok het Engelsche korps op *Rousselaar*, daarna over *Menen* op *Cysaing*, dusdoende, van laatstgenoemde plaats tot aan *Nieuwpoort*, de Vlaamsche linie bezettende.

Na de gevechten bij *Werwick* was door den hertog *van Coburg* insgelijks eene beweging regts gemaakt; vernemende evenwel, dat *Menen* reeds wederom door den generaal *Beaulieu* hernomen was, trokken de Oostenrijkers weder terug, en werd alsnu door meergenoemden opper-bevelhebber besloten, om het reeds sints zoo lang beraamde beleg van *Maubeuge* te ondernemen; terwijl, zooals reeds vroeger gezegd is, de vesting *Le Quesnoy*, op den 11den September, in handen der verbondene legers was gevallen.

Het goed versterkte *Maubeuge* bevond zich beschermd door eene aldaar gelegerde en verschanste magt van 25,000 man, steunende met den regtervleugel aan de *Sambre*, en met den linker aan het kleine riviertje *Marchine*.

(1) *Jomini*, etc., T. V, page 285.

(2) Meerdere persoonlijke bijzonderheden — niet tot dit overzicht behoorende — zijn te vinden in het aangehaalde werk: *Leven van Prins Frederik*, 2e Stuk.

In het front van dit verschanste leger bevonden zich twee moerassige valleijen, in gemeenschap en verband met verschillende aangelegde veldwerken. De Oostenrijkers trokken den 28sten September de *Sambre* over; nadat hierop eenige bloedige gevechten hadden plaatsgevonden tusschen laatstgenoemden en het verschanste leger, en nadat ook de Nederlandsche troepen zich den 8sten October op den linker *Sambre*-oever hadden begeven, versterkt door 9,000 man *Hanoveranen* onder den Maarschalk *Freitag*, werd de geheele insluiting der bedreigde vesting als volgt bewerkstelligd: De generaal *Colleredo*, en onder hem, de graaf *Latour* waren belast met de insluiting der vesting op den rechter oever der *Sambre*, en stelden zich op den straatweg naar *Beaumont*; een ander korps kwam op den straatweg naar *Avesnes*, terwijl het observatie leger onder den generaal *Clairfait* gesteld werd. Men kan aannemen dat de geheele gecombineerde magt, tot deze operatie bestemd en daarvoor bevestigd, 75,000 man bedragen heeft.

De generaal *Jourdan*, die inmiddels *Houchard* in het opperbevel van het leger van het noorden was opgevolgd, al het gewigt gevoelende, hetwelk er voor Frankrijk in gelegen was, om *Maubeuge* met de daarin opgeslotene krijgsmagt, te bevrijden, bekwam van het Comité van Algemeen welzijn — waarin destijds reeds de krijgskundige zaken door *Carnot* bestierd werden — den last, om ter dezer bevrijding eene poging aantewenden. Met dit oogmerk werd aan een gedeelte der fransche krijgsmagt uit de legerplaatsen van *Gavarelle*, de *la Madalaine* en van *Cassel*, alsmede aan 5000 man van het leger der *Ardennes*, gelast, om ten getalle van 50,000 man zich te *Guise* te vereenigen.

De Generaal *Clairfait* vernam nauwelijks deze bij de Franschen plaatsvindende beweging, of hij rukte met het observatie leger van nagenoeg 50,000 man voorwaarts; zijne te nemen stelling moest ongelukkiger wijze, ten einde de nadering tot de vesting aan de Franschen te beletten, voor gezegde magt te uitgebreid worden. Reeds den 14den October verschenen de kolonnes van *Jourdan* in de bosschen, waaraan de vleugels van *Clairfait* steunden; de gevechten van dien dag bepaalden zich evenwel tot eene vrij scherpe kanonnade, waarbij men van wederzijde eenige voordelen behaalde, doch ook wederkeerig de ingenomene stelling bleef bezetten.

Den 16den daaraanvolgenden werd de aanval hervat en zulks in tegenwoordigheid van *Carnot*. *Jourdan* had zijnen regtervleugel aanzienlijk versterkt, ten einde daardoor, ingevolge de zoogenaamde schuinsche slagorde, den linker-vleugel der Oostenrijkers den beslissenden slag toe te brengen, zich, voor hunnen regtervleugel, bepalende tot het doen bezig houden der, toen reeds meer en meer bij de Franschen in gebruik gerakende, *Tirailleurs*. De Oostenrijkers van hunne zijde hadden g.e.ne beweging gemaakt, om de

hun bedreigende overmagt te kunnen wederstaan. Zij wachtten den aanval in hunne stelling af; waaruit van zelve volgde, dat, terwijl hun regtervleugel weinig of niets te lijden had, de linker daarentegen, na een allerbloedigst gevecht en eenen hevigen wederstand, voor de overmagt moest wijken. Ter zelfder tijd werd door het centrum der Franschen het dorp Doulers met hevigheid aangevalen, doch alzoo ook toen door den uitersten linkervleugel der Oostenrijkers, naar de zijde van Beaumont opgesteld, een onbevolen en onverwachte aanval werd gedaan, zoudt wellicht gezegde aanval van het centrum niet die gevolgen hebben gehad, welke dezelve nu verkreeg. Het eigenlijke belegerings-korps, in plaats van ter hulp van *Clairfait* toe te schieten, trok over de Sambre terug, maakte daardoor de Franschen de overwinning gemakkelijker en bevrijdde Maubeuge van het, deze plaats dreigende, beleg, tevens, door den nu genoemden slag van Wattignies, aan de bij Maubeuge ingeslotene aanzienlijke Fransche krijgsmagt alle vrijheid van handelen gevende.

Bij de opgegevene oorzaak wegens het opbreken van het naauwelijks begonnen beleg, komt het nog opmerkelijk voor dat ook de hertog *van York*, die reeds den 11den October uit Menen, na het bekomen der tijding van de door *Jourdan* voorgenomene beweging, vertrokken was, ten einde het belegerings-korps te hulp te komen, evenwel eerst den 16den te Englefontaine aankwam, en dus na het gevecht van Wattignies.

De Oostenrijkers trokken na dezen verloren slag, in goede orde over de Sambre; het Nederlandsche leger betrok eene stelling bij Betigny; de generaal *Latour* links van deze stelling; de generaal *Colleredo* regts; de generaal *Clairfait* voorwaarts naar de Sambre; terwijl de hertog *van York* met zijn onderhebbend korps naar Vlaanderen terugkeerde.

In laatstgenoemde provincie, had *Jourdan* middelerwijl eene diversie doen bewerkstelligen, met het oogmerk om de geallieerde magt, nu te zeer aan de Sambre vereenigd, weder uitgebreide stellingen te doen aannemen. Hierbij hadden eenige gevechten plaats, welke evenwel, toen daarna de hertog *van York* laatstgemelde beweging maakte, ook allen ten voordeele der verbondene legers uitvielen.

De veldtogt van dit jaar eindigde met een moorddadig gevecht bij Marchienne. Deze plaats, welke door 4000 Franschen bezet was, werd door de Oostenrijksche generaals *Kraay* en *Otto* omsingeld en aangevallen. Na eene ten uiterste toe gedrevene verdediging, en eene opeenstapeling van meer dan 2000 gesneuvelden, geraakten de Oostenrijkers in het bezit dier plaats, waarbij het overblijvende gedeelte — meestal gekwetst — gevangen genomen werd.

De verbondene legers betrokken daarna de winter-kwartieren.

De, gedurende den veldtogt van 1793 plaats gehad hebbende handelingen, worden door *Jomini* uit een algemeen oogpunt en in kort bestek getoetst. Voor zoo verre het in dit overzicht beschouwde betreft, zegt deze schrijver daaromtrent hoofdzakelijk het volgende:

Bezwaarlijk mag het heeten, om een juist begrip te bekomen van de grondslagen, welke de verbondene legers zich in dezen, voor hen zoo schitterend en voordeel voorspellende begonnen veldtogt als stelregel hadden aangenomen, en wat hun tot rigtsnoer diende, bij de verdere operaties.

Nimmer werd aan de natiën duidelijker getoond, hoezeer hun lot dikwerf afhangt van de kunst, om groote krijgswegingen te beramen en legers aan te voeren; van hoe veel gewigt het dus is, om, bij de keuze der opperbevelhebbers, alle vooroordeelen en kleine begrippen, uit eene kwalijk begrepene eigenliefde ontstaande, ter zijde te stellen. In dezen veldtogt zag men generaals, welke van groote tactici den naam hadden, de grootste misslagen begaan, door het opvolgen van het zogenaamd cordon-systeem, hunne legers daarvan de bittere vruchten doen plukken, en dusdoende het bestaan van geheele rijken op het spel zetten. Bij tegenoverstelling hiervan ziet men generaals, in éenen veldtogt van de laagste militaire trappen tot het opperbevelhebberschap opgeklommen, als bij ingeving de meest gepaste regels der krijgskunst opvolgen.

Ook na de ontruiming van het Belgische grondgebied door *Dumouriez*, behielden de Verbondenen, zoowel als de Fransche legers, dezelve operatie-liniën, verdeeld in die van Vlaanderen, boven Maas en den Rijn, overal vonden kleine legertjes ter bescherming opgesteld.

Na den terugtogt van *Dumouriez*, bleven er ondertusschen slechts twee goede ontwerpen aan de keuze van den hertog *van Coburg* over. Het eerste: den vijand tot het geheel voleindigen zijner vernieling te volgen; het tweede: zijne basis door het vermeesteren eener vesting van aanzien te versterken, daarna uit deze en de reeds bestaande op twee concentrische-lijnen uit te gaan, en, dusdoende Frankrijk indringende, de op de vleugels verspreide Fransche legermagt gescheiden te houden, en tot het doen van even zoo uiteenloopende, doch verder verwijderd zijnde, concentrische-terugtogten te noodzaken.

Maubeuge was de eene vesting, Charleroy en Namen zouden de tweede operatie hebben opgeleverd. Na den marsch op Laon zoude alsdan de magt der Verbondenen, in vereeniging met die der Pruisen, tusschen den linker-oever der Marne en den rechteroever der Oise, 160,000 man den vijand hebben kunnen tegenover stellen, tegen

welke de op 100 uren van elkander verwijderde legerkampen van Weissenburg en de la Madelaine slechts weinig of niets hadden kunnen uitrigten. In plaats van dusdanig te handelen, werd het opgeteekende uitgevoerd.

De onderneming van den hertog *van Coburg* tegen het kamp van Cesar, was gewis goed uitgedacht, en zoude ook, met meerdere vlugheid in de uitvoering, en door de plaats gehad hebbende bewegingen 's nachts, in plaats van op den dag in het gezicht des vijands, te doen verrigten, eene betere uitkomst hebben opgeleverd.

Van het beleg van Duinkerken is reeds genoegzaam gezegd. Zoo de hertog *van York*, na te Yperen te zijn aangekomen en na zich aldaar met het korps van den Erfprins *van Oranje* vereenigd te hebben, met zijne magt alsdan 55,000 man bedragende, op het kamp van Cassel had geworpen — toen slechts 20,000 man sterk — dan had het voorgenomen beleg, na het behalen eener overwinning, ten minste ongestoord kunnen ondernomen worden. In de uitvoering van een beleg moet men door geen vijandelijk korps kunnen gehinderd worden, en zoo dit plaats mogt vinden, zoo levere men daaraan slag met vereenigde magt.

De uitslag der gevechten bij Hondschoten liet zich voorzien; want onmogelijk konde het observatie-leger, sterk 19,000 hoofden, tegen eene overmagt van 45,000 man, zich staande houden. Had men onmiddellijk het zoogenaamde beleg opgebroken, dan zouden deze gevechten, voor de alsdan vereenigde magt der Engelschen, waarschijnlijk eene andere uitkomst hebben opgeleverd. Men had nog daarenboven het geheele korps onder den Erfprins *van Oranje* tot zich kunnen trekken.

Men verwijt aan den generaal *Houchard*, dat hij niet, na het behalen der overwinning bij Hondschoten, op *Veurne* gerukt zij; ten einde dusdoende het terugtrekkende belegerings-korps af te snijden. Dit was dan ook de reden, waarom deze ongelukkige generaal van zijn kommando teruggeroepen, en te Parijs door beulshanden het leven verloor. Hij had getoond te kunnen overwinnen, zonder daarna van de overwinning gebruik te maken. Overigens waren zijne achtereenvolgende aanvallen, eerstelijk op het Engelsche observatie-leger, en daarna op het korps onder den Erfprins *van Oranje*, goed ingezien.

De slag van *Wattignies*, welke door het opbreken van het beleg van *Maubeuge* gevolgd werd, moet zeker de meeste verwondering baren. De hertog *van Coburg* bevond zich met 75,000 man voor deze vesting, en men mag niet veronderstellen, dat het hem onbekend zij geweest, dat de hertog *van York* ook met 16,000 man van *Vlaanderen* aanrukke, en desniettemin staande wordt het beleg opgebroken voor eene Fransche magt van 50,000 man, en na een treffen, bij hetwelk slechts 28,000 man

der Verbondenen in het vuur kwamen.

Ware op de eerste tijding van den aantogt der Franschen, onder *Jourdan*, op *Avesnes*, de generaal *Clairfait* met 15,000 man versterkt, en deze alsdan *Jourdan* tot *Avesnes* te ontmoet gerukt, dan zoude deze Oostenrijksche magt meer dan waarschijnlijk de korpsen onder *Jourdan* — meestal nieuw opgerigte bataillons — teruggedreven hebben. In het ongunstigste geval zoude men alsdan nog tijd hebben gehad, de aankomst van den hertog *van York* af te wachten, en daarna met vereenigde magt aan de Franschen slag te leveren, welke meer dan waarschijnlijk door de groote overmagt der Verbondenen bij *Maubeuge*, bij goed bestierde operatiën, ten hunnen voordeele zoude zijn uitgevallen.

De boven gezegde aanmerkingen, betreffende den behalden veldtogt, mogen evenwel zeer gestreng heeten; en gewis, in eene zaak van dat belang, als het ontwerpen van eenen veldtogt en het volvoeren van denzelfden, moet men ondertusschen ook op andere, in schijn minder belangrijke, omstandigheden letten, welke dikwijls van ondergeschikt, zooals zij vroeger waren, door tijdelijk gewigt beslissend worden.

Vele zaken althans schijnen er te bestaan, welke men niet mag voorbijgaan, bij het beoordeelen der meerdere of mindere mogelijkheid van het beter of anders uitvoeren van dezen veldtogt. Ofschoon gemelde redenen eigenlijk niet tot het gebied der krijgskunst behooren, en dus in zoo verre ook buiten het bestek van het tegenwoordig overzigt zouden vallen, zoo komt het evenwel niet ondoelmatig voor, dezelve ook alhier ten slotte van dezen veldtogt te doen volgen:

De toestand, in welchen Frankrijk en de Franschen zich destijds bevonden, werd in het algemeen door de verbondene mogendheden verkeerd beoordeeld, en deze onjuiste oordeelvellingen bragten hen tot het beramen van ondoelmatige en daardoor verkeerde maatregelen en ontwerpen. De zoo talrijke, en overal zich bevindende uitgewekene, Franschen waren de hoofd-bewerders dezer verkeerde wijze van zien. Frankrijk werd door hen beschouwd — of ten minste voorgedragen — als te bestaan, zoo als hunne wenschen het medebragten, geheel den republikeinschen regeringsvorm moede, en het oude koningschap reikhalzend terugverlangende. Niets scheen hun dus ook gemakkelijker dan de verovering van de nieuwe, doch aldus denkende, republiek; anderen werden door hunne schoone woorden insgelijks in dezen waan gebragt. Van daar zoo menige dwaling, door geringschatting der Fransche magt ontstaan, en dewijl men ook bij de Verbondenen zoo gaarne voor waarheid hield datgene, wat men wenschte.

Bij het uitbreken der Fransche omwenteling, en gedurende de eerste tijdvakken van deze merkwaardige staatkundige beweging, ontstond bij vele menschen eene vooringenomenheid met de zaken, in Frankrijk plaats vindende en de denkbeelden aldaar ontwikkeld. Menigeeen droomde zich eene nieuw aan te breken gelukstaat voor de volken; hieruit ontstond gereedelijk eene groote verdeeldheid van gevoelens tusschen landgenooten.

Onder hetzelfde volk ontstonden partijchap, haat en tweedragt. Bij de opvolgende ongelukken — maar al te talrijk in dezen veldtogt, en ook hieraan toe te schrijven — greep het wantrouwen en wederkeerige beschuldigingen van zelfs plaats.

Het beruchte manifest van den hertog van *Brunswijk* van 1792 (1); het opeischen der vestingen in naam der Verbondenen en e.k. voor zichzelf, de nationale hoogmoed der Franschen, door het denkbeeld eener mogelijke verdeling van hun vaderland ten uiterste geschokt, bragten het Fransche volk in massa naar de grenzen, om met de opgewondenste geestdrift en als één man, de aandrangers van den geboortegrond te bevechten.

De bronnen, waaruit de verbondene legers onderhouden of aangevuld moesten worden, waren verafgelegen. Frankrijk zond het bij de legers benoodigde, als uit één middelpunt, naar de grenzen.

Hoe overmagtig de verbondene mogendheden ook waren, ten opzichte van Frankrijk, zoo maakten zij evenwel van hunne meerdere krachten geen gebruik; ook hierin door de vermeende zwakte der Franschen gesterkt.

Het Fransche bestuur was krachtvol door het geweld. Bij de Verbondenen bestond of verdeeldheid in het bestuur, of verkeerde begrippen en slapheid van uitvoering. Vandaar de geringe middelen van verdediging, welke den Franschen eerst in de Oostenrijksche, en naderhand in de vereenigde Nederlanden werden tegenover gesteld. Bij sommige der gecoäliseerden lag dit gebrek in de oorspronkelijke staats-regeling; bij andere was het aan den afstand toe te schrijven, waarop men zich van de hoofd-depôts bevond.

In het algemeen en ten slotte, had het verbondene leger in deze en volgende veldtogten te kampen met die gebreken, welke steeds het deel zullen zijn van eene ge-

coäliseerde magt, bij welke nimmer éénheid van bedoelingen plaats vindt, en dus ook nimmer éénheid in de uitvoering verwacht kan worden. (2)

DENKBEELDEN

OVER EENIGE KRIJGSKUNDIGE GRONDREGELEN,
OPGEHELDERD DOOR VOORBEELDEN UIT DE
KRIJGS-GESCHIEDENIS.

ARTIKEL II.

Met het 1ste artikel over dit onderwerp, even als met het vertoog getiteld: *De veldheer*, beiden in n°. 13, 14 en 15 opgenomen, hebben wij eene proeve genomen, om van eenen minder dorren weg af, dan die, welke eene dogmatische leerwijze aanwijst, het ruime gebied der krijgskunst te overzien, om als 't ware hier en daar eenige rigtbakens te stellen voor het denkvermogen, dat in dat gebied eene wetenschappelijke reis wil ondernemen. Het valt ons moeilijk te bepalen, of deze wijze van beschouwing van dit ons onderwerp, of de beste of diegene zij, welke den naar kennis strevendenden krijgsman het meeste bevalt. Wanneer wij echter onze eigene ondervinding hier op den voorgrond mogen stellen, dan komt deze wijze van voordragt ons het geschikteste voor, om tot de overtuiging te spreken en op het geheugen te werken, en gelijktijdig te doen zien, hoeveel hij voor heeft, die gedurende den tijd, dat de Janus-tempel gesloten is, zich weet voor te bereiden, om, met kennis en weten begaafd, en alzoo naar ziel en ligchaam gesterkt, uit d'zelfs poorten, volkomen toegerust, te kunnen treden, wanneer de oorlog hem tot een werkdadiger leven roept. Ook het nuttige der beoefening van de algemeene krijgs-wetenschappen, wordt daardoor, naar ons inzien, niet alleen bespiegelend, maar ook meer praktisch aangetoond. En niettegenstaande men met regt zoude kunnen zeggen, dat het bedoelde nut door de ondervinding reeds genoegzaam gestaaft is, bestaan er evenwel nog menschen, die, hoezeer ook in de glinsterende montering gekleed, betwijfelen dat de studie dier wetenschappen voor de niet wetenschappelijke wapens noodzakelijk zoude zijn. Een nieuwere schrijver is zelfs zoo verre gegaan van te beweren, dat, aangezien naar zijne wijze van zien, deze studie *dor* en *onvruchtbaar* is, men ook de officieren der infanterie en kavallerie daarvan moest ontheffen (*). Wanneer men nu de grondstellingen en re-

(1) In dit manifest, van den 25sten Julij 1792, werd onder anderen verklaard — om van meerdere zaken niet te spreken, om welke te durven zeggen men ten minste meerdere zekerheid moest hebben, om te overwinnen, dan de hertog van *Brunswijk* later toonde te bezitten — dat, zoo de stad Parijs *Lodewijk XVI* niet dadelyk in *volle* vryheid en bij zijne *volle* magt herstelde, de leden der nationale vergadering daarvan bij hunne hoofden verantwoordelyk waren, enz., enz.; zoo immer het kasteel der *Tuileries* werd aangevallen, zoude Parijs tot den grond toe vernield worden, enz.

(2) Neues Militairisches Journal, I Band.

(*) Licht und Schatten, Altes und Neues von einem invaliden Offizier. Leipzig 1829, bladzijde 127.

gelen der krijgskunst wil voorstellen als afgeleid of af te leiden uit de wiskundige wetenschappen, ten einde op dien grond derzelve onfeilbaarheid te betoogen, dan voorzeker verkrijgt deze studie voor velen een dor en afschrikkend aanzien; doch door deze grondstellingen en regelen, in het kleed der geschiedenis, en dus in den dos eener rijke ervaring aan onze lezers te vertoonen, gelooven wij den gereden weg in te slaan, om ons algemeen doel te bereiken, namelijk om den lust naar studie op te wekken, en het streven naar kennis aan te moedigen.

Om, zoo veel in ons vermogen is, het bereiken van dat doel te bevorderen, zullen wij op het reeds ingeslagen voetspoor, ook in den volgenden jaargang van dit tijdschrift blijven voortgaan, om eenige der voornaamste grondregelen van de algemeene krijgskunst, uit het voorgestelde oogpunt, te beschouwen; terwijl wij daarbij vooral zullen indachtig zijn, om juist die gedeelten te kiezen, welke bij het vergen van eventuele examens, gewoonlijk worden behandeld, en welker weten men kan en mag vorderen.

Als een vervolg op het 1ste artikel van dit onderwerp, (zie n°. 15) kan men als eenen grondregel aannemen, van nimmer troepen aan te vallen welke in gebergten eene sterke stelling hebben ingenomen. Alleen door manoeuvreren moet men ze uit zulke stellingen trachten te verdrijven; om daartoe te geraken, ziet men op hunne flank of in hunnen rug, insgelijks eene stelling in te nemen, en hen van daaruit te bedreigen en te harceleren.

In den veldtocht van 1644 had de Beijersche generaal *Merci* eene vaste stelling voor Freiburg ingenomen. *Condé* viel hem op den 3den Augustus, om 5 uren des namiddags, met de onder zijne bevelen staande Fransche armee aan; terwijl *Turenne*, die onder hem over het Weimarsche leger het bevel voerde, door eenen hollen weg, op de flank van het Beijersche leger indrong. Het gevecht werd nu uitermate bloedig; daar de stellingen der Beije en sterk waren, en goed verdedigd werden. Om een voorbeeld van onverschrokkenheid te geven, steeg *Condé* van het paard, stelde zich aan het hoofd zijn r aanvallende infanterie, en drong het eerst in de verschansing der Beijeren, zoo dat hij nog dienzelfden dag meester van de hoogten werd, en daár zijne bivouacs opsloeg. Aan de zijde van *Turenne* vocht men den geheelen nacht door.

Bij het aanbreeken van den dag, vereenigden zich de beide legerkorpsen in de vlakte; intusschen had *Merci* zich teruggetrokken om eene nieuwe sterke stelling, in het gebergte, in te nemen, met zijnen regtervleugel, die geheel uit kavallerie bestond, in de vlakte steunende tegen Freiburg, en leunende met zijnen linkervleugel tegen

het Schwartzwald. *Condé* liet daarop zijne troepen den volgenden dag rustdag houden, welke werkeloosheid door *Merci* ten nutte gemaakt werd, om zich te verschansen. In den vroegen morgen van den 5den maakten nu de Fransche troepen voorbereidselen, om de Beijeren op nieuw aan te grijpen, terwijl de beide Fransche generaals derzelve stellingen verkenden; doch *Espenau*, welke de infanterie van *Condé* aanvoerde, liet zich reeds in een gevecht in, dat echter ongelukkig uitviel, en het gevolg had, dat het Weimarsche leger met verlies werd terug geslagen. Daarop veranderde *Condé* zijnen aanval, en trok in de vlakte, om den vijandelijken regtervleugel aan te grijpen. De Beijersche kavallerie, die voor het grootste gedeelte uit dragonders bestond, steeg van het paard, en vocht als infanterie met de grootste onverschrokkenheid, en sloeg daarbij alle de aanvallen der Fransche infanterie af. Het verlies was aan beide zijden aanmerkelijk, daar de Beijeren 8000, en de verbondene Fransche armee 9000 man buiten gevecht hadden. Tot den 9den bleven nu de beide legers in elkanders gezigt staan, toen *Condé* besloot om te manoeuvreren, en in het kloosterdal te rukken, dreigende om het Pietersdal af te snijden. Zoodra *Merci* deze manoeuvre gewaar werd, verliet hij zijne stelling en trok naar het Wurtembergsche; terwijl *Condé*, zijn voornemen verijdeld ziende, zich met zijn leger naar den Neder-Rijn begaf.

Condé had alzoo eenen van de oudste grondregels der krijgskunst verzaakt, en moest dezen misslag met het mislukken zijner onderneming boeten. Had hij nu eene stelling ingenomen, waaruit hij het dal van St. Pieter had kunnen beheerschen, dan had hij zeer spoedig *Merci* kunnen noodzaken, om het offensieve te beginnen, of Freiburg prijs te geven. Nu was het Fransche leger reeds op den 1sten dag zoo gelukkig van, door inspanning van alle krachten en door onverschrokken moed, de eerste stelling des vijands te overweldigen, doch het daarop volgende gevecht viel ongelukkig voor hetzelfde uit, omdat de vijand, in het gebergte gelegd zijnde, na het verlies van eene stelling, altijd eene andere konde vinden om den vijand op te houden. De tweede misslag, welke *Condé* beging, was, dat hij zijne eerste met geluk bekroonde onderneming, niet reeds den volgenden dag vervolgde, en alzoo aan den vijand tijd liet, om deszelfs tweede stelling te versterken. Bij den oorlog in het gebergte, zelfs aan den offensiven kant, is het aanvallen gevaarlijk. Hierbij moet men slechts offensieve gevechten leveren, om den vijand tot den aanval uit te lokken, waartoe men hem gewoonlijk verleiden zal, door zich in zijne flanken of in zijnen rug te logeren, ten einde hem te laten kiezen, hetzij zijne stelling zonder slag of stoot te verlaten, achterwaarts eene andere stelling op te zoeken, of zelve aan te vallen.

Men wane nu niet, dat deze en andere grondregelen, welke wij aan onze beschouwing hebben onderworpen, of waaraan wij onze aandacht in het vervolg zullen wijden, alleen van toepassing zijn voor groote massa's — dan zoude men zich in onze bedoeling vergissen; daar wij geenszins ons het regt willen aanmatigen, om als pedagogen op te treden voor hen, die *ex-professo* hunne zaken moeten verstaan en weten uit te voeren. Het zal derhalve niet geheel ten onpasse komen, hier te herinneren, dat wat de ondervinding voor het groote heeft geleeraard, dit ook hare toepassing in het kleine vindt, vooral daár, waar de *moed* aan den rozenband van het *beleid* gevoerd wordt, en alwaar zoo dikwerf, den minderen in rang eene gelegenheid wordt aangeboden, om het bewijs van *kunnen* en *weten* aan den vijand te leveren. Het behoeven niet altijd geheele legers te zijn, die eenen vijand uit eene gebergte-stelling zullen moeten verdrijven; zelfs kleine voorhoeden, partijgangers-ondernemingen, enz., kunnen in het geval komen, van hier te kiezen, om aan te vallen of te manoeuvreren. Men denke dan, om niet in het kleine te doen, wat *Condé* in het groote zoo duur moest boeten.

Is men nu uit eene eerste stelling verdreven, dan moet men zijne kolommen wijd genoeg achterwaarts verzamelen, opdat de vijand derzelve vereeniging niet kan voorkomen; dewijl er voorzeker niets slimmers aan eenen chef kan overkomen, dan dat zijne kolommen op zichzelf alleen, en vóór hunne vereeniging kunnen aangevallen worden.

Hiertegen zondigde de Oostenrijksche generaal *Beaulieu* in 1796, na den slag van Montenotte, toen hij het met hem verbondene Piemontesche leger bij Millesimo vereenigde. Dit punt en Deigo, alwaar *Beaulieu* zelf stond, waren te veel in de nabijheid van Montenotte, om aan het Oostenrijksche en Piemontesche leger tot vereenigings-punt te kunnen dienen. Hij zoude voorzeker met meer beleid zijn te werk gegaan, wanneer hij de verzamelplaats op de hoogten van Montezemolo gekozen had. Hierdoor zoude hij den voor hem nadeeligen slag van Millesimo, en het gevecht bij Deigo ontgaan zijn; dan hadden de verschillende divisiën tijd gehad, om op hunne verzamelplaatsen aan te komen, vóór dat de Franschen ze hadden kunnen aangrijpen.

Eene niet minder belangrijke grondstelling is, dat een leger alle deszelfs kolommen zoodanig te zamen moet houden, dat de vijand zich niet tusschen dezelve kan heen dringen. Wanneer men nu, om bijzondere redenen, van dezen regel afwijkt, dan dienen ook de om die redenen gedetacheerde korpsen, in derzelve operatiën on-

afhankelijk te zijn, en slechts de aanwijzing van een vast punt voor hunne vereeniging te ontvangen, waarop zij, zonder zich op te houden of zonder nieuwe bevelen te moeten afwachten, kunnen marcheren, om daardoor minder gevaar te loopen van één voor één of afgescheiden te worden aangevallen.

Tegen dezen grondregel zondigde *Wurmser* in het jaar 1796, en boette dezen misslag met de helft van zijn schoon leger, dat, 80,000 man sterk, van de oevers van den Rijn, in Italië gerukt en aan den Mincio aangekomen was. Bij de opening van dezen veldtogt deelde hij dit leger in drie legerkorpsen; het eerste onder zijne onmiddellijke bevelen, het tweede onder die van *Quosdanovich*, terwijl hij het bevel over het derde legerkorps aan *Davidovich* opdroeg. Door eene excentrische manoeuvre waren deze drie legerkorpsen weldra van elkander afgescheiden, waarmede *Wurmser* de insluiting van het Fransche leger beoogde, dat hij voor Mantua opgesteld veronderstelde. Doch hier had hij met eenen man te doen, die tot grondstelling van zijne handeling in den oorlog had aangenomen, dat men zijnen vijand moest slaan, met de vereeniging van alle zijne krachten op één punt. Met de snelheid des bliksems nam *Buonaparte* een besluit, liet de verdere belegering van Mantua varen, offerde zijn geheel belegerings-materiëel op, om met zijne, slechts 40,000 man sterke armee, op eene der Oostenrijksche legerkorpsen aan te vallen, dat te slaan, en vervolgens het tweede en daarna het derde aan te tasten; met een woord: om deze korpsen afzonderlijk te vernietigen. Welligt is nimmer een voornemen beter uitgevoerd en met meer geluk bekroond, dan dat, waarmede *Buonaparte* de Oostenrijkers, onder *Wurmser*, wilde uiteendrijven. Op den 3den Augustus, werden de beide divisiën van *Lipetay* en *Bajalitzsch*, onder de onmiddellijke bevelen van *Wurmser*, bij Lonato, en op den 3den *Quosdanovich*, bij Castiglione geslagen, waardoor de Oostenrijksche veldmaarschalk genoodzaakt werd, met zijn tot op de helft verminderd leger, naar Trente terug te trekken. De ontmoediging van zijn leger, na deze ongelukken, was alleen te vergelijken bij het zelfvertrouwen, waarmede het bij den aanvang van den veldtogt beziel was.

De groote misslag, dien de Oostenrijksche veldheer beging, was, dat hij enkele legerkorpsen, zonder onderling met elkander in verbinding te staan, liet ageren tegen een in zijn midden geheel vereenigd vijandelijke leger, welks communicatiën gedekt waren. Eenen tweeden, niet minder grooten, misslag beging hij, door het korps van den regtervleugel nogmaals te verdeelen, en aan derzelve onderscheidene divisiën verschillende doeleinden aan

te wijzen. Het dadelijk genomen besluit van den Franschen veldheer had de nederlaag van dit schoon leger ten gevolge. De Oostenrijksche veldheer vergat, dat het opereren in rigtingen, die van elkander verwijderd, en zonder eenig onderling verband zijn, een misslag is, die gewoonlijk tot eenen tweeden aanleiding geeft. De afgezonderde kolommen hadden slechts voor eenen dag bevelen ontvangen; op den tweeden dag hingen hare operatiën af, van hetgene bij de hoofd-kolom voorviel, zoodat zij tijd moesten verliezen om bevelen af te wachten, of zonder deze, op goed geluk af, handelen. Dit had dan ook met het korps van *Quosdanovich* plaats, die gedurende den loop van den geheelen dag, het kanonvuur bij Lonato hoorde, en evenwel zijne vereeniging met het hoofd-korps niet konde tot stand brengen. Geheele bataillons legden in dien slag het geweer neder; terwijl andere besluiteloos, in de nabij gelegene dalen rond dwaalden. Vier à vijf duizend man rukten echter op Lonato aan, om zich aldaar eenen weg naar den Mincio te banen; dewijl zij van de boeren vernomen hadden, dat deze stad slechts door 1200 Franschen bezet was. De bevelhebber van dit kleine korps, op die losse geruchten afgaande, zond eenen parlementair naar Lonato, om de bezetting op te eischen van zich gevangen te geven. Ongelukkiger wijze was *Bonaparte* juist met zijn groot hoofd-kwartier te Lonato aangekomen, toen hij deze zonderlinge ambassade vernam. Daar hij verzekerd was, meester van Salo en Gavardo te zijn, zoo was het hem duidelijk, dat het bedoelde korps niet anders dan verdwaalde of uiteen gedrevene Oostenrijksche troepen konden zijn, die eenen uitweg zochten. Hij liet alzoo dadelijk zijnen talrijken staf te paard stijgen, den parlementair midden in den kring voeren, en toen den blinddoek van de oogen nemen, hem met de volgende woorden aansprekende: « Uwe divisie is krijgsgevangen. Zeg aan uwen generaal, dat ik hem acht minuten tijd geef, om de wapens neder te leggen; want hij bevindt zich te midden van het Fransche leger. Na dat tijdverloop heeft hij niets meer te wachten.»

Sedert drie dagen hadden deze troepen links en regts gedwaald, besluiteloos, vermoeid, onzeker wat er van hen worden moest, en overtuigd dat zij door de boeren bedrogen waren geworden, legden zij insgelijks de wapens neder en gaven zich krijgsgevangen. Hieruit kan men opmaken, hoe groot de verwarring bij het Oostenrijksche leger was.

Het Oostenrijksche hof liet zich echter, door dezen ongelukkigen uitslag, van het plan, dat 't aan *Wurmser* had voorgeschreven, niet afschrikken. Terwijl deze oude veldheer in Mantua ingesloten lag, rukte *Alvinzi*, op bevel van den hoogen Weener-krijgsraad, in Novem-

ber van datzelfde jaar, met twee legerkorpsen naar het tooneel des oorlogs, het eene door Tyrol, onder bevel van *Davidovich*, het andere, door hem zelven aangevoerd, door het Vicentinische. Dit plan was niet minder gebrekkig dan het boven aangehaalde, vooral daar het tooneel voor de operatiën ten noorden van Verona, zoo vele hindernissen van allerlei aard aanbood, dat de verbinding tusschen beide legerkorpsen, ongeacht den geringen afstand tusschen Caldiero en Rivoli, waarin zij zich opstelden, acht dagen lang afgebroken was. Met 44 bataillons, 24 eskadrons en 150 stukken geschut, had *Alvinzi* op het slagveld van Rivoli kunnen verschijnen; doch hij liet 20 bataillons, al zijn geschut, en het geheele voerwezen in het Etschdal vooruit rukken, terwijl hij met de overige 24 bataillons, geheel zonder kavallerie noch artillerie, van de hoogten van Montedaldo in de vlakte afdaalde. Deze dispositie streed tegen den grondregel, die zegt: Dat een leger elken dag en ieder uur slagvaardig moet zijn; want nu was het hem niet mogelijk slag te leveren, dewijl hij van een groot gedeelte zijner troepen was afgescheiden, en zonder kavallerie noch artillerie, welke onder de bevelen van *Quosdanovich* stonden, en die zich eerst op de bergvlakte van Rivoli met het leger konden vereenigen, zelfs zich in geene gevechten konden inlaten. Het was alzoo blijkbaar, dat *Alvinzi* in de meening verkeerde, dat hij van de Corona af tot aan Rivoli geen gevecht zoude hebben te leveren, en dit hing niet van hem, maar wel van zijnen vijand af. Hoe onvoorzigtig om 24 bataillons infanterie, zonder kavallerie noch artillerie, bloot te stellen, om door de geheele Fransche armee aangevallen te worden; doch *Alvinzi* meende te goed onderrigt te zijn, dat hij alleen de 9000 man sterke divisie van den Franschen generaal *Joubert* zoude aantreffen, die, naar luid zijner ingewonnene berigten, den last had om het land te bewaken, en de bergvlakte van Rivoli te bezetten, ten einde *Quosdanovich* te verhinderen uit het Etschdal te deboucheren. Het was daarom dat hij de divisie *Lusignan* afzond, om door de bezetting van Monte Pipolo, de bergvlakte van Rivoli te omgaan (zie ons n°. 15, bladz. 182). Alle toebereidselen om *Joubert* aan te vallen waren dus te voorbarig genomen, daar hij deze eerst in den vroegen morgen van den dag, dien hij voor den aanval bestemde, had moeten maken, wanneer hij den vijand verkend had, en door de terugkeerende ontdekkings-patrouilles, door gevangenen of overloopers, de toedragt der zaken meer nauwkeurig konde beoordeelen. Eene leering, welke door de ondervinding tot grondregel verheven is, zegt: Dat men op den dag vóór een gevecht, geene afzendingen van troepen moet doen, wanneer men geene zekere berigten van den toestand des vij-

ands heeft. En bovendien zijn deze manoeuvres altijd gevaarlijk, wanneer men met de gedetacheerde gedeelten niet in verband kan blijven; dewijl de toedragt der zaken gedurende den nacht kan veranderen, hetzij door eene terugtrekkende beweging des vijands, of door de aankomst van versterkingen, die hem in staat stellen, het offensieve aan te nemen.

In Januarij begon *Alvinzi* zijne offensive bewegingen, en had — zoo als wij reeds gezegd hebben — zijn leger in twee korpsen verdeeld. Toen hij nu op het tooneel des oorlogs was aangekomen, droeg hij het bevel over het tweede korps aan *Provera* op, met last om in de rigting van de Beneden-Etsch te marcheren, en Mantua, dat door *Serrurier* was ingesloten, te ontzetten. Den 14den werd *Alvinzi* echter door de troepen van *Joubert*, *Massena* en *Ney*, onder het opperbevel van *Buonaparte*, bij Rivoli geslagen. Tegen het einde van dit gevecht, vernam deze laatste, dat *Provera*, in den nacht van den 13den op den 14den, over den Etsch was gegaan, en dat deze beweging op Mantua gemunt was. De Fransche veldheer snelde daarop het blokkade-korps te hulp, aan het hoofd van de divisie *Massena*, om *Augereau*, die *Provera* op den voet volgde, te ondersteunen; terwijl *Joubert* en *Ney* van hem het bevel ontvingen, om het geslagen korps van *Alvinzi* te achtervolgen. Het gevolg van deze bewegingen was, dat *Provera* op den 16den bij de Favorite, in de nabijheid van Mantua, nadat *Wurmser* eene slecht uitvallende poging gemaakt had om hem de hand te bieden, moest kapituleren.

Provera had, nadat hij zijnen overgang van den Etsch, bij Anghiari, bewerkstelligd had, met zijne geheele magt, namelijk met 20,000 man, op Mantua moeten marcheren, en de brug doen afbreken; doch ook deze verdeelde zijne strijdkrachten, daar hij de geheele divisie *Bahalitsch* op den linker oever, en 2000 man, tot bewaking aan de brug, had achtergelaten, en daardoor met slechts 8000 man bij de Favorite aankwam. De bezetting der brug geraakte insgelijks krijgsgevangen; bovendien had hij gedurende deze beweging veel tijd laten verloren gaan. Des morgens kwam hij te St. Giorgio aan, en reeds had hij vóór den middag te Mantua moeten zijn, om zich met *Wurmser* te vereenigen, ten einde dezen veldheer in staat te stellen, om met de bezetting van Mantua en de troepen, die hij hem aangevoerd had, op *Serrurier*, en de beide divisien, die *Buonaparte* aanvoerde, te kunnen vallen, en zich alzoo eenen weg naar het terugtrekkende korps van *Alvinzi* te banen; doch eenen geheelen dag en nacht liet hij verloren gaan. Reeds om 5 uren des avonds was *Buonaparte* bij de Favorite aangekomen, waarop de zaken een geheel ander aanzien kregen, en

waardoor *Provera* zijne begane misslagen duur genoeg moest boeten. Eene algemeene aanmerking op hetgeen de Oostenrijkers in deze en andere veldtochten gedaan hebben, is: Dat zij de waarde van den tijd niet behoorlijk wisten te schatten.

Uit deze beide episoden uit den veldtocht der Oostenrijkers tegen het republikeinsche leger, in het jaar 1796, kan men zien, hoezeer de Oostenrijksche generaals tegen de grondregelen der krijgskunst, en tegen de ingevingen van de rede en het verstand gezondigd hebben. Noch het ongeluk, noch de sprekendste voorbeelden van vorige dagen, hadden zoo min den hoogen krijgsraad, als de bevelhebbers der Oostenrijksche troepen wijzer gemaakt; dezelfde misslagen werden telkens herhaald, en ofschoon deze ook telkens hard gestraft werden, scheen men er genoeg in te smaken, om aan Europa eens te toonen, wat er gedaan kan worden door mannen, die den oorlog namen zoo als hij is, en wat er verloren wordt, wanneer men van den oorlog maken wil, wat hij niet kan zijn. Bijzonder leerrijk is deze veldtocht, wanneer men denzelfden tot in de kleinste bijzonderheden nagaat; te meer, omdat de jeugdige Fransche veldheer hier de grondslagen legde, voor al zijn doen en laten in de dagen van roem, die voor hem bewaard bleven, en omdat hij daarin vele der groote krijgs-oversten vormde, die later zijnen roem moesten helpen behalen en krachtadig helpen schragen. En wie is er, die bij de lezing der tafereelen van deze groote gebeurtenissen, waardoor de staten van Europa als 't ware werden voorbereid om eenmaal derzelve onafhankelijkheid te krommen, onder het ijzeren juk eener Fransche overheersching — die bij de lezing van hetgeen er *gedaan* en wat er *nagelaten* had moeten worden, om aan de voortschreden van het Fransche krijgs-genie paal en perk te stellen, nog zoude durven beweren, dat deze studie *dor* en *onvruchtbaar* is? En evenwel, wanneer men om zich ziet, en met eene door studie geoefende oplettendheid, de handelingen van deze of gene gadeslaat, dan zal men tot zijn leedwezen moeten bekennen, dat er nog menschen gevonden worden, die, niettegenstaande het kleed, dat hen dekt, of de versierselen, die zij dragen, zoo veel *dorheid*, zoo veel *onvruchtbaarheid*, in de geschiedenis des oorlogs meenen te bespeuren, dat zij het niet durven wagen, om hunne dierbare en reeds zoo onvruchtbare geestvermogens daaraan prijs te geven.

Wij wanhopen echter niet van ook dezen van gedachten te zien veranderen, wanneer zij de lust tot leering en studie zullen zien aanmoedigen, wanneer zij verdiensten zullen zien beloonen, wanneer zij zullen bespeuren, welk een overwigt het *kennen* en *weten* in de schaal legt, waarmede de krijgsman eigenlijk moet gewogen

worden. Ook zij zullen tot studie aangespoord worden, nu zij onze zwakke pogingen, om voor te lichten op den weg, dien elk denkend krijgsman moet bewandelen, door onze hooge regering en een toegenegen militair publiek, nu reeds aanvankelijk zien aanmoedigen.... Doch keeren wij tot ons onderwerp terug.

Wil men een voorbeeld van eenen op valsche grondregelen gevoerden offensiven oorlog, dan zoeken men dat in den veldtogt der Franschen in Duitschland, in het jaar 1796.... Wij zullen ook dezen veldtogt in korte trekken schetsen.

De Sambre- en Maas-armee had de citadel van Wurzburg bemagtigd, en nam eene sterke stelling bij de Rednitz in; terwijl de linkervleugel en het centrum van het Rijn- en Moezel-leger over den Necker ging, en de rechtervleugel tegen het Vorarlische gebergte aanrukte. Deze drie legerkorpsen, door rivieren en gebergten onderling vaneen gescheiden, hadden elk hunne bijzondere communicatielijnen met Frankrijk; zoodat de nederlaag van een dier korpsen ook de beide andere blootstelde. Van een leger zijn de flanken de zwakste zijden. Deze dienen dus beide, of voor het minst een derzelve, door eene onzijdige landstreek, of door eene groote terrein-hindernis gedeekt te zijn. Ten gevolge van het niet inacht nemen van dezen grondregel, vormde het Fransche leger, door deszelfs drie-voudige verdeeling, zes ongedekte flanken. Het centrum sloeg zich bij Neresheim neder, zonder zich vooraf in het bezit van Ulm te stellen; het bevond zich aldus — zoo als men zegt — *en l'air*, veertig mijlen van den Rijn, zonder steun- noch tusschenpunten. De aartshertog van Oostenrijk marcheerde — deze gevaarlijke stelling van het centrum der Fransche armee ziende — op Neresheim, doch stootte daar het hoofd tegen de Fransche onverschrokkenheid, ging over den Donau terug, wierp zich op de Sambre- en Maas-armee, en dreef nu op zijne beurt de Franschen over den Rijn terug. Dit was echter de eenigste misslag niet, welken *Moreau*, die het Rijn-leger aanvoerde, in dezen veldtogt beging. Onder anderen liet hij Philipsburg en Mannheim in zijnen rug, en vergenoegde zich, in plaats van beide deze plaatsen naauw in te sluiten, ze slechts door 4000 man te doen gadeslaan. Doch voor deze onvoorzigtigheid werd hij zeer streng gestraft; daar de bezettingen dezer beide plaatsen, zoodra zij het berigt der overwinning van den aartshertog bekwamen, dit observatie-korps over den Rijn drongen.

In dezen veldtogt zondigden de Franschen tegen alle regelen der krijgskunst. Ook de marsch van het Sambre- en Maas-leger over den Redniz naar Neurenburg, alwaar zij links eenen haak vormden, om over Sulzbach en Am-

berg aan den Raab te rukken, zondigde tegen de krijgskunst en het gezond verstand; dewijl zij toen op eene uitgestrektheid van 15 mijlen, hunne linkerflank aan den kant van Bohemen en hunne rechter tegen den Donau, waarvan de Oostenrijkers, die Beijeren nog bezet hielden, meester waren, blootstelden. De Franschen waren alzoo, in eene smalle kolom van 15 mijlen lang opgesteld, overal door vijanden omringel en daar nu de rechteroever van de Pegniz, met engten, die door de laatste grens-gebergten van Bohemen gevormd worden, bezet is, zoo werd het behoud van het Fransche leger door deze dispositie op het spel gezet. Ook wist de aartshertog *Karel* dezen misslag te benuttigen. Hij liet daartoe *Latour* aan de Lech terug, om het Rijn-leger op te houden, en marcheerde met de overige troepen tegen *Bernadotte*, welke laatste aan *Jourdan* bevel had gegeven om naar Regensburg te marcheren, ten einde zijne rechterflank te dekken. Hij trof het Fransche leger bij Neumark aan, sloeg hetzelfde, drong van Neurenburg over de Lauf voort, en sneed daardoor alle communicatiën van het legerkorps van *Jourdan* af. Op het eerste berigt der nederlaag van *Bernadotte*, trok *Jourdan* naar Amberg en Sulzbach terug, doch daar hij zich toen nog van voren door *Wartensleben*, en door den aartshertog in de flank en in den rug zag aangevallen, trok hij zich verder terug. Deze beweging was echter hoogst moeilijk; dewijl zijne operatielijnen, namelijk de steenweg van Lauf naar Neurenburg, verloren was; zoodat hij zich door het gebergte, en langs wegen, die voor geene voertuigen bruikbaar waren, moest terug trekken. Zijn voerwezen geraakte dan ook in de grootste wanorde, en zijn overijde terugtogt werkte zoo nadeelig op de krijgstuicht van het leger — dat den 20sten Augustus te Torchheim aankwam — dat plunderen en branden aan de orde van den dag waren. In den toestand, waarin *Jourdan* door de bewegingen van den aartshertog was gebracht geworden, had hij van Frankfort den linker Mein-oever volgende, op Mergentheim, moeten rukken, zich aldaar in verbinding met het Rijn-leger stellen, en dan, door eene zwenking regts, den linkervleugel van zijn korps tegen Regensburg moeten vooruit brengen. Na de nederlaag van *Bernadotte*, was zijn terugtogt een grove misslag, en ware hij na dit voorval op Regensburg gemarcheerd, dan had hij welligt zijne verbinding met *Moreau* kunnen bewerkstelligen. De eerste beweging, welke tot dit doel zoude geleid hebben, had dan ook den aartshertog genoodzaakt, zijne strijdkrachten te concentreren, en zijne detachementen terug te roepen. De Rijn-armee had daarentegen van haren kant, vooral na den slag bij Neresheim, die voordelig voor haar was uitgevallen, naar de Werniz en Altmühl moeten ijlen, zich met *Jourdan* vereenigen, in Re-

gensburg haar hoofdkwartier opslaan, en op de beide oevers van den Donau manoeuvreren; doch in plaats van deze bewegingen te maken, deed zij wat de aartshertog *Karel* slechts konde verlangen. Zij bleef in het beslissende oogenblik onwerkzaam. Dit waren genoeg beweegredenen voor den aartshertog, om het ontwerp te doen vormen tot de schoone manoeuvre tegen het Sambre- en Maas-leger, zelfs met de overtuiging, dat *Latour* gevaar liep om met zijn, slechts 30,000 man sterk, legerkorps, door het Fransche Rijn-leger naar Oostenrijk terug geworpen te worden. De drie Fransche legerkorpsen hadden vereenigd moeten blijven, onder de leiding van éenen chef, om slechts twee flanken te hebben, waarvan de eene bestendig aan de Donau had moeten leunen: Want de eenheid in het kommando, is van het grootste gewigt in den oorlog.

Een andere offensieve veldtogt, welke evenzeer tegen de regelen der krijgskunst gevoerd werd, was die van *Karel XII* in 1708. In September 1707 brak deze vorst uit zijn hoofdkwartier bij Leipzig, aan het hoofd van 45,000 man, op, en trok door Polen; 20,000 man, onder het bevel van *Lewenhaupt*, landde bij Riga, en 15,000 man stonden in Finland. Hij had alzoo 80,000 man van de beste troepen, die toenmaals bestonden, kunnen bijéén hebben. In Warschau liet hij nogmaals 10,000, tot bescherming van koning *Stanislaus* achter, en kwam eerst in de maand Januarij 1708 te Grodno aan, alwaar hij den winter doorbragt. In Junij daarop volgende, verscheen hij voor Holofzin, ging, in het aangezicht der Russen, die zich op den linkeroever verschanst hadden, over de Beresina, en sloeg het 20,000 man sterke Russische leger; ging nu bij Mohilew over den Dnieper, en verjoeg op den 22sten September bij Smolensko 16,000 Moskoviten. Na deze ongelukken liet de czaar hem vredes-voorslagen doen.

Tot zoo verre was zijn marsch overeenkomstig de regelen der krijgskunst geweest, en waren zijne communicatiën verzekerd. Hij was meester van Polen, had Riga in zijne magt, was slechts tien dagmarschen van Moskow verwijderd, en zoude ontwijfelbaar die stad bereikt hebben, toen hij op eenmaal den weg naar deze hoofdstad verliet, om zich naar de Ukraine te wenden, ten einde *Mazeppa*, die hem slechts 6000 man konde aanvoeren, tot zich te trekken. Door deze beweging bood hij de flank van zijne operatie-lijn, die van Zweden uitging, op eene lengte van 200 mijlen, den Russen. *Lewenhaupt* ging daarop met 16,000 man en een zeer sterk voerwezen, twaalf dagen later, over den Dnieper, doch naauwelijks had deze vier marschen in de rigting van de Ukraine gemaakt, als hij van *Peter I* met 40,000 man werd aangevallen. Met onverschrokken moed sloeg hij zich den

7den, 8sten, 9den en 10den October, doch verloor zijn geheel voerwezen en 11,000 man; zoodat hij van alles ontbloot, met slechts 5000 man bij zijnen koning in de Ukraine aankwam. In de maand Mei van het jaar 1709, belegerde koning *Karel* Pultawa, alwaar de czaar groote magazijnen had aangelegd, doch reeds in Junij verscheen deze laatste aan het hoofd van 80,000 man om Pultawa te ontzetten. Met de grootste dapperheid viel koning *Karel*, niettegenstaande hij slechts 30,000 man aan zijnen vijand konde tegenover stellen, het Russische leger aan; doch werd totaal geslagen en genoodzaakt, om met slechts 1000 man op het Turksche grondgebied de wijk te nemen. Wanneer het in het plan van den Zweedschen koning lag om naar de Ukraine en niet op Moskow te trekken, dan had hij reeds van Krakau af, bij den Beneden Dnieper vooruit rukken, en zijnen toevoer uit Zweden, achter den Weichsel, aan zich moeten trekken, waardoor hij den langen flankenmarsch, in het aangezicht der Russen, zoude hebben kunnen vermijden. Bij dezen misslag voegde hij den tweeden, door het Russische leger bij Pultawa aan te grijpen, hetgeen hem niets goeds konde voorspellen; daar hij met zijn klein leger, op 40 mijlen afstands van Moskow, geene hoop kon voeden, eenen hoofdslag te kunnen leveren. Hij had van het goede seizoen en de vrees, die hij de Russen nog inboezemde, gebruik moeten maken, om naar Polen terug te trekken. En zoo hij dan al slag had willen leveren, zoo had hij dezen nog zoodanig moeten ondernemen, dat zijn terugtogt door het bijeen brengen van eenige schepen op de rivier en een fort, zes mijlen van Pultawa gelegen, verzekerd was; want wat hinderde hem, om te Smolensko de aankomst van den generaal *Lewenhaupt* en zijnen kostbaren toevoer af te wachten? Doch *Karel* was slechts een onverschrokken soldaat, en het noodlot stelde hem tot voorbeeld, waaruit de leering voortvloeit, dat de oorlog meer vergt dan moed en onverschrokkenheid. En even als de ouden, de gulden spreuk: Ken u zelve, met het staal, op de gevels hunner tempels griffelden, even zoo moest men nog in deze tijden, de uit het aangehaalde voorbeeld getrokken leering, met gouden letters op de vaandels schrijven.

De les der ervaring: Nimmer te verzuimen, bedacht te zijn, dat men kan geslagen worden, en dat men ook, daarop voorbereid, zich eene verzamelplaats verzekert, alwaar het leger voorraad van levensmiddelen vinden en tijd winnen kan, om zich weder te vormen, eene krachtige defensiva houding aan te nemen, of tot het offensieve over te gaan; is reeds dikwerf, doch zelden ongestraft, over het hoofd gezien geworden.

Men vergeete ook nimmer: Met naauwkeurigheid

te berekenen, de afstanden en den tijd, dien men noodig heeft, om dezelve met een legerkorps af te leggen. Dit is een punt van het hoogste gewigt: Vooral, wanneer het er op aankomt, om eene bestemde plaats, in eenen bepaalden tijd te bereiken, wanneer men eenen slag moet leveren, die over de nitkomst van eenen geheelen veldtocht beslissen zal. De slag van Eilau, zoo rijk in krijgsgesbeurtenissen van allerlei aard, levert het bewijs op, welke gewigtige gevolgen het op den bepaalden tijd stip- telijk aankomen van een koips, vooral in het oogenblik der beslissing, kan hebben. In dezen slag had het Russische leger een oneffen terrein bezet, met deszelfs regtervleugel tegen het dorp Serpallen geleund, de stad Eilau, die in een dal gelegen is, en welke door de Franschen bezet was, voor hun front. Tot het gadeslaan van dit — het Russische centrum bedreigende — punt, was eene Russische divisie opgesteld, die op kosten van den regtervleugel nog aanmerkelijk versterkt was geworden. Men had hierbij gedacht, zulks zonder gevaar te kunnen doen; omdat men, alle oogenblikken op dat punt, de aankomst van een korps Pruisische troepen te gemoet zag.

De linkervleugel van het Fransche leger hield Eilau bezet; deszelfs centrum en regtervleugel waren regt tegenover de Russen, op eene keten van hoogten, welke gedeeltelijk de stelling van het Russische leger domineerden, opgesteld. Ook het Fransche leger was versterkingen wachtende van de divisie van *Ney*, die nog niet was aangekomen, en die den uitersten linkervleugel zoude vormen. De ruimte tusschen de beide legers was eene vlakke, waarin hunne stelling door den flauwen schijn hunner wach- vuren werd afgeteekend. Met de eerste zonnestrallen van den 8sten Februarij (1807), rukten twee sterke Fransche kolommen voorwaarts, met het doel om den regtervleugel der Russen te omgaan, en gelijktijdig hun centrum te doorbreken. Zij werden echter, door het hevige geschutvuur dezer laatste, in de grootste wanorde terug gedreven. Een aanval op den Russischen linkervleugel gelukte evenmin; want de Russische infanterie stond als een muur, en wierp den vijand terug. De Russische kavallerie rukte daarenboven tot hare ondersteuning voor- uit, vervolgde den geworpen vijand, en nam hem eenige standaarden en adelaars af. Doch tegen den mid- dag begon er veel sneeuw te vallen, welker vlokken door den stormwind den Russen in het aangezicht gedreven wer- den; terwijl de rook van het brandende dorp Serpallen, de duisternis van het slagveld nog deed vermeederen. Gedekt door deze opkomende duisternis, rukten nu zes Fransche kolommen voorwaarts, en naderden reeds de stelling der Russen, toen *Benningsen*, zijne reserve in persoon aanvoerende, en deze met de eerste linie ver-

eenigende, den aanrukkenden Franschen met geveld geweer te gemoet deed snellen. De Fransche kolommen werden gebroken en genoodzaakt in hare oude stellingen terug te gaan. Een Fransch kurassier regiment, hetwelk door de Rus- sische stelling was heen gebroken, werd door eenen tal- rijken zwerm kozakken, en *fourageur* verspreid, zoo woe- dend aangevallen, dat slechts weinige kurassiers er het leven afbragten.

Maar op hetzelfde oogenblik, dat de kans der overwin- ning naar den kant der Russen overhelde, stond het nog op het punt, dat deze hun zoude ontworpen worden. Het korps van *Davoust* namelijk, dat gemanoevreerd had, om den Russischen linkervleugel te omgaan, en hen in derzelve rug te nemen, verscheen nu op het slagveld, als door den stormwind voortgezweept, en met zulk eene krachtige uitwerking, dat het dorp Serpallen genomen, de Russische linkervleugel, met een gedeelte van het centrum, in wanorde geraakte, tot den terugtocht gedwon- gen, en het Russische leger daardoor genoodzaakt werd deszelfs front te veranderen, en met den regtervleugel en een gedeelte van het stand gehouden centrum, eenen regten hoek te vormen. In dit beslissend oogenblik, in 't welk de Franschen in den rug der Russen reeds veld begonnen te winnen, verscheen de lang verwachte *L'Es- tocq* aan het hoofd zijner divisie Pruisen op het tooneel van het gevecht, drong door voorbij den regtervleugel der Russen, en den Franschen linkervleugel, en herstelde alzo weldra hetgeen verloren was gegaan; terwijl de Pruisen, onder zijne leiding, hunnen verloren' wapen- roem, op dit reeds met bloed doorweekt slagveld, we- dervonden. Met eene voorbeeldelooze onverschrokkenheid marcheerden zij op den vijand aan, vuurden niet, dan op weinige passen van hem aangekomen zijnde, en drongen dan in de grootste geestdrift, met geveld geweer, op de Franschen in. Op deze wijze herwonnen zij het terrein, dat de Russen bereids verloren hadden, en dreven zoo- doende *Davoust* en *Bernadotte*, van hunnen zegevieren- den weg terug. Nu verscheen ook *Ney* op het slagveld en bezette Schloditten, een dorp op den straatweg van Koningsberg. Dewijl nu hierdoor de gemeenschap met deze stad in gevaar kwam, zoo hield men het voor noodza- kelijk, om dat dorp stormenderhand te hernemen — een moedig besluit, dat ook met geluk bekroond werd. Dit was het laatste wapenfeit op dezen bloedigen dag. Het was bereids tien uren in den nacht geworden, en de strijd, waarin 50,000 menschen vielen, hield op. *Napo- leon* bezette in den nacht de hoogten weder; terwijl de Russen naar Koningsberg terugtrokken.

Bijeenverzameld door

V. R.

I E T S

OVER HET GEBRUIK DER KOMPAGNIE-KOLOMMEN.

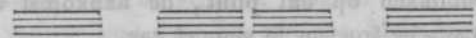
In het *Zeitschrift für Kunst, Wissenschaft und Geschichte des Krieges*, (Jahrgang 1833) is, in eenige achtereenvolgende nummers, de Feld-dienst der Infanterie, van den kapitein von HANN opgenomen geworden, welke, onder andere punten van overweging, ook eenige denkbeelden over het gebruik der compagnie-kolommen bevat, die wij om derzelver nieuwhed hier laten volgen:

« Naar het toeschijnt wordt de vorming der compagnie-kolommen — eene der voortreffelijkste inrigtingen in de gevechtsleer der Pruisische infanterie — nog niet naar hare wezenlijke waarde geschat. De reden dat men zich, bij de vredes-manoeuvres, niet dan zeer zelden van de genoemde kolommen-vorming bedient, moet welligt gezocht worden in de vrees, die menigeen koestert, dat zij door het vereenzelvigen der middelen ook de kracht uit hunne handen geven; of wel daarin, dat het manoeuvreren met compagnie-kolommen, eenen volstrekt noodzakelijken zamenhang vereischt, die van de compagnie-chefs eenen zekeren graad van doorzicht in het gevecht vordert, welke zich zelden anders dan door gedurige oefening verwerven laat!»

« Wat nu het vereenzelvigen der strijdmiddelen aangaat, zoo kan dit nadeel, met betrekking tot de compagnie-kolommen, alleen voortvloeijen uit een ondoelmatig gebruik derzelven; terwijl men daartegen zoude kunnen stellen, dat wanneer, bij gelijke geoefendheid en bij gelijke sterkte, een bataillon, hetwelk in een afzonderlijk gevecht in compagnie-kolommen, tegen een vereenigd gebleven bataillon optreedt, het eerste verreweg de bovenhand op het laatste zal behouden. En indien de compagnie-chefs van het eerst bedoelde bataillon menschen zijn, die hunne betrekking naar vereischte en met onderscheiding kunnen vervullen, zoo zal het gesloten gebleven bataillon, ook wanneer het tirailleurs aanwendt, zich zoodanig door de compagnie-kolommen zien mishandelen, dat het den tijd niet zal vinden, om een besluit te nemen, op welke van de verschillende aanvallen het deszelfs in massa vereenigde krachten het eerst zal aanwenden. Gesteld nu ook, dat het den aldus vereenigden en geslotenen vijand gelukte, een of twee der compagnie-kolommen terug te dringen, dan zullen de beide anderen, door snel eene afwending in de flanken en in den rug des vijands te maken, de terug trekkende kompagnien adem doen scheppen; wendt het bataillon zich nu tot den flank-aanval, dan herstellen de eerste compagnie-kolommen het front, en vallen wederom op hare beurt het bataillon aan. Elke compagnie-chef heeft hierbij slechts in het oog te houden, dat hij tijdig genoeg met zijne kolom, voor eenen massa-aanval van het geslotene bataillon moet wijken, en dat hij tegen hetzelfde offensief moet ageren, zoodra het deszelfs vereenigde krachten tegen eene der andere kolommen wendt. De onvermijdelijke

gevolgen van dit gedurig aanvallen en terug trekken, van dit onophoudelijk harceleren, zijn besluiteloosheid en wanorde in de gelederen van den grooten hoop, en beide zijn de zekerste waarborgen voor de overwinning aan den kant der compagnie-kolommen.»

« Wij willen echter hiermede niet te kennen geven, dat voor elk gevecht de formatie in compagnie-kolommen moet aangenomen worden; ook zijn wij geenszins van gevoelen, dat men geheele regimenten of brigaden op deze wijze moet verstrooijen; maar houden ons verzekerd, dat deze formatie bijzonder voordeelig is, daár waar enkele bataillons een gevecht moeten leveren (b. v. bij voor- en achterhoeden). En ook dan nog zoude men niet de vier kompagnien op deze wijze verstrooijen, maar wel de geheele massa in drie gedeelten verdeelen moeten; want voor den aanval en de verdediging zal men beter opgesteld zijn, wanneer men twee kompagnien in kolom tegen dat punt vereenigd houdt, alwaar dezerzijds de meeste krachtsinspanning gevorderd wordt, terwijl de beide andere kompagnien worden gebruikt, om de maatregelen der vereenigde kolommen te ondersteunen. De opstelling is alzoo als in het onderstaande figuur:»

De bataillons-chefs, aan welke bij deze formatie geene reglementaire bepalingen kunnen voorgeschreven worden, zullen echter wel in het oog moeten houden, dat zij den misslag niet begaan van hunne vier compagnie-kolommen te gelijk in het vuur te brengen. Voor het minst zullen zij eene compagnie in reserve moeten houden, en de drie anderen naar de plaatselijke gesteldheid van het terrein, met de daarvan afhingende tusschenruimten, moeten opstellen. Bij eene zoodanige opstelling, is de bataillons-chef ieder oogenblik in de gelegenheid, om, door de eene of andere compagnie, de flanken van zijnen vijand te bedreigen; terwijl zijne reserve het hem gemakkelijk maakt, om snel meerdere kompagnien te vereenigen, wanneer er door eene vereenigde krachtsinspanning eenig voordeel te behalen is.»

« Wanneer geheele regimenten en brigaden, met de bataillons formatie, ontegenstrijdig eene grootere slagvaardigheid daarstellen, dan die, welke men met de formatie der compagnie-kolommen kan bereiken, dan zal men toch in enkele gevallen, zelfs met groot voordeel, de eerste slagorde (treffen) in compagnie-kolommen kunnen uiteen spreiden, waarop men de tweede slagorde, met de geslotene bataillons formatie volgen laat. De compagnie-kolommen laten, bij eene groote beweegbaarheid, de ontwikkeling van een zeer levendig geweervuur toe, en het oprukken harer *soutiens*, in de linie der tirailleurs, geeft aan hare aanvallen, eene overal zoo goed ondersteunde kracht, dat men, vooral bij de bosch-gevechten, in het gebruik der compagnie-kolommen een overwegend voordeel vinden zal. Is de leiding van eene uitgestrekte linie tirailleurs, in een bosch-gevecht, zeer bezwaarlijk, dan zullen deze zwarigheden kunnen ontweken worden door de opstelling der

troepen in compagnie-kolommen. Iedere compagnie behoeft daarbij slechts op zichzelf te werken, de aanvoerder alleen moet zijne beweging in verband met het geheel brengen. Het werktuigelijke van het gevecht is daarom niet minder eenvoudig; terwijl de onderlinge naijver verhoogd wordt.»

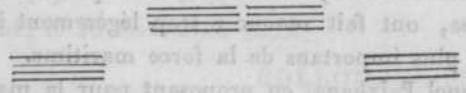
« Men kan, tegen hetgeen wij hier gezegd hebben, aanvoeren, dat dit alles alleen betrekking heeft op het infanterie-gevecht, en dat daarentegen de vijandelijke kavallerie meerder vrijheid van handelen en werken, op de aldus vereenzelfdigde kompaniën, zal verkrijgen. Lichten wij deze mogelijke en waarschijnlijke tegenwerping eenigzins toe. Aangenomen dat, in weerwil van het zoo voortreffelijk ingerigt aanvullings-stelsel bij ons leger, eene compagnie op den dag van het gevecht slechts met 200 geweren in het gevecht optrade, dan is dit reeds eene massa, welke, bij eene goede aanvoering, eene niet al te overmagtige kavallerie, zelfs op een voor de infanterie niet zeer gunstig terrein, zeer goed wederstand kan bieden. Nemen wij nu hierbij nog aan, dat voor de opstelling van compagnie-kolommen in het open veld, tegen kavallerie de schaaksgewijze opstelling de doelmatigste is, en dat men hierbij de tusschenruimten slechts zoo groot moet nemen, dat de wederstandskracht der vereenzelfdigde kompaniën door een goed kruisvuur verhoogd wordt, dan kunnen wij in de bedoelde opstelling, al had men ook kavallerie tegenover zich, wel verre van eenen verhoogden graad van gevaar te bespeuren, hierin niet anders dan eene verzekerde stelling zien.»

« Stellen wij b. v. dat een bataillon dezerzijds, na het ongelukkig uitvallen van een gevecht, op een open terrein de achterhoede vormt. De vijand vervolgt ons met kavallerie, en wij kunnen hem geene kavallerie tegenover stellen; dan wordt er gevraagd, of het bedoelde bataillon deszelfs terugtoegt met meerder zekerheid, in massa vereenigd of wel in compagnie-kolommen opgesteld, bewerkstelligen zal? Beschouwen wij nu de beide gevallen, en vestigen wij onze aandacht het eerste op het geval, dat het bataillon in massa vereenigd terug trekt, en zijnen marsch slechts door eenige flankeurs, in deszelfs nabijheid, dekt.»

« Een kavallerie-officier, die aan het hoofd van 500 paarden staat, zou dan al zeer weinig van zijn wapen verstaan, zoo hij het bedoelde bataillon niet zoo lang wist op te houden, tot de aankomst zijner infanterie (wij willen h'er niet eens van geschut spreken), om, met deze vereenigd, zijnen vijand te overweldigen. De aanvoerder der vijandelijke kavallerie, zal, nadat hij de houding van het bataillon op de proef zal gesteld hebben, zich wel wachten hetzelfde bij vernieuwing aan te vallen, zoo lang het bataillon blijft stand houden, doch zoodra dit slechts de minste beweging maakt, om deszelfs verderen terugtoegt te beginnen, zal ook hij zijne maatregelen tot eenen te hernieuwen aanval treffen. In zulke gevallen zal het bataillon wederom stand moeten houden, en dan vraag ik aan elk krijgsman, of er mogelijkheid voor het aldaar vereenigde bataillon, in de omschreven omstandigheid, zal bestaan, om zonder medehulp van andere troepen, deszelfs terugtoegt te

bewerkstelligen; zonder nog te willen spreken van deszelfs wezenlijke bestemming als achterhoede te kunnen vervullen.»

« Nemen wij nu het bedoelde bataillon onder dezelfde omstandigheden, in compagnie-kolommen tegen de vijandelijke kavallerie opgesteld. Deszelfs kommandant heeft de twee kompaniën van het centrum vereenigd, de beide vleugel-kompaniën zijn echter 80 passen achterwaarts, als tweede linie opgesteld, en wel zoodanig, dat zij buiten de vleugels van de eerste, ongeveer 50 passen, uitspringen.»

Nu beginnen de midden kompaniën haren terugtoegt. Wat zal nu de kavallerie doen? Valt zij de terug trekkende aan, dan moet zij het vuur der kompaniën, die stand gehouden hebben, doorstaan, en zoo zij zich hierdoor niet laat ophouden, dan wachten haar de kogels der marcherende kompaniën, die een oogenblik kunnen halt houden, front maken en vuur geven; om dan wederom, onder de bescherming der vleugel-kompaniën, haren terugtoegt voort te zetten. Gaat de kavallerie-chef over tot het verdeelen zijner strijdmiddelen, om zijne aanvallen te verveelvuldigen, zoo zullen deze in kracht verminderen, en toch zal het hem bezwaarlijk vallen, om alle de gedeelten van het bataillon, zoodanig en gelijktijdig bezig te houden, dat het hem mogelijk wordt, om den terugtoegt van het geheel te beletten.»

« Men zal ons welligt ook nog tegen werpen, dat eene compagnie-kolom, in het gevecht tegen kavallerie, te geringe flankverdediging heeft. Wat hindert ons echter, voor dit geval, onze kompaniën in kolommen van ten minste 16 man front met 12 roten diepte te geven. De flanken van onze bataillons, worden in gelijke omstandigheden slechts door 16 man verdedigd, en de krijgservering heeft derzelve formatie als zeer doelmatig doen kennen.»

« Wij zijn er echter verre van af, om als vasten regel op te geven, dat men, tegen kavallerie, de formatie in compagnie-kolommen moet bezigen; wij houden ons integendeel overtuigd, dat eene infanterie-massa van 600 tot 700 hoofden de juiste kracht bezit, om, bij eene gevorderde beweegbaarheid in elk denkbaar geval, eenen vijandelijken kavallerie-aanval te kunnen wederstaan. Het ware hier slechts ter sprake, om aan te toonen, welke voordeelen de formatie in compagnie-kolommen, van een op zichzelf staand bataillon, kan aanbrengen.»

OBUS A PERCUSSION.

ARTILLERIE NAVALE.

Il est impossible de révoquer en doute l'avantage qu'on peut tirer des boulets creux à bord des bâtimens de guerre. Ces projectiles, faisant le double effet du boulet et de la bombe, sont susceptibles de causer des avaries

majeures, de mettre le feu, et de jeter le trouble et l'effroi parmi l'équipage.

Peut-être n'a-t-on pas assez apprécié dans la marine l'emploi des boulets creux? et cependant l'on sait, par expérience, que des obus, éclatant dans les bordages d'un bâtiment, sont susceptibles d'y mettre le feu et d'y occasionner des brèches irrégulières qu'il n'est pas facile de réparer. D'un autre côté, on serait porté à croire que des accidens funestes, résultats de l'inexpérience ou de la maladresse, ont fait renoncer trop légèrement à un des agens les plus importants de la force maritime.

Le colonel Paixhans, en proposant pour la marine des canons susceptibles de lancer des bombes comme des boulets ordinaires, a fait une révolution dans l'artillerie navale, révolution qui doit tourner à l'avantage des marins secondaires. Des épreuves faites avec quelque étendue à Brest, ne laissent aucun doute sur l'efficacité de ces gros projectiles creux, dont le calibre ne sera limité que par la possibilité de les introduire aisément dans la pièce pendant le combat; mais on ne peut se dissimuler que leur usage à bord n'est pas sans inconvénient. En effet, si dans une action l'on tirait un grand nombre de ces canons-obusiers, il pourrait arriver que des flammèches missent le feu aux fusées des bombes ou obus qui ne seraient pas logés dans les pièces, et que ces projectiles devinssent des instrumens de mort et de destruction pour ceux, qui s'en serviraient.

En second lieu, il est bien difficile de calculer la durée des fusées de manière, que les projectiles éclatent en tems utile. L'altération de ces fusées exerce une grande influence sur leur durée; c'est à cette cause qu'il faut attribuer en partie la rupture des bombes avant d'être rendues au point qu'on veut atteindre.

Il arrive aussi par fois que le chargement des fusées occasionne dans leur tube des fissures qui, donnant passage au feu de la fusée, sont la cause d'une inflammation trop prompte dans la charge de l'obus.

Les soins et les précautions qu'il convient de prendre pour enfoncer les fusées en bois dans les obus, imposent, en quelque sorte, l'obligation d'embarquer ceux-ci chargés à bord des bâtimens, où ces sortes d'opérations sont fort dangereuses.

Dans beaucoup de circonstances il peut devenir utile, indispensable même, de décharger les bombes ou obus. Comme les fusées s'enfoncent au maillet dans l'oeil de ces projectiles dont elles arrasent presque la surface, l'on est obligé, pour venir à bout de les retirer, d'avoir recours au *tire-fusée*, qui ne fonctionne pas toujours très-bien.

Des accidens, malheureusement trop nombreux, ont prouvé combien il était dangereux de décharger les bom-

bes ou obus, même en prenant les précautions les plus minutieuses.

Ce sont les inconvéniens graves, dont nous venons de parler, qui ont donné à M. Jure, colonel d'artillerie de marine, l'idée de chercher des obus à percussion. Son système est combiné de manière, que l'obus éclate presque en même tems que la percussion a lieu, et sans qu'il y ait le moindre danger dans l'emploi de ces boulets creux. En effet, la fusée en fer vissée dans le projectile n'a aucune ouverture à l'extérieur, et ne présente point, par conséquent, de matière susceptible de s'enflammer l'étincelle. Ainsi, de ce côté, il y a avantage réel sur les fusées ordinaires.

Les obus à percussion ont un trou par lequel on introduit la charge, et que l'on bouche avec un tampon en bois de forme conique enfoncé avec force. Au moyen de cette disposition, on peut embarquer en toute sécurité les obus armés de leur fusée, en se réservant la faculté d'y introduire la charge, peu d'instans avant de s'en servir.

Le déchargement de ces projectiles est aussi d'une exécution facile, et, pour ainsi dire, exempte de dangers. On voit donc que, sous le rapport de la sécurité, les obus à percussion ne laissent rien à désirer.

Un avantage immense qu'offrent encore les obus à percussion, c'est que si, par suite d'accidens, un de ces projectiles venait à éclater, le feu ne se communiquerait pas aux obus voisins, comme cela aurait lieu indubitablement avec les projectiles creux à fusée ordinaire. La commission, qui a été chargée tout récemment de faire des expériences sur les obus à percussion, a acquis cette conviction en tirant plusieurs coups de canon avec des projectiles creux chargés, dont la fusée dans la pièce était tournée vers la poudre. Pas un seul obus, placé de cette manière, n'a éclaté.

En comparant les résultats des épreuves, qui ont eu lieu à Brest en 1824 sur les canons-obusiers de quarante-vingt du colonel Paixhans, et sur plusieurs bouches à feu de la marine, avec ceux obtenus dans le même port en 1829, lorsqu'on éprouva pour la première fois les boulets à percussion, on est surpris de voir combien les boulets creux de trente-six et de vingt-quatre, tirés en 1824, ont fait peu de dégât à bord du vaisseau qui servait de but; tandis que les effets des obus à percussion de trente sont extraordinaires. On doit attribuer l'avantage immense, que ces derniers ont obtenu, à la vitesse dont ils sont animés quand ils font explosion: on conçoit alors qu'il reste encore assez de force aux éclats, qui se projettent en avant pour renverser tout ce qu'ils rencontrent, tandis que, généralement, les autres ne font explosion que quand ils ne sont plus en mouvement.

On demandera peut-être si les obus à percussion éclateront toujours: je répondrai que non; mais qu'ils n'éclateront jamais sans produire des effets destructeurs comme corps choquans et comme fougasses. En admettant comme inmanquable l'explosion des obus ordinaires, on ne peut pas supposer qu'elle ait lieu à l'instant et dans l'endroit désirés. En effet, d'après ce que nous avons dit sur la nature des fusées en bois et la durée extrêmement variable de leur combustion, les obus qui en seront pourvus éclateront souvent, soit avant d'avoir atteint le but, soit après l'avoir dépassé.

L'on concevra facilement la confusion qui existerait dans le service de l'artillerie à bord d'un vaisseau, s'il fallait s'approvisionner de boulets creux garnis de fusées, ayant une durée particulière pour chaque distance à laquelle il est possible de combattre. D'après l'expérience de quatre cents coups, les obus à percussion éclateront par le choc, dans le rapport de quarante-cinq sur cent. On peut supposer, sans trop s'écarter de la vérité, qu'un pareil nombre d'obus ordinaires, lancés dans les mêmes circonstances fonctionneront convenablement; par conséquent, suivant les considérations développées ci-dessus, on doit préférer les premiers aux seconds.

Le colonel Jure, pour faire frapper l'obus à percussion sur la tête de fusée, circonstance dont dépend l'explosion, a imaginé d'attacher aux obus, à l'aide d'un piton à vis, un morceau de cordage qui est roulé sur la partie du projectile logée dans le sabot, et qui, se développant en sortant de la pièce, devait servir de moyen de direction comme une queue de cerf-volant. Malheureusement l'expérience a prouvé que ces *directeurs* étaient sans effet.

En résumé, dans l'état actuel, malgré la nullité des moyens de direction essayés jusqu'à présent, la marine doit donner la préférence aux boulets creux à percussion sur les obus ordinaires.

On appréciera sans doute les motifs qui nous empêchent de faire connaître ici le mécanisme ingénieux que le colonel Jure a imaginé pour mettre le feu aux obus. Nous dirons seulement que la fusée en fer vissée dans les projectiles creux, contient un petit appareil qui percute sur une amorce fulminante dont l'inflammation communique le feu à la charge des obus. Le mécanisme est disposé de telle manière que, pour le faire fonctionner, il faut que les projectiles aient une grande vitesse. Ce qui doit surtout tranquilliser sur l'emploi des obus à percussion dans la marine, c'est que tomberaient-ils d'une hauteur de 11 à 12 mètres sur un corps dur, des gueuses en fer, par exemple, l'appareil percutant ne fonctionnerait pas. Des essais répétés à Lorient, ne laissent aucun doute à cet égard.

Le colonel Jure acquiert chaque jour des droits à la

reconnaissance de la marine. On vient d'adopter son *percuteur*, dont les heureux effets pour mettre le feu aux canons, sont incontestables. Une hausse à crans de son invention est en expérience et sera probablement adoptée, parce qu'elle est solide, simple et d'un usage facile de jour comme de nuit.

Honneur à l'officier d'artillerie qui sait ainsi, en dehors de son service, s'occuper de la recherche de découvertes utiles au pays.

Lorient, le 25 Novembre 1833.

COLLONBEL fils,

(de la Meurthe),

Chef de bataillon d'artillerie de la marine.

NECROLOGIE.

BOUDEWIJN VAN HOEIJ-SCHILLHOUWER VAN OOSTÉE (*).

Zoon van den verdienstelijken en achtingswaardigen Generaal der Artillerie van dien naam, werd den 19 November 1798 te *Lingen*, in het graafschap *Lingen* geboren, alwaar zijn brave vader, tijdens de Fransche overheersching uitgeweken was.

Van zijne eerste jeugd af aan, toonde hij, zoo door zijn karakter als bestaan, aanleg voor de militaire loopbaan te hebben.

Geene moeite noch kosten werden er ontzien, om hem reeds vroeg op te leiden en te onderrigten in de krijg dien st.

Door onvermoeide vlijt en het bestuderen van het wetenschappelijke gedeelte der Artillerie, had hij reeds aanmerkelijke vorderingen daarin gemaakt, toen wij door de gelukkige omwenteling in 1813 van het Fransche juk verlost werden, zoodat hij den 11 Junij 1814 benoemd werd tot 2den luitenant bij de Artillerie, doch verre, van zich op deze vroegtijdige verheffing iets te laten voorstaan, was hij met volharding, tot zijne verdere bekwaming werkzaam, en bleef, niettegenstaande hij officier was, nog eenen geruimen tijd de lessen op de militaire school te Delft, bijwonen.

Opvolgend klom hij tot kapitein, bij hetzelfde wapen op, in welke betrekking hij, gedurende de onlusten, de krijgsoperatiën op de *Citadel van Antwerpen*, heeft bijgestaan, zoowel bij het bombardement van die stad in 1830, als tijdens de onvergetelijke, en beroemde verdediging van voormelde sterkte, in 1832, bij welke eerste epoëe hij door zijnen buitengewonen

(*). Niettegenstaande onze aangewende pogingen, om aan al de voor het vaderland aan de oevers van de Schelde, gesneuvelde krijgsmakkers eene kleine herinnering te wijden, is het ons tot nu toe niet mogen gelukken, onzen vurigen wensch voldaan te zien. Wij hopen echter, dat de bovenstaande, korte levensschets van een' dier helden, welke schets wij aan de vriendschap verschuldigd zijn, ook anderen zal aansporen, ons in staat te stellen aan onze beloften te voldoen.

moed, zijn beleid en zijne trouw, tot Ridder der 4de klasse van de Militaire Willems-orde is benoemd geworden; — buiten zijne bekwaamheid, en geschiktheid voor zijn vak, waren zijn karakter en zijne stands- en maatschappelijke betrekkingen, in alle opzichten lofwaardig.

Als krijgsman, was hij zijne overheden met verschuldigde eerbied onderdanig, vormde zich zelfs steeds, zoo veel mogelijk, naar hun voorbeeld, en maakte in alles, van hunne ervaring met bescheidenheid en erkentenis gebruik.

Jegens zijne minderen, altijd innemend en vriendelijk, was hij meer de raadsman en vriend, dan de strenge gebieder zijner onderhoorigen, welke hem ook allen, als zoodanig beminden en eerbiedigden.

Niemand vertrouwde hem ooit vruchteloos zijne belangen, en om ieder zijn regt te doen wedervaren, was hij onophoudelijk werkzaam.

Voor zich zelve, toonde hij in alles een mannelijk karakter en eene onverwrikte trouw en standvastigheid te bezitten; in de hem opgedragene diensten, welke hij steeds met kracht en nadruk doorzette, liet hij zich door geene moeite of zwaarigheden afschrikken.

Wat hij als mensch was, laat zich ligt opmaken, als men in aanmerking neemt, hoe wij hem, als krijgsman en overigheid beschouwd hebben.

Hoe toch kon hij anders, dan in alle opzichten, een rechtschapen mensch zijn, die, in welke betrekking ook, zulke voldoende proeven van een edel hart gaf: — zijne innemendheid, gepaard met eene voorbeeldelooze gulheid en zeldzame gastvrijheid, maakten hem algemeen bemind, en in den vriendenkring, was hij bijzonder onderhoudend, vrolijk en minzaam, en toonde dat stroefheid geenszins de stempel van aangeborene bezadigdheid behoefde te zijn: — voorkomend in den omgang, en getrouw aan zijn woord, vereenigde hij in zich, al wat den waren vriend kenschetst, en hierdoor dan ook, was hij in alle gezelschappen en vriendenkringen, zeer gezocht.

En zulk een rechtschapen mensch, waardig krijgsman en held, werd in den laatsten strijd, een slagtoffer zijner vaderlandsliefde en van zijnen heldenmoed.

De 13 December 1832 was de noodlottige dag, op welken onze held, terwijl hij de krijgsvruchtigen op het Bastion n°. 2 bestuurde, door het vijandelijke vuur zwaar gewond werd, aan welke wond hij weinige oogenblikken daarna overleed.

Met onwrikbaren moed en onbezwekene trouw, stierf hij voor de eer en de regtvaardige zaak van Oud-Nederland, den heldendood. Zijne asch ruste in vrede en zijn betoonde heldenmoed zij voor ons een edel voorbeeld tot navolging.

Oosterhout, 5 April 1834.

Aan de Redactie van den Militairen Spectator!

Alzoo het mede tot het doel van den *Militairen Spectator* behoort, opmerkzaam te maken op de in het le-

ger aan te brengen verbeteringen en met nieuwe denkbeelden voor te lichten, om ook op die wijze te trachten den Koning en het Vaderland nuttig te zijn, zoo zij het mij vergund, door middel van uw tijdschrift, de aandacht te vestigen op het groote aantal paarden, welke bij de regimenten ruitery, in vergelijking van derzelve tegenwoordige sterkte, ingeval van oorlog, uit de gelederen zullen gemist worden, zoo zelfs dat men wellicht zou kunnen aannemen, dat ieder regiment aan den vijand ongeveer een escadron, van de sterkte als de escadrons nu zijn, minder tegenover stellen zal, dan hetzelfde tegenwoordig, bij eene eventuele inspectie of manoeuvre, in het front aanbiedt.

De hier bedoelde paarden zijn die, welke: 1°. door oppassers: 2°. door wachtmeesters bij het voerwezen: 3°. door de ruiters welke bij de escadrons pakpaarden: 4°. door die welke de pakpaarden der ambulance geleiden, en 5°. door de hoefsmeden bereden worden. Wanneer men nu bij dit reeds aangeduide aantal nog opsomt de paarden, welke voor de kantonnements-diensten en gewone oefeningen nog geschikt zijn; doch die onder de eerste vermoeynissen van eenen eventueelen veldtogt hoogst waarschijnlijk zouden bezwijken, dan geloof ik dat mijne eerste berekening niet als te overdreven moet beschouwd worden. Welke zijn nu de middelen die dit kwaad, althans gedeeltelijk, kunnen uit den weg ruimen? Immers het spreekt van zelve, dat de wachtmeesters bij het voerwezen, benevens de hoefsmeden buiten de gelederen moeten bereden zijn? Deze middelen zouden naar mijn inzien zijn: 1°. aan den officier, beneden den rang van hoofd-officier, in plaats van 2 rations, 3 rations fourage toe te staan, benevens eene gratificatie van f 200, eens vooral, om hem in staat te stellen, eenen ruiter, welke hem te dien einde aangewezen zal worden, van een paard te voorzien; aan officieren van gezondheid, slechts op één ration regt hebbende, verstrekke men om dezelfde reden twee rations. Deze oppassers kunnen alzoo hunne paarden aan onberedene manschappen afgeven, en alleen de kleine tenue van het regiment, benevens de sabel behoudende, uitsluitend ten dienste der officieren zijn, zonder in de gelederen gemist te worden.

Men zal mij kunnen tegen werpen, dat er voorschriften bestaan, welke aan de officieren de verpligting opleggen, zich in tijd van oorlog van burgerbedienden te voorzien; dit is ondoenlijk: 1°. uit hoofde van het bijna onmogelijke, zich tot dat einde, geschikte en vertrouwen verdienende personen, vooral niet gedurende eene zoo algemeene volkswapening, te verschaffen; 2°. uit hoofde der te groote kosten, en 3°. omdat zoodanige bedienden, aan geene krijgstucht onderworpen, menigmaal de moeilijkste oogenblikken, en somtijds juist die, in welke zij

niet te vervangen zijn, kiezen, om willekeurig hunne officieren te verlaten.

Voor de pakpaarden der ambulance, benevens die der escadrons, welke ieder eenen geleider te paard verischen, ware het raadzaam wagentjes in de plaats te stellen, welke door één paard konden getrokken worden. Hierdoor zouden de paarden der geleiders kunnen afgegeven en in de geleiders gebezigd worden; daarenboven zouden de pakpaarden veel minder lijden, minder gedrukt worden, in alle opzichten beter aan hunne dienst beantwoorden en op den duur kunnen voldoen, terwijl er buitendien nog iets meer, dan uitsluitend de kookketels medegenomen zoude kunnen worden.

Inderdaad, om zich een denkbeeld te kunnen maken van het nadeelige en lastige der tegenwoordige pakpaarden-inrigting, moet men er mede gemarcheerd en er zich mede bemoeid hebben.

Een misbruik van eenen anderen aard is: het detacheren van onder-officieren uit hunne respectieve kompagnien naar ziekenstallen en voerwezen; want, of die onder-officieren zijn in hunne kompagnien onnoodig of noodig; in het eerste geval, waarom dan in iedere sectie eenen wachtmeester aangesteld? in het laatste, waarom dan die sectien van hunnen kommandant, die er zeer hoog noodig is, beroofd, zonder dat in zijne dienst voorzien wordt? Ik weet, er moeten onder-officieren bij het voerwezen, als ook in de ziekenstallen geëmployeerd zijn, maar, waarom dan niet liever twee of drie onder-officiers-plaatsen gecreëerd, en die onder-officieren bij den staf geplaatst? Deze onkosten zouden al zeer gering zijn, en *veelligt op het voerwezen kunnen gevonden worden?* In allen geval zouden de kompagnien er veel bij winnen.

Er zijn regementen, alwaar de geëmployeerde ruiters, zoo bij het voerwezen als elders, bij hunne respectieve kompagnien gevoerd, en als bij den staf gedetacheerd beschouwd worden; dit is nadeelig, aangezien de kompagnien bij dewelke deze ruiters behooren, somtijds 1½ uren van den staf verwijderd liggen, en het bijgevolg de kommandanten der kompagnien onmogelijk is, over deze manschappen een wakend oog te houden, hen bij inspectien tegenwoordig te doen zijn, of wel voor hunne soldij, als anderszins verantwoordelijk gesteld te worden; ditzelfde is het geval met uit hunne respectieve kompagnien bij den staf gedetacheerde oppassers en werklieden, en het ware derhalve goed, eene afdeeling of kompagnie, onder de benaming van werklieden, bij de staven der regementen, onder een afzonderlijk beheer te stellen, welke kompagnie alleen de kleine tenue van het regiment behielde, en met de sabel gewapend ware.

Indien deze weinige regelen aan de Redactie belangrijk

genoeg voorkomen om dezelve in den Spectator op te nemen, zal zij daarmede zeer verpligten.

Eenen harer geabonneerden.

Reeds hadden wij van verschillende kanten dezelfde bemerkings ter opname ontvangen, onder anderen ook van onzen geëerden correspondent M., die bij de bemerkings van het doelmatige, om aan de officieren der kavallerie, in tijd van oorlog, drie, in plaats van twee rations fourage te geven, er nog bijvoegt, dat men voor het minst het aanschaffen van een derde of zoogenaamd pakpaard, aan den officier niet moeilijk moest maken, door het derde paard aan de belasting, als paard van weelde, te onderwerpen; daar een zoodanig paard, volgens zijne wijze van zien, dan alleen als een paard voor weelde kan beschouwd worden, wanneer hetzelfde voor een rijtuig gespannen wordt.

Van dienzelfden correspondent hebben wij eenige juiste aanmerkingen ontvangen, omtrent de remonte der kavallerie. Hij zocht daarbij o. a. aan te toonen, dat het geen maatregel van bezuiniging is, om met de remonte te wachten, totdat men een zeer groot aantal paarden benodigd heeft; terwijl hij het voor doelmatiger houdt, om de remonte paarden, regements-gewijze, voor drie jaren aan te besteden, en daarbij de regements-chefs te magtigen, om bij het eventueel ontbreken van een of meer paarden, deze in eenen bepaalden tijd door den aannemer te doen aanvullen. Het oppassen en het af-rigten der jonge paarden, zouden door het geringe aantal dat te gelijk zoude aankomen, veel regelmatiger kunnen geschieden; en, naar zijn inzien, zoude men daardoor veel minder jonge paarden aan ziekten verliezen, en meer in staat gesteld wezen, om altijd goed afgerigte paarden uit de depots naar de regementen in het leger af te zenden.

Eenige bij ons ontvangene bemerkings, omtrent de standaarden bij de kavallerie, zullen volgen.

In het artikel over de guides bij de kavallerie, in ons n°. 16 opgenomen, zijn twee zinstorende drukfeilen ingeslopen, namelijk op bladzijde 208, staat: *dan van lieverlede*, moet zijn: *door van lieverlede*, en op diezelfde bladzijde, regel 15 enz., staat: *gelast aan het 1ste peloton om vooruit te komen*, moet zijn: *gelast hij aan den kommandant van het 1ste peloton vooruit te komen*, en zoo aan dien van het 2de peloton en zoo vervolgens.

De Redactie.

VERSCHEIDENHEDEN.

Een allerbelangrijkst artikel van den Pruisischen overste C. VON DECKER is in het *Zeitschrift für Kunst, Wissenschaft und*

Geschiede des Krieges opgenomen, getiteld: *Over de oorzaken der onwillekeurige, of zelfontlading van het geschut en de middelen om die voor te komen.*

Plaatsgebrek belet ons dit stuk in zijn geheel over te nemen, doch daar het behandelde onderwerp van algemeen belang is, kunnen wij er niet af, om voorloopig de voornaamste punten daarvan mede te deelen. De kundige schrijver laat zijn vertoog, door de volgende zinsneden voorafgaan.

» De beklagenswaardige ongelukken, welke bij alle artilleriën door de zelf-ontlading van het geschut, in zekere reeks van jaren, bij de eene minder, doch bij de andere meerder, zijn voorgevallen, maken het nasporen naar de oorzaken en het opzoeken van de middelen, om zulke ongelukken voor te komen, tot eene gebiedende noodzakelijkheid. Wie zich nu geroepen gevoelt, om in het onderhavige vraagstuk eene stem uit te brengen, voor dien is het spreken een pligt — stilzwijgen, misdaad; want het geldt hier niet de oplossing van een wetenschappelijk problema, maar wel het levensbehoud van brave soldaten, die voorzeker niet geroepen zijn, zulke gevaren te moeten trotseren.»

» Elke bijdrage tot de geschiedenis van soortgelijke ongelukken, zal aan ieder denkend krijgsmann, tot welk leger hij dan ook moge behooren, welkom zijn; want ook hun, die niet tot het wapen der artillerie behooren, kent men het gevoel van innige deelneming toe, wanneer een *artillerist*, door het onwillekeurig ontbranden van eene geschutlading, op het oogenblik dat hij nog met het laden bezig is, nedergeschoten, verminkt, of verbrand wordt.»

» Van dit gezigtspunt uitgaande, deel ik mijnen lezeren alles mede, wat ik omtrent dit onderwerp, in eene niet onaanzienlijke reeks van dienstjaren, door nadenken, opmerking en ervaring, heb bijeenverzameld.»

Het eerste ongeluk van dien aard, waarbij de schrijver ooggetuige was, viel voor in het jaar 1804, bij eene manoeuvre in de omstreken van Warschau. Het kanon ontlaadde zich daarbij, juist op het oogenblik dat de lader (n°. 1 van de bediening) de lading aanzette, waardoor hij ellendig verbrand werd, en daarenboven zijnen register arm verloor. De aanzetter vloog door eene groote menigte aanschouwers, gelukkig zonder iemand te beschadigen.

Overijling — zegt de schrijver — had er niet plaats gegrepen; de geheele schuld werd alzoo op den rigtenden kanonnier (n°. 4) geschoven, met het verwijt, dat hij het zundgat niet goed gesloten had.

Bij verschillende voorvallen van dien aard, waarbij de schrijver zegt tegenwoordig te zijn geweest, of die hem waren medegedeeld, werd telkens de schuld op dengeen geworpen, die het zundgat moet sluiten, zonder verder te onderzoeken, of er ook andere oorzaken konden aanwezig zijn. Opmerkelijk is echter de waarneming des schrijvers, dat zulke ongelukken alleen plaats hebben, bij het doen van salut-schoten, of bij het vuren met losse patronen; terwijl hem, niettegenstaande zijne menigvuldige nasporingen, nimmer ter oore is gekomen,

dat zulke ongelukken bij het schijfschieten, of bij het daadwerkelijk gebruik van het geschut tegen den vijand, hebben plaats gehad.

Een dergelijk ongeluk, voorgevallen bij het vuren met losse patronen, door de batterijen over welke de schrijver het bevel voerde, was daarom te opmerkelijker, dewijl de schrijver het voorgevoel gehad had, dat er een soortgelijk ongeluk zoude gebeuren. Voor dat men dan ook de manoeuvres begon, had de schrijver, in angstige bezorgdheid, al de officieren en onder-officieren tot zich geroepen, en hun nitdrukkelijk aanbevelen, vooral waakzaam te zijn, dat al de voorzorg-maatregelen werden in acht genomen. Toen de schrijver, bij de eerste salvo's, gemeend had op te merken dat de ladingen bij de ontbranding sterk vonkten, liet hij de officieren nogmaals bij zich komen, om hun aan te bevelen, des noods zijnde, de stukken twee malen te laten uitwisschen. Vervolgens, zegt de schrijver, reed ik naar de registerleugel-batterij, welke door den kapitein *Walther* gekommandeerd werd; stelde mij regts van het register stuk, en riep, door een ernstig voorgevoel gekweld, dezen kapitein toe: » » *Walther!* kom hier, bij mij, blijf niet vóór » » het midden uwer batterij; ik heb het voorgevoel van een on- » » geluk; gij kunt het vuur even goed van den vleugel kom- » » manderen.» Deze wakkere, in menigen veldtocht beproefde soldaat, mag welligt over mijne bezorgdheid gelagchen hebben, doch hij voldeed aan mijn verlangen. Mijn oog rustte, onafgewend en in gespannene verwachting, op het laden en uitwisschen der stukken. Het geschiedde volgens de voorschriften, regelmatig en zonder overijling. Plotseling vielen er twee schoten kort op elkander, en vóór een der stukken lag een man (n°. 1) beweegloos ter aarde.»

» Het zonderlingste bij dit voorval was, — en hetgeen in het officieele verslag aan den grootmeester der artillerie gedaan, ook is opgenomen — dat de officier, welke de sectie kommandeerde, waarvan een der stukken zich zelve ontladen had, namelijk de luitenant *WEBER II.*, een man die het volste vertrouwen waardig is, juist aan den kanonnier, welken het ongeluk overkwam, vóór dat n°. 2 de lading wilde insteken, nogmaals bevel uit te wisschen, omdat hij vermeend had bij het vorige schot, eenen grooten vuurstraal te hebben opgemerkt.»

» Ook was het onmogelijk, dat het schot — zoo als de lader, toen hij weder tot zich zelve gekomen was, voorgaf — op het oogenblik van het aanzetten der lading was afgegaan, omdat hij dan den registerarm had moeten verliezen, hetgeen het geval niet was. Ook vond men den wisscher onbeschadigd, slechts eenigzins gezegd, op eenige weinige passen vóór het stuk, op den grond liggen. Het schot moet dus afgegaan zijn, op het oogenblik, dat hij den aanzetter uithaalde en op het punt stond van terug te treden.»

Dit voorval gaf aanleiding tot verschillende proefnemingen, vooral omdat de schrijver op het denkbeeld kwam, dat er wellicht, bij de minder sterke lading der losse patronen, eenig fragmenten van de saaijen patroonzakken in het zundgat drongen, welke aldaar, niettegenstaande de sluiting van het zund-

gat, en de samenpersing van de lucht door het wisschen, vuur onderhouden. Proeven in het groot ondernomen, bevestigden des schrijvers vermoeden, zoodat men, bij eene dezer proeven, zelfs in de gelegenheid was, om eene massa van zulke fragmenten, welke men na elk schot uit het zundgat haalde, en welke de grootte van eene mansvuist vormden, bij het schriftelijk rapport over te leggen. Uit het zundgat van eenen zevenpondigen hauwitscher, had men zelfs bijna den geheelen verschroeyden zak der kleine patroon gehaald.

Zeër breedvoerig heeft de schrijver dit alles uit een gezet, en met officiële stukken gestaafd; al te opmerkelijk om in een kort overzicht te zamen te vatten. Wij zullen ook daarom op dit artikel terug komen; ons voor dit oogenblik alleen vergenoegende, met de twee voornaamste uitkomsten van des schrijvers bemoeijingen op te geven, en welker inachtneming hij, bij het vuren met losse patronen, aanbeveelt:

- » 1.) Het nemen van wit saai voor de patroonzakken, en nimmer zakken van gebrokene patronen; — voor het minst niet zonder ze vooraf te wasschen."
- » 2.) Het doen ruimen van het zundgat, na elk schot, vóór dat er gewischt of geladen wordt, door de ruimaald — beter echter door eenen, juist in het zundgat passenden, stalen cilinder. Overigens bevele men het zundpat met den blooten duim te sluiten, dewijl de lederen duimeling zoo goed niet sluit als het vleeschachtige gedeelte van den duim."

Niets is in den tegenwoordigen tijd gemeenzamer, dan in algemeene bewoordingen te hooren beweren, dat voor het grondig kennen der krijgskundige wetenschappen, de wiskunde onnoodig is. De voorstanders en ijveraars voor deze stelling gronden daarbij hun betoog op het gevoelen, dat de krijgskunde zoo zeer op de alleen door de ondervinding te verkrijgen kundigheden berust, dat men, ook zonder door den fakkel der wiskunde te zijn voorgelicht, daarin reuzenschreden kan maken, — ja, dat de krijgskunst van alle andere wetenschappen een onafhankelijk geheel vormt. Hoezeer wij ons ook niet willen rekenen onder degenen, die in de wiskunde, en in de wiskunde alleen, den steen der wijzen — namelijk wat de krijgskunde betreft — willen zien, en die deze wetenschap bij de militaire opvoeding bijna alleen en uitsluitend willen doen voorzitten, zoo zijn wij er echter verre van af, om het groote gewigt der wiskunde bij de studie der krijgskunst te miskennen. Het ongegronde der bovenaangehaalde meening te bewijzen, zal dan ook wel onnoodig zijn, dewijl de ware krijgskundige, van het nut, ja zelfs van de noodzakelijkheid der wiskunde, bij de beoefening der krijgskunst, overtuigd is. Eene meening echter, die in den tegenwoordigen tijd alles voor zich heeft om veld te winnen, kan door ons niet ongemoeid gelaten worden, en hadde de plaats ons niet ontbroken, dan zouden wij reeds in dit nummer daartegen een belangrijk verhoog van Dr. HOLIER, namelijk *over het verband der krijgskunst met de overige wetenschappen*, in het midden gebragt hebben. Dit voornemen nu tot eene nadere gelegenheid uitstellende,

vergenoeogen wij ons, voor dit oogenblik, met de aanhaling van een voorbeeld, waarin wordt aangetoond, hoe naauw de krijgskunst in betrekking met de wiskundige wetenschappen staat.

In verschillende werken over de taktiek, en onder anderen in het zeer geachte werk van OKOUNEF, (*Examen raisonné des propriétés des trois armes différentes*) vindt men tot grondregel aangenomen: dat de zoogenaamde defensieve kolommen der infanterie, (bestemd om de artillerie in hare eerste opstelling te beschermen en te verdedigen, en de slaglinie uit te maken) en in het algemeen alle kolommen, zoolang dezelve geene aanvallende bewegingen behoeven uit te voeren, niet gesloten, maar geopend dienen opgesteld worden. Genoemde schrijver, bewijst zeer juist, dat — zelfs bij den aanval van vijandelijke kavallerie — eene dergelijke, opgestelde, geopende kolom, genoegzamen tijd zal hebben, om de geslotene orde aan te nemen. Hij betoogt verder, dat door de geopende orde, het voordeel verkregen wordt, *om niet zoo veel van het vijandelijk artillerievuur te lijden te hebben*. Het is nu tegen deze laatste stelling dat wij opkomen, en die op wiskundige gronden zullen trachten te wederleggen, om op deze wijze te doen zien, dat de wiskunde voor den krijgsman geene overtollige wetenschap is. Hen, die daartoe in de gelegenheid zijn, verwijzen wij naar BORKENSTEIN (*Versuch zum eine Lehrgebäude der artillerie*.) In de IV Abschnitt van dit, in alle opzichten belangrijk, werk, wordt o. a., op eenvoudige wiskundige gronden, aangetoond, dat op geringe afstanden, zoo als b. v. op 600 passen, de geslotene zoowel als de geopende infanterie-kolommen, van het vijandelijk artillerievuur evenveel te lijden zullen hebben; doch dat op grootere afstanden, b. v. op 1200 passen — waarvan dan toch ook bij OKOUNEF wel de rede zal zijn — de opstelling van geslotene kolommen een aanmerkelijk voordeel aanbiedt. Bij dit beweren worden alleen de directe vuren in aanmerking genomen.

Algemeen is het bekend, dat de afwijkingen der projectielen toenemen in evenredigheid der te bereikene afstanden. Naar mate van de afstanden nemen nu ook de schoots- of elevatie-hoeken in zekere maat toe, en wordt daardoor op groote afstanden de kogelbaan minder vlak. Ten opzichte van een te treffen voorwerp, b. v. eene kolom infanterie, is alzoo, op groote afstanden, en bij meer gebogene kogelbanen, de bestreke ruimte, binnen welke elk voorwerp van de gegevene hoogte getroffen wordt, kleiner dan bij geringe afstanden. Dit alles gezamenlijk bepaalt de waarschijnlijkheid van treffen. De kans van treffen, is dus op hetzelfde voorwerp — voor het overige onder gelijke omstandigheden — op 1200 passen geringer dan op 600 passen. Zoodra men nu, op 1200 passen, de kans van treffen vergroot, door het te beschieten voorwerp in oppervlakte te doen toenemen, dan zal ook ontegensprekelijk dat voorwerp meer te lijden hebben. Daardoor is het ook duidelijk, dat eene geopende kolom een gedeelte der kogelbaan zal afsnijden en alzoo een grooter stuk der bestreke ruimte zal beslaan, dan eene geslotene kolom. Het aantal treffende kogels wordt alzoo grooter, terwijl elke derzelve de, van den afstand afhingende uit-

werking zal doen, waardoor de geopende kolom onwederlegbaar, grootere gevaren zal hebben door te staan.

Alzoo nu de waarschijnlijkheid van treffen, op geringe afstanden, grooter wordt, ja tot bijna de helft van het aantal schoten klimt, is het — uit dit oogpunt beschouwd — dan ook duidelijk, dat het vrij onverschillig is, welke opstelling men bij deze afstanden ook bezigt.

Op de uitwerking der granaten is hier niet gerekend, terwijl wij de rolschoten evenmin ter sprake hebben gebracht, dewijl bij deze de gesteldheid van het terrein te veel in aanmerking zoude komen.

Een der laatste nummers van het *United service Journal*, bevat een overzicht over de zamenstelling van het Russische leger, 't welk ons het onpartijdigste is voorgekomen, onder al hetgeen sedert eenigen tijd over de strijdmiddelen van Rusland gezegd is. Volgens eene, voor zeer naauwkeurig opgegevene, berekening, zoude Rusland 803,000 man op den voet van oorlog, onder de wapenen tellen, daaronder begrepen 50,000 man welke in garnizoens-bataillons zijn ingedeeld, en die alzoo niet in het veld rukken. De schrijver van dat artikel schijnt, of ooggetuige geweest te zijn van hetgeen hij beoordeelt, of uit zeer goede bronnen geput te hebben; daar zijne opmerkingen de proef van een zaakkundig oordeel kunnen doorstaan. Onder deze halen wij de volgende aan, als bijzonder geschikt, om de algemeene aandacht te trekken, zoo als wij die dan ook aan de bijzondere *opmerksaamheid* aanbevelen:

» Het aangenomen stelsel van bevordering in het Russische leger is dat volgens *ouderdom van dienst*, doch, om niet in het *wesentliche* nadeel te vervallen, van de hoogere militaire rangen niet dan door menschen te doen vervullen, welke hooge jaren en lichaams-gebreken hen voor het werkdadig oorlogsleven ongeschikt maken, zoo maakt de regering gebruik van den overgang in de garde, en van het geven van bijzondere zendingen, om op eene minstorende wijze van het stelsel van bevordering, volgens *ouderdom van dienst*, af te wijken; welk stelsel, oppervlakkig beschouwd, aan alle belangen schijnt te voldoen, en dat toch evenwel, wanneer men het van nader bij beziet, door eene al te strikte opvolging, de nadeeligste gevolgen kan hebben."

De schrijver somt verder verscheidene middelen op, waardoor het Russische gouvernement den naijver onder het leger gaande houdt, en waardoor dit dan ook met den besten krijgsmansgeest bezield wordt. Onder deze middelen haalt hij ook de volgende aan:

» Al wat in Rusland het brevet van officier heeft, draagt ook het diploma van adeldom in den zak. Zoodra men tot hoogere graden opklimt, dan wordt deze adeldom erfelijk."

» Dikwerf geeft de keizer aan zijne generaals zeer kostbare degens en juweelen. Zoo onder anderen gaf keizer *Alexander* aan *Kutusof* den schoonsten diamant uit de keizerlijke kroon en deed de open gevallen plaats aanvullen door een gouden plaatje, waarop de naam van *Kutusof* gegraveerd was."

» De pensioenen der officieren, zijn op eene zeer gepaste en doelmatige schaal berekend. Na 20 jaren dienst, heeft de officier regt op $\frac{1}{3}$; na 30 jaren op $\frac{2}{3}$ en na 35 op zijn volle traktement; de in de dienst bekome wonden worden daarenboven, met een verhoogd pensioen betaald, en zoo de gepensioneerde officieren in burgerlijke bedieningen worden verplaatst, dan behouden zij het pensioen, met de traktementen aan die bedieningen verknocht; het eerste wordt alsdan beschouwd als een verkregen regt van eigendom."

In ons laatste nummer waren wij in de gelegenheid, over twee belangrijke Militaire werken, betreffende de gevoerde oorlogen op het eiland *Java*, te spreken. Wij hadden daarbij ons leedwezen te kennen gegeven, in geene bijzonderheden te kunnen treden over het 1ste te dier plaatse genoemde werk, namelijk dat van den luit.-kol. DE STREURS. De redenen die wij daarvoor opgaven, zijn nu weg genomen, daar het genoemde werk ons is geworden, zoodat wij ons nu in staat gesteld zien, om in een onzer volgende nummers daarop terug te komen.

Ook het werk van Z. D. H. den luitenant-generaal hertog van *Saksen-Weimar*, betreffende den veldtocht van 1811, zal zeer spoedig het licht zien. De belangstelling, welke de kolonie aan elken Nederlander moet inboezemen, belooft aan beide deze werken eene goede opname bij het lezend publiek, vooral daar beiden met het doel geschreven zijn, niet alleen om eenige belangrijke gebeurtenissen, dat eiland betreffende, mede te deelen, maar ook tevens om uit die gebeurtenissen nut te kunnen trekken en er de middelen uit af te leiden, om het behoud der kolonie, ook voor het vervolg van tijden, voor Nederland te verzekeren.

In dat opzigt is ook het laatstgenoemde werk bijzonder belangrijk, omdat het over gebeurtenissen handelt, die het verlies van onze Oost-Indische bezittingen ten gevolge hadden. Het is derhalve zoo wel de inhoud als de strekking van dat werk, welke aan den 1sten luitenant der Rijdende Artillerie, Dr. *J. C. van Rijnveld*, aanleiding hebben gegeven om aan den vorstelijke schrijver de vergunning te verzoeken van dit nog niet verschenen werk eene Nederduitsche uitgave te mogen bewerken, welk verzoek gunstig is toegestaan. De uitgave daarvan zal hoogst waarschijnlijk aan onze uitgevers worden toevertrouwd, en zeer spoedig de uitgave van het oorspronkelijke werk, volgen. Wij maken nog van de hooge vergunning van Z. D. H. gebruik, om hier eene der § te doen volgen:

III. *Composition et organisation de l'armée coloniale dans l'île de Java.*

Les autorités de l'île de Java n'ignoraient pas qu'une expédition se préparait au Bengale et à Madras, et que selon toutes les apparences, elle avait pour but la conquête de la colonie qui, seule encore debout dans l'Océan indien, semblait braver la puissance anglaise. L'armée destinée à la défense de la colonie était assez nombreuse.

L'état ci-joint, (pièces justificatives, n°. 2.) que le général Daendels remit à son successeur au moment de la remise du

gouvernement, en fera connaître la force approximative et l'organisation. Composée d'éléments assez hétérogènes, et formée à la hâte, il sera bon d'examiner ces éléments.

La proportion des Européens aux Indiens était tout au plus de 7%. Quant aux Indiens qui composaient l'armée du général Janssens, on aurait tort de vouloir les assimiler aux Sepoys anglais. Cette troupe est composée de beaux hommes, nés pour le service militaire, et qui sous le rapport du courage personnel et de la discipline, valent les meilleures troupes européennes. La majeure partie de l'armée coloniale française, se composait de Javanais; le reste consistait en Madurais, en Amboinais, en Dajakkers, en Balinais, en Bouguinais et en esclaves émancipés.

Le Javanais en général est peu courageux. Lorsqu'un Indien, ayant quelque grief ou autre chagrin, s'enivre d'opium; que tout-à-fait furieux il parcourt les rues et le marché d'une ville populeuse en criant: « *Amok! Amok!* » (Au meurtre!) et qu'avec son kris-poignard, il immole à sa rage tout être humain qu'il rencontre, tout le monde se sauve. Quoique chaque paysan javanais soit armé d'un kris, et bien que les lois ordonnent de tuer sur le champ tout crieur d'*Amok*, personne n'ose l'attaquer, jusqu'à ce que, à la fin, quelques hommes reprennent un peu de courage, et armés de longues piques se mettent à la poursuite du malheureux et le tuent.

Quel courage peut-on supposer à ces hommes, lorsqu'on leur fait endosser l'habit de soldat? Peut-on compter qu'un être à qui la crainte d'un crieur d'*Amok* fait abandonner sa famille pour s'enfuir, qu'un être si honteusement timide, qui surtout un semblable Indien, se sacrifiera volontiers pour l'Européen, oppresseur de son pays, pour lequel il ne sent pas le moindre attachement? Ce n'est que par des mesures de rigueur, qu'on parvient à faire abandonner au paysan Javanais le tombeau de ses pères et le village, où avec peu de peine et de travail, il gagne ce qui lui est nécessaire pour assurer son existence. Il fallait fermer les yeux sur la manière dont les Régens javanais se procuraient les recrues, qui, sous le nom de « Volontaires, » étaient amenées, garottées comme des malfaiteurs, aux dépôts de leurs corps.

L'île de *Bali* fournissait quantité de recrues à l'armée; mais les naturels de ce pays sont d'un caractère encore plus pacifique que ceux de Java.

Quant aux *Dajakkers*, qui viennent de l'île de Bornéo, on sait que leurs exploits se bornent à descendre en petits canots les rivières qui coulent de l'intérieur de l'île, et à se blottir dans les roseaux, d'où ils frappent de leurs flèches empoisonnées de pauvres pêcheurs ou voyageurs, qu'ils massacrent ensuite. Les têtes des malheureux qu'ils ont massacrés d'une manière aussi lâche, leur servent à en former des trophées. Avec quel courage ces assassins peuvent-ils combattre de bonnes troupes?

Pour se procurer des recrues *dajakkers*, les fonctionnaires de Banjermassing (île de Bornéo) s'entendirent avec le sultan pour que, sous différens prétextes, il attirât dans cette ville une masse d'habitans des montagnes. Ce fut de vive force qu'on s'empara d'eux, et on les embarqua pour Batavia. Deux com-

pagnies de ces malheureux, qu'à la fin de 1810 on envoya par eau de Samarang à Batavia, s'insurgèrent en route, s'emparèrent du bâtiment qui les transportait, massacrèrent leurs officiers et firent voile pour leur pays.

Le soldat *bouguinais*, venant de l'île de Célèbes, est plus brave que les autres Indiens, mais porté à l'indiscipline. Sous le gouvernement du général Daendels, un Bouguinais, déserteur de l'artillerie-légère devait être fusillé. A la parade, tenue pour cette exécution, une cinquantaine de ses compatriotes, canoniers comme lui, sortirent des rangs pour le délivrer et pour se jeter sur les officiers, dont ils en blessèrent quelques-uns.

Un de ces officiers mit fin à cette émeute en tuant le condamné d'un coup de pistolet, et en ordonnant d'un ton ferme aux révoltés de rentrer dans leurs rangs. Le général Daendels, craignant l'esprit remuant des Bouguinais, mais ne pouvant se passer de leurs services, ne fit punir que trois des chefs de cette révolte. Afin de tenir ces hommes en bonne disposition, il leur donna une fête nationale, prétextant de vouloir récompenser l'empressement qu'ils avaient mis à rentrer dans le devoir.

Les *Madurais* sont susceptibles de devenir de bons soldats. Quant aux *Amboinais*, nous avons eu occasion d'en parler lors de la prise de leur île.

Un grand nombre des esclaves émancipés qui se trouvaient dans les rangs de l'armée coloniale française, avaient été achetés de marchands faisant cet infame trafic. Ce nombre ne suffisant pas, le général Daendels fit taxer chaque propriétaire pour la quantité d'esclaves à fournir ultérieurement. Ce fut en proportion du nombre d'esclaves qu'ils possédaient, qu'il fixa leur contingent respectif. Le prix en fut arbitrairement établi par le gouvernement; et l'on concevra aisément que ce ne fut pas des sujets les plus recommandables que les propriétaires se défirent à cette occasion.

L'armée coloniale ayant été séparée si longtems de la mère-patrie, le corps d'officiers n'avait pu se renouveler par de nouveaux envois. C'était dans la colonie même qu'il avait fallu en chercher l'étoffe. Le général Daendels, dont le but avait été de créer une armée nombreuse, n'avait point osé être difficile dans le choix de ces officiers. Des individus qui en Europe n'auraient pas obtenu les chevrons de sous-officier, obtinrent ici des épaulettes.

Des jeunes gens qui occupaient les places les plus subalternes dans l'administration civile, furent à leur première demande métamorphosés en officiers.

Des matelots, et même des garçons-ouvriers, qui ne se recommandaient ni par leurs qualités morales ni par leurs capacités, furent incorporés dans l'armée; et peu de temps après, ils obtinrent des épaulettes. Lors de l'arrivée du général Janssens, on y trouva des officiers supérieurs qui à peine savaient signer leur nom.

Il ne faut pas s'étonner si un grand nombre de ces militaires étaient complètement étrangers aux sentimens qui caractérisent l'officier digne de ce nom. Cette remarque ne saurait blesser les véritables hommes d'honneur qui servaient dans l'armée coloniale, et qui n'ont jamais fait abnégation des sentimens qui animent le véritable officier.

Le général Janssens avait emmené plusieurs officiers distingués par leurs talens et par leur mérite. Mais n'étant pas encore familiarisés avec la langue malaise, ils ne pouvaient se faire comprendre de leurs subordonnés, et se virent hors d'état de rendre de suite les bons services dont plus tard l'armée aurait profité. Après les désastres de l'armée française, dont nous aurons à rendre compte, quantité d'officiers montrèrent par leur conduite la bassesse de leurs sentimens, en prenant service parmi les troupes anglaises. Il y eut des capitaines qui ne rougirent pas d'échanger leurs épaulettes contre celles de sous-lieutenans anglais, et qui même se firent un mérite d'embaucher par la boisson ou par des menaces les sous-officiers européens. Au lieu de partager le sort de leur chef, comme l'honneur et leur serment l'exigeaient, plusieurs officiers supérieurs offrirent leur démission lorsqu'ils apprirent sa catastrophe. Leur but était de rester tranquillement

à Java. D'après l'étymologie de l'homme d'honneur, une telle démission équivaut à une désertion. Il y a des hommes qui manifestent d'autres sentimens à cet égard. Ces sentimens leur ont valu de l'avancement et des places lucratives, mais peu d'estime de la part de quiconque a l'âme un tant soit peu élevée.

Un des officiers supérieurs qui s'étaient démissionnés eux-mêmes, acheta une auberge à Weltevreden, dont il s'empressa de faire les honneurs aux personnes qui voulaient bien dépenser leur argent chez lui.

Un autre, prévenu de vol et d'escroquerie, fut déporté à Botany Bay; et un ancien cuisinier français, qui était parvenu au grade de capitaine aide-de camp, retourna auprès de ses pots et de ses marmites, où son tablier de cuisine lui valut plus de réputation et d'argent, que la manière dont il avait porté les épauettes lui avait valu d'honneur. Mais il est tems d'abandonner un sujet aussi dégoûtant pour reprendre le récit de la campagne dont nous avons à rendre compte.

Le système de défense de l'île avait été changé. La ville de Batavia ayant cessé d'être considérée comme forteresse, les batteries de côte avaient perdu leur importance: celle que précédemment on avait affecté de leur attribuer, était en général problématique. Situées comme elles l'étaient à des endroits extrêmement malsains, le gouvernement payait des Chinois pour les garder. En cas d'attaque, elles auraient offert peu de résistance à l'ennemi, vu que l'étendue qu'elles occupaient était trop grande pour que l'armée eut pu venir à leur secours. Une fois perdue, leur matériel serait devenu une arme dangereuse entre les mains de l'ennemi, qui s'en serait servi contre les défenseurs de l'île.

Le général Daendels, voyant la nécessité d'avoir un camp retranché à une certaine distance de la mer, où les troupes éparses dans l'île pouvaient se réunir dans le cas d'un débarquement ennemi, choisit à cette fin les environs d'un vieux fort établi contre les Indiens, appelé « Meester-Cornelis. » Ce fort donna son nom au camp retranché et acquit une bien triste célébrité dans l'histoire de la colonie.

Avant d'analyser les événemens de cette campagne, il peut être bon de donner au lecteur une idée juste et exacte du terrain qui devint le théâtre principal de la guerre. Les plans ci-joints des environs de Batavia et du camp retranché de Meester-Cornelis (*) faciliteront l'étude de ce terrain.

(*) Voyez les planches n°. 2 et 3. Le n°. 1, est une carte générale de l'île de Java.

LAATSTE BENOEMINGEN EN VERPLAATSINGEN, BIJ HET LEGER.

Tot Adjutant van den Schout bij Nacht, kommandant van het korps Mariniers en Opper-kommandant aan den Helder, den kapitein Nabal, van het korps Mariniers.

Bij het 1ste bataillon der 1ste afdeeling Geldersche schutterij, tot kapitein-kommandant, bij toevoeging aan den bataillons-kommandant, den kapitein R. le Boulenger, van het flank-bataillon der 9de afd. infanterie.

Bij het 1ste bataillon der 1ste afdeeling Zuid-Hollandsche schutterij, tot kapitein-kommandant, bij toevoeging aan den bataillons-kommandant, den kapitein D. E. Wilhelmie, van de 8ste afd. infanterie, thans het korps Jagers van de Utrechtsche Hoogeschool kommanderende.

Bij het 2e bataillon der 1ste afdeeling mobiele Vriessche schutterij, tot kapitein-kommandant, den kapitein M. G. Ampt, van de 9de afd. infanterie.

Tot 2den luitenant bij het wapen der Artillerie in de Oost-Indiën, de sergeanten: J. J. M. de Chateaux, J. B. P. Osten en R. J. Kellerman, de twee eerstgenoemden van het 1ste bataillon Veld-Artillerie en de laatstgenoemde van het 4de bataillon Artillerie Nationale Militie.

Tot Officieren van Gezondheid van de 3de klasse, voor de Militaire Geneeskundige dienst bij het leger en de hospitalen in de Oost-Indiën, de officieren van gezondheid van de 3de klasse, Theodorus van der Veer, van de 3de afdeeling mobiele Noord-

Brabandsche schutterij, Johannes Kroon, van de 12de afd. infanterie, Pierre Gaberel van de batterij Veld-Artillerie n°. 7. Dirk Voller en Carl Andreas Schlotterbeck, beide van de ambulances van het leger te velde, en Carl Holle, thans burgerlijk geneeskundige.

Tot 1sten luitenant bij het 2de bataillon der 2de afd. Geldersche schutterij, den 2den luitenant C. A. J. S. Baron van Nagel, van hetzelfde bataillon.

Tot 2de luitnants bij het 1ste bataillon der 2de afd. Geldersche schutterij, den adjudant onderofficier M. W. Philippens, en den sergent C. Henry, beide van gemeld bataillon.

Tot 2den luitenant kwartiermeester bij het 2de bataillon der 1ste afd. Groningsche schutterij, den 2den luitenant J. van der Loeff van het bataillon.

In hunnen rang en ancienniteit zijn overgeplaatst:

Den kapitein Breekpot, van de 5de bij de 8ste afdeeling inf.; den kapitein van Lokhorst, van de 5de afdeeling infanterie, tijdelijk gedetacheerd bij de 3de afdeeling Noord-Brabandsche schutterij, bij de 9de afdeeling inf.; den kapitein J. Voorden-dagh, van het reserve bataillon der 9de afd. infanterie, naar het depôt dier afdeeling; den kapitein P. F. Hurion, van de 13de afd. bij de 9de afd. infanterie; den officier van gezondheid der 2de klasse, B. Donkersloot van het 3de bataillon der 1ste afd. Geldersche schutterij, naar het 1ste bataillon dier afdeeling; den 2den luitenant kwartiermeester H. van der Heijde, van het 3de bataillon der 13de afd. infanterie, bij het regiment ligte dragonders n°. 4; den 1sten luitenant kwartiermeester J. Kromsigt, van de 2de divisie van het algemeen depôt der landmagt n°. 33, bij het 2de bataillon der 13de afd. infanterie; den 1sten luitenant kwartiermeester J. P. Schmidt van de 8ste afd. infanterie, bij de 9de afd. infanterie; den 1sten luitenant kwartiermeester G. J. Berlenbach, van de 7de afd. infanterie, thans gedetacheerd bij het 3de bataillon Art. Nat. Militie, bij het depôt der 5de afd. infanterie; de 2de luitnants G. F. Sporer en G. van der Worp, beide van het 1ste bataillon der 2de afd. Geldersche schutterij, bij het 2de bataillon dier afd.

Eervol ontslagen:

Den officier van gezondheid van de 2de klasse, Matthias van Ruelo, van het 1ste bataillon veld-artillerie; den 2den luitenant van Casteel, van de afd. mobiele Utrechtsche schutterij; de kapiteins J. M. de Greve, J. F. Buser en H. Mugge; de 1ste luitnants W. H. Cost van Doorninck, P. A. Verver, D. F. Kremer en S. A. Lurasco, en de 2de luitnants H. Razoux, H. Kinast en J. N. H. van Hingstee, allen van de 1ste afd. Overijsselsche schutterij.

De majoor G. J. Umbgrove, van de 18de afd. infanterie, als kommandant van het 1ste bataillon der 1ste afdeeling Geldersche schutterij; den majoor H. R. Heijermans, van de afd. Grenadiers, als tweede hoofd-officier bij het 1ste bataillon der 1ste afdeeling Zuid-Hollandsche schutterij; de majoor T. C. Arensma, van de 8ste afd. infanterie, als kommandant van het 2de bataillon der 1ste afdeeling Vriessche schutterij; den 1sten luitenant-adjutant N. A. Yo telen, van het 2de bataillon der 18de afd. infanterie, van zijne functien als adjudant bij gemeld bataillon, met bepaling dat hij in zijnen rang van 1sten luitenant bij ene der kompagnien zal worden ingedeeld; den 2den luitenant Focke, van de 2de afd. Noord-Hollandsche schutterij; den 2den luitenant honorair Graalland, van den staf van den kommandant der 1ste brigade van de 2de divisie infanterie; den 1sten luitenant G. J. Hagens, van het 2de bataillon der 2de afdeeling Geldersche schutterij; den 1sten luitenant C. Loeff, van de afdeeling Zeeuwsche schutterij; den 2den luitenant-kwartiermeester H. F. Feringa, van het 2de bataillon der 1ste afdeeling Groningsche schutterij.

Het tractement van non-activiteit toegekend:

Aan den 2den luitenant N. van Driesten, van de 2de afd. infanterie.

Uit de dienst is ontslagen:

Den 1sten luitenant J. A. Voorsteegh, van de 12de afd. infanterie.

EINDE VAN HET TWEDE DEEL.

B I J L A G E. I.

Behoorende bij de Militaire Spectator no. 11.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN, BIJ HET LEGER.

INGEVLIGE Z. M. BENOEMINGEN VAN DEN 3 SEPTEMBER
TOT DEN 3 DECEMBER 1832.

Tot tijdelijken plaatselijken kommandant te Veere, den gepensioneerden kapitein, met rang van Majoor, J. B. L. Kessler; tot majoor, den kapitein J. F. Kursteiner, plaats-majoor van de 1ste klasse in de Willemstad; tot kapiteins: de 1ste luitenant J. F. Egé, W. B. J. Becquer en J. A. Lessig, respectievelijk plaats-majs. van de 3de klasse te Bergen op Zoom, Breda en Naarden; tot 2de luitenant en plaats-majoor van de 3de klasse te Utrecht, den sergeant W. Maurik, van het 2de bat. jagers; tot kapitein bij de 5de afd. inf. den 1sten luitenant A. W. F. Tuckerman, van de afd. grenadiers; tot kapitein bij de 8ste afd. inf. den 1sten luitenant P. Reynders, van de 18de afd.; tot 1sten luitenant bij de 8ste afd. den 1sten luitenant op non-activiteit A. C. Mijndard; tot 1sten kapitein bij de artillerie-kompagnie van het algemeen depôt der landmagt n° 33, den kapitein op non-activiteit N. L. Meyners; tot kapitein titulaire bij de garnizoens-troepen te Hoorn, den 1sten luitenant J. G. Nauman, van gezegde troepen; tot 1sten luitenant titulaire bij de garnizoens troepen te Vere, den 2den luitenant J. M. A. E. van Swieten, van gezegde troepen; tot 2den luitenant bij het bat. transport-trein, den wachmeeester J. van der Woert, van het korps maréchaussées; tot 2den luitenant-honorair bij het reg. ligte dragonders n° 4, den luitenant in Nassausche dienst G. von Schweitzer; tot 2de luitenant-honorair bij het reg. lancers, de heeren G. A. Sawyer en P. W. baron Hogguer, en tot 2den luitenant bij het korps mineurs en sappeurs, den sergeant fortificatie-opzigtter van de 3de klasse M. G. Westerborg.

In zijnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst bij de afdeeling grenadiers, den 2den luitenant F. W. d'Harvant, van de 14de afd. inf.

Den luitenant kolonel J. P. Anthing, van de afd. grenad., op twee derde traktement en ter beschikking van het departement van Oorlog gesteld.

De 2de luitenant-kwartiermeester J. P. Blom, van de 2de afd. inf., uit de dienst ontslagen.

Het tractement van non-activiteit verleend aan de kapiteins J. C. Schlosser, van de 2de afd.; J. Klee van Cleef en G. Schuring, beide van de 5de afd. en H. Offerhaus, van de 8ste afd. infanterie.

Voorts zijn door Z. K. H. den Admiraal en Kolonel-Generaal aan de hierna gemelde officieren de functien van adjudant opgedragen, als:

Aan den 1sten luit. bij de 9de afd. inf. P. van Pommeren, aan den 1sten luit. bij de 12de afd. P. Maas, aan de 1ste luits bij de 18de afd. G. Hondekoeter en F. G. van den Helm, aan den 1sten luit. bij de afd. kurassiers n° 1 J. G. Wilbrennick, aan den 1sten luit. bij de afd. kurassiers n° 9 F. C. H. van Utenhove van Bottenstein, aan den 1sten luit. van het bataillon vrijwillige artilleristen J. van Dentsch, bij het bataillon artillerie schutterij, en aan den 2den luit. bij het 3de bataillon artillerie nationale militie J. F. van Hentsz.

Terwijl eindelijk de nagenoemde officieren in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit zijn overgeplaatst, als:

De 2e luit. A. Kromucht, plaats-majoor der 3de klasse, van Delft naar Hellevoetsluis, de 2de luit. G. Valkenburg, plaats-

majoor der 3de klasse, van Hellevoetsluis naar Delft, de 1e luit. J. Kieber, van de 8e afd. inf. bij de garnizoens-troepen te Amsterdam, bij het 1e bataillon veld artillerie om bij hetzelfde de la suite te dienen; de 1e luit. M. Rynen, van het 3de bataillon artillerie nationale militie; zijnde deze officier tevens van de functien van adjudant bij laatstgemeld bataillon eervol ontslagen: alsmede de 2de luit. A. W. A. Gevers Deynoot, van het bataillon vrijwillige artilleristen, de 1ste luit. P. J. Goffin, van het 4de bataillon artillerie nationale militie, mitsgaders de 2de luit. J. J. F. Brouerius van Nidek, van het 6de bataillon den voormelde artillerie, beide bij het bataillon vrijwillige artilleristen, de 1ste luit. A. J. B. van der Wyck, van het 1ste bataillon veld-artillerie: alsmede de 2de luit. A. L. A. Quack, van het bat. artill. schut. R. F. de Bruijn, van het 1ste bat. artill., en M. A. H. Scherrer, van het bat. artill. transport trein, alle bij het korps rijdende artillerie; de 1ste luit. J. H. Snoek, van het 1ste bataillon veld-artillerie bij het 4de bataillon nationale militie, en de 2de luitenant S. Pijpers, van het korps rijdende artillerie bij het 6de bataillon artillerie nationale militie.

Bij besluit van den 11den Januarij 1833, n° 75, heeft het Zijner Majesteit behaagd, de navolgende militairen, behoord hebbende tot de BEZETTING DER CITADEL VAN ANTWERPEN, die allen door den Generaal der infanterie, Baron Chassé, wegens hun gehouden loffelijk gedrag bij de verdediging dier sterke, voorloopig tot *Ridders der militaire Willemsorde, vierde klasse*, benoemd waren, finaal in deze hunne benoeming te bekrachtigen:

De eerste luit. van de 9de afd. inf. C. G. Broers; de fuselier dierzelfde afd., F. Ponte; de majoor van de 10de afd. inf., J. H. Voet; de tweede luit. van dezelfde afd., H. Derks; de serg. F. Verheyden, de korp. J. Ouwes van der Veen, de flankkeurs G. Teunissen, L. Ruifrok, J. H. Ysenberg en A. Douwe, en de fuselier A. Bouman, allen van de 10de afd.; de kapitein van het 3de bat. art. nat. militie C. D. A. Schutter (drie dagen na zijne voorloopige benoeming gesneuveld); de kapitein R. verschoor; de tweede kapitein W. H. Doorman, de serg.-majoor J. van der Kruk, en de korp. P. Roberti, en de kanonnier der tweede klasse J. C. Schophuizen, alle van het 3de bat. art. nat. militie; de kapitein J. H. van Deventer en de tweede luit. L. van Driel van Goudswaard, beiden van het 6de bat. art. nat. militie; de eerste luit. M. D. graaf van Limburg Stirum en de opzigtter der 3de klasse C. A. van der Velde, beiden van het korps ingenieurs; en de sergeant W. G. van Suchtelen, de korp. H. J. Prevost en de mineur der 1ste klasse J. Vossen, allen van het korps mineurs en sappeurs.

Bij een volgend besluit van den 2den Febr. 1833, n° 86, heeft Z. M. de nadere, door den generaal Chassé gedane benoemingen tot *ridders der militaire Willemsorde, vierde klasse*, insgelijks bekrachtigd, zijnde die van de navolgende militairen:

de chirurgijn-majoor Croissant en Rodi; de kap. van Krieken en de eerste luit. de Bock, beide van de 9de afd. inf.; de maj. Meyer, de kap.-adj. Enderlein, de eerste luit. Breson en Boers, en de sergeant Oldenbroek, van de 10de afd.; de kapitein van het bat. vrijw. artill., van Rappard; de serg. van het 3de bat. art. nat. militie, Wolf; de serg. van het 6de bat. art. nat. militie, van der Mast; de kanonn. van het 3de bat. art. nat. militie van Efferen; de adelborst der marine le klasse A. Hoek; de matroos der 1e klasse G. Hagenaar; de matroos der 2de klasse B. Roosma; en de matroos der 3de klasse J. J. Robert.

Bij hetzelfde koninklijk besluit van den 2den Febr. heeft Z. M. ook aan de hierna vermelde hoofd-officieren, officieren en militaire van minderen rang bewijzen van Hoogstdezelfs tevredenheid en erkentenis verleend, en dienvolgens,

Voor zoo veel de ZEEMAGT aangaat:

den kapitein ter zee J. C. Koopman, Ridder der militaire Willems-orde, derde klasse, en van de orde van Nederl. Leeuw, bevorderd tot Kommandeur van de eerst gemelde orde: den luit.-ter-zee der 1ste klasse J. Schröder, ridder der militaire Willems-orde 4e kl., benoemd tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw; de luit.-ter zee der 2e klasse J. C. Pieterse, F. C. Zillesen; M. P. T. Moliere en Jhr. H. W. A. van Rappard, de adelborsten der 1e klasse A. A. M. de Geep, P. W. van Druten en W. A. de Gelder, alsmede den adjunct-schrijver J. E. Kempe, benoemd tot ridders der militaire Willems-orde 4de klasse; den adelborst der 1ste klasse E. van de Velde, ridder der militaire Willems-orde, 4de klasse, buitengewoon bevorderd tot luitenant-ter-zee der tweede klasse;

en eindelijk der directeur-generaal voor de marine gemagtigd, om eene loffelijke vermelding te maken van de officieren, die zich onder het bevel van den kapitein ter zee Koopman voor Antwerpen hebben bevonden:

Wat de LANDMAGT betreft: den generaal-majoor C. A. de Favauge, ridder der derde klasse van de militaire Willemsorde, en van den Nederlandschen Leeuw, bevorderd tot kommandeur van de eerstgemelde orde; den luit. kolonel van den gener. staf H. E. de Boer, ridder van de militaire Willemsorde, vierde klasse, en van de orde van den Nederl. Leeuw, benevens zijne wettige afstammelingen, zoo mannelijke als vrouwelijke, verheven tot den Nederl. adelstand, en zulks onder genot van zoodanige voorregten, als aan dien stand reeds zijn, of in het vervolg mogten worden verknocht; den majoor bij de tiende afd. inf. J. H. Voet, ridder der militaire Willemsorde, vierde klasse, en van de orde van den Nederl. Leeuw, bevorderd tot ridder van de eerstgemelde orde, derde klasse; den majoor bij het 3de bat. art. nat. militie H. G. Seelig, ridder der militaire Willemsorde, vierde klasse, en den majoor-ingenieur L. M. van der Wijck, insgelijks ridder van dezelfde orde en klasse, bevorderd tot luit.-kolonels bij hunne wapens, en tot ridders van de derde klasse van de militaire Willems-orde; den 1sten luit. bij het korps mineurs en sappeurs A. C. Camerling, ridder der militaire Willems-orde, vierde klasse, bevorderd tot ridder van de derde klasse van dezelfde orde; en den opzichter van de eerste klasse bij de genie J. Roger, ridder van de vierde klasse der militaire Willems-orde, benoemd tot 2den luit. bij het korps mineurs en sappeurs, met toekenning gelijktijdig van het aan dien rang verbonden volle pensioen.

Voorts zijn bij hetzelfde besluit, insgelijks voor het gehouden gedrag gedurende het beleg van het kasteel van Antwerpen, benoemd:

TOT RIDDERS DER MILITAIRE WILLEMSORDE, VIERDE KLASSE.

Zevende afdeling infanterie.

De 1ste luitenant-adjutant P. M. Gevelaer; de adjud. onderof. D. van der Hurek; de 1ste luit. C. G. W. H. Reimer en A. P. van Alphen; de 2de luit. A. Q. de Petit, W. L. Schepens en J. R. Ham, de serg. W. Heino, de korp. J. van Brummen en H. Lunenburg, de flankr. A. J. Bosboom, M. Mulink, B. Gooij, M. Overesch, H. Kijk in de Vegt, H. Heinekamp, H. Zuidhof en van Esso.

Negende afdeling infanterie.

De 1ste luit. Rutten, de 2de luits. Miltenburg en Carré, de offic. van gezondheid der derde klasse Hoogwinkel, de serg.-maj. Vergoes Houwens, de sergs. Hareveld en Eijssen, de korps. Barendrecht en van Tessel, de flank. Straatmeijer, Willekes, van Eck, van den Bosch, H. de Jong, Tuk, D. Splinter, M. Bolhuis, A. Dijkgraaf, D. Lami en G. Bijleveld, de vijf laatstgenoemden gediend hebbende als handlangers bij de artillerie.

Tiende afdeling infanterie.

De kapits. B. P. Boers en Trier, de offic. van gezondheid der 2de klasse Buttelman, de 1ste luits. F. H. G. J. van der Wijck, A. J. Piper, J. van Uden, Berghuis, J. C. Hlinlopen, J. Overstraten en C. N. Peperkamp, 2de luits. van Deventer, Deufferwiel, J. Schweisgut en J. Hofman, de Sergs.-maj. A. Mestralet en N. Stegman, de Sergs. J. F. Later, J. A. Luberti, J. H. Köhler en P. F. H. Kijzer, de korps. A. Baljet, F. C. Bruining, A. Kulkens en M. Kooij, de hoorblazer A. J. Neep, de flank. A. N. Wormser, P. de Lugt, J. Simons, C. Luning, B. Groeneveld, C. Hoogheid, W. Poolman, C. Jenné, C. Zwagerman, J. J. Galman, G. Ringeling, A. Droog, H. J. Outhuis, A. Holle, H. A. Pluis, F. Verkoren en M. Koster, de fusels. J. H. Gilkens, J. P. M. la Trois, C. Ludolf, E. Jansen, J. Bloem, T. Vogelesang, C. Groeneveld en F. Lisbach.

Derde bataillon artillerie nationale militie.

De 1ste luits C. König en J. F. Klerck, de 2de luits. F. van Exter, W. A. Kuijck, van Ingen en J. F. J. A. Battaerd, de sergs. J. Leverding en J. van Batenburg, de korps. G. Doesburg, J. N. Muller, P. Langerlaan en B. Meijer, de kanonniers der 1ste klasse J. van Leeuwen en A. F. Kortlever, de kanonn. der 2de klasse C. Kuiper, A. H. van Castrop; Z. Kannegieter, E. Graat, P. van den Klundert en A. Leeuw.

Zesde bataillon artillerie nationale militie.

De 1ste luit. P. Opdam, de kanonn. der 2de klasse S. Vorsters en den Boer.

Korps Ingenieurs.

De 2de kapit. P. H. van der Kemp.

TOT RIDDERS DER ORDE VAN DEN NEDERLANDSCHEN LEEUW.

De 1ste luit. H. J. L. Hesbusius, adjudant bij den gen.-maj. de Favauge, de kapit. van Tol, van de 7de afdeling infanterie, de 1ste luit. Horion de Corbij, van de 7de afd. inf., de luit.-kol. F. E. Naudascher, van de 9de afd. inf., de 1ste luit.-adjud. C. Logeman, van dezelfde afd., de kapits. A. le Boulenger, M. G. Ampt en Anemaet, van de 9de afd. inf., de majoor G. J. J. Rochell, van de 10de afd. inf., de 1ste luit. J. R. Suarz, van de 10de afd., geattacheerd bij den staf van den generaal Chassé, de 1ste luit. E. Worm van de 10de afd. inf. gewezen plaats-majoor op de Citadel van Antwerpen. (Allen reeds vroeger met de Milit. Willemsorde versierd.) Voorts de kapit. Brumstede, van de 12de afd. inf., geattacheerd bij den staf van den generaal Chassé, en de kapit. F. Kroeze, van de 18de afd. inf.

Nog is bij hetzelfde koninklijk besluit bepaald, dat van de navolgende militairen, wegens het door hen gehouden gedrag, gedurende de belegering van de Citadel van Antwerpen, op de legerorder eervolle melding zal worden gemaakt, te weten: de majoor Ambach, adjudant bij den generaal der infant., baron Chassé.

Tweede afdeling infanterie.

De 1ste luits. Verheijden en K. Meffert.

Zevende afdeling infanterie.

De offic. van gezondheid der derde klasse, Gandvuurder de vaandeldrager C. Mooij, de kapitein P. C. Frantzman, de 1ste luits. Renard, W. A. van Toll, de Wiese, Worbert en A. H. Fischer, de 2de luits. M. H. Boulonais, Stolte, Palm, Glimmerveen, L. F. Staats, Kuhl, J. L. Rommelman Elsevier Sauman, de serg.-maj. F. G. C. Morren en W. Porton, de sergs. J. B. van Bergen, Luttenberg, Linthorst, C. de Wijs, C. van Rijfelenberg, J. C. Hauser en Dusten, de fourier G. F. van der Spek, de korps. Carabain (reeds vroeger benoemd tot ridder der Militaire Willemsorde), H. Eisener, M. Michiel en K. Marinus, de flank. Gerritsen, C. M. Meijers, S. Visser, I. W. Sinnenlink, P. Stavast, I. M. Regenspurg, H. Dammink, H. Olthoff, A. Pothuizen, C. van Tricht, H. Westerveld, A. van Neerbosch, D. van der Velden, H. Lobach, P. Sok en M. Dubbelaar.

Negende afdeeling infanterie.

De offic. van gezondh. der 2de klasse Ingeluff, de offic. van gezondh. der 3de kl. Gijsters, de vaandeldrager M. Berg, de 1ste luit. van Langen, de Raadt, Stahl en Koetsveld, de flank: C. van der Zijde, A. W. Wieringa en J. Proper, de fusels.: H. W. Brokke, J. van Mozet, N. Pient, C. Hazeman, J. Brussé, H. Termate, H. den Ouden, W. Koole, P. Bruins, A. Toet; allen handlangers bij de artillerie.

Tiende afdeeling infanterie.

De offic. van gezondh. der 2de klasse Tombrink, de vaandeldrager Maastricht, de kapits. Landolt, P. Troester, Rijgerbos Bousson, van Wel Groeneveld, van Heemskerk en J. H. Koning, de 1ste luits. W. de Ravallet, C. Bommel, J. P. F. Franke, van Riemsdijk, W. Pot en Prins, de 2de luits. A. G. de Bart, G. Vissenberg, C. G. van Essen, Francke, Verburg, A. A. E. H. Bachman, Heiligers, Jonge, Timmerman, Poletta, Houthuizen, Pisuise en Louis, de serg. maj. L. S. van Dinter, de sergs. G. C. L. C. H. van Schmalkander, Horman, H. Kemper, C. Pellegrin, J. M. N. Bouwman, G. D. Beudeker, C. Becker, J. Honing, F. Berling, J. Ebelie, en P. J. Kieffer, de fourier J. C. Poolman; de korp. A. van der Zanden, K. Boomsma, F. Boerse, J. Raamsbeek, J. van Klaveren, F. Damingh, H. Spekman, H. H. Sprenger, de flanks. C. Osseelaar, J. Arends, J. Mulder, G. van den Hoek, P. N. Wolff, A. Bos, K. Partenge, S. H. Beerhenke en J. Laan, de fusels. M. Reusel, J. P. Wwegewijs, S. Slikker, J. W. Bedding, C. Schouten, B. Buzenbeek, M. de Leeuw, R. Karremaker en J. Blom.

Derde bataillon artillerie nationale militie.

De 2de luit. D. A. Hendriks, de serg.-maj.: H. de Vreede en G. Verspeck, de sergs.: W. Ramm, J. P. Pennings, T. Frijsburg, en W. van Loo, de korp. A. C. de Vos Burchaert, C. Boer, A. H. Zalmans, Z. Borsboom, G. Keers en J. C. Kok, de kanonn. M. Tavenier, M. van der Horst, G. Vogel, J. L. Maatjen, J. W. Struuck, J. Kunst, N. Verheen, J. van der Heiden, C. Elias, C. Ravens, J. Bloem, W. Romijn, J. H. Hadorn, H. Heeremans, J. van der Mark, J. Huitgeest, J. van Gulik, M. van der Zwan, D. van Velzen, H. van Tiffelen, G. Verwoerd, G. Koppens, A. La Grange en F. C. Feldman.

Zesde bataillon artillerie nationale militie.

De kanonn. P. De Vries.

Korps Ingenieurs.

De 2de luits.: C. W. van Vollenhoven en Mounier.

Korps mineurs en sappeurs.

De korp. J. Verlinde.

Eindelijk de offic. van gezondheid der 2de kl., J. W. Christan, S. Hoven, en der 3de kl. J. H. Coert, F. S. Dublin, C. W. Vinkhuizen, alsmede de apotheker der 2de kl. Bulsing, allen gedetacheerd geweest bij de garnizoens- en hospitaal-dienst op de citadel van Antwerpen.

Bij Z. M. besluit van den 2den februarij 1833, n°. 88, zijn tot ridders van den Nederl. Leeuw benoemd:

De kolonel *J. H. de la Sarras*, bevelhebber over de niet ingedeelde batterijen veld- en rijd. artillerie, bij het leger te velde; de eerste luitenant der artillerie *A. Gayet*, adjudant van den evengenoemden kolonel;

de luit. kolonel H. W. Riesz, adjunct-directeur der stapel en constructie magazijnen te Delft;

de majoor P. J. Bullot, belast met de inspectie over de fabricatie der vuur- en draagbare wapenen;

de majoor W. F. Heidenreich, kommanderende de divisie pontonniers;

de kapitein J. W. Sessler, onder-directeur bij de artillerie stapel- en constructie-magazijnen te Delft,

en de 1ste luitenant C. van Molurs, belast met het opzigt in 's rijks ijzergieterij.

Bij koninklijk besluit van 7 Februarij 1833. zijn de navolgende officieren, in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit,

overgeplaatst bij het 2de bataillon jagers, te weten:

De kapitein F. A. A. Siborgh van de 9de afd. inf.; de 2de luitenants C. P. Weymar Schultz, van de 12de afd., B. R. de Bruijn en J. G. M. baron van Lijnden van Sandenberg, van de 13de, en K. F. P. B. du Caylar, van de 17de afd. infanterie.

Door Zijne Majesteit zijn bij besluit van 21 Februarij n°. 28 l 1° benoemd:

Bij den staf der artillerie:

Tot kolonels: de luit-kolonels J C van Winter, van het 6de bataillon artillerie nationale militie, ten einde in zijnen nieuwen rang de functien van directeur der 4de artillerie-directie uit te oefenen, W Camp, inspecteur der buskruid-fabrikatie, G. F. Scherrer, directeur der 2de artillerie-directie, en J Feulletau de Bruin, van het 4de bataillon artillerie nationale militie.

Tot Majoors: de kapiteins J. J. Henny, van het 6de bataillon artillerie nationale militie, met bepaling, dat hij het kommando in het fort Liefkenshoek zal blijven voeren, J H Lux, van het 6de bataillon artillerie nationale militie, W W Entrup, van het 3de bataillon artillerie nationale militie; J A Mommers, van het bataillon vrijwillige artilleristen, en A P La Motte, van het 4de bataillon artillerie nationale militie; zijnde de vier laatstgemelde majoors respectievelijk bestemd om de functien uit te oefenen van kommandanten der artillerie te Brielle, in het fort Bath, aan den Helder en te Woudrichem.

Voorts tot majoor en inspecteur der buskruid-fabrikatie, tevens belast met de waarneming der betrekking van onder-directeur in de 1ste artillerie-directie en het algemeen opzigt over het laboratorium te Delft, de kapitein J W Sessler, onder-directeur der stapel- en constructie-magazijnen te Delft, en kommandant der 1ste compagnie artillerie werklieden.

Bij de stapel en constructie-magazijnen te Delft.

Tot directeur, de luitenant-kolonel H W Riesz, adjunct-directeur bij de gonoemde magazijnen; tot onder-directeur bij de stapel- en constructie magazijnen te Delft en kommandant bij de compagnie artillerie werklieden, de kapitein J van Roosendaal, opzigt in de constructie-winkels te Delft.

Tot 2de kapiteins: de 1ste luitenant C T van Meurs, van het 3de bataillon veld-artillerie, met bepaling, dat hij tevens de functien zal uitoefenen van opzigt in de werkplaatsen te Delft; G C Hartz, van het 3de bat. artill. nat. Mil.; zullende deze officier gerangschikt worden onder de plaatselijke artillerie-kommandanten der 2de klasse, en A U Mooser, magazijn-meester der 2de klasse bij de stapel en constructie-magazijnen te Delft en assistent-vuurwerker; uit welke eerstgemelde betrekking van magazijnmeester hij eervol is ontslagen.

Bij het 1ste bataillon veld-artillerie:

Tot majoor, de kapitein J C van Rappard, van het bataillon vrijwillige artilleristen; tot kapitein, de 2de kapitein F Broers, van het bataillon; tot 2den kapitein, de 1ste luitenant Y. C. W. von Dassel, alsmede van het bataillon.

Bij het 3de bataillon veld-artillerie.

Tot majoor, de kapitein J. H. Siervelt, à la suite van den staf der artillerie.

Bij het bataillon vrijwillige artilleristen.

Tot kapiteins: de 2de kapiteins C. Merck, van de divisie pontonniers, en P. D. du Bois, van het bataillon, thans gedetacheerd als kommandant der compagnie artillerie van het 2de bataillon der 4de afdeeling mobiele Zuid-Hollandsche schutterij; tot 2den kapitein, de 1ste luitenant G. J. Stieltjes, van het 4de bat. artill. nat. mil.

bij het korps rijdende artillerie.

Tot majoor, de kapitein F. A. Meyl, van het 1ste bat. veld-art.; tot kapitein, de 2de kapitein W. Koopman van het korps; tot 2den kapitein, de 1ste luit. A. E. Slengarde, insgelijks van het korps.

bij het 3de bataillon artillerie nationale militie.

Tot majoor, de kapitein F. E. Knoote, van het bat.; tot 2den luit., de kadets-serg. J. F. Riesz en O. J. Fredzess, beide van hetzelfde bataillon.

bij het 4de bataillon artillerie nationale militie.

Tot luitenant-kolonel en kommandant van hetzelfde, de maj. W. F. Heydenreich, kommanderende de divisie pontonniers, tot kapitein; de 2de kapitein H. M. van Meurs, à la suite van den staf der artillerie; tot 2den luit. de serg. P. C. van Groin, van het 3de bat. veld-artillerie; H. C. Hanewinkel, van het 4de bat. artil. nat. militie, en W. Ermerins, van het bat. vrijw. artilleristen.

bij het 6de bataillon artillerie nationale militie.

Tot luitenant-kolonel en kommandant van hetzelfde, de maj. A. J. Aerts, van het 3de bat. veld-art.; tot kapitein, de 2de kapitein L. L. Baehr, van het 6e bat. art. nat. militie; tot 2den kapitein; de 1e luit. W. J. Camp, van het 1e bat. veld-artil.; tot 2e luits: de serg. G. L. C. van Oldenborgh, van het 5e bat. art. nat. militie, en A. J. R. Kempe, van het 3e bat. veld-art.; mitsgaders de kadet-serg. J. C. M. E. Reede van Oudshoorn, van het bat. vrijw. artilleristen.

bij het bataillon artillerie schutterij.

Tot 2den kapitein, de 1e luit. J. F. Klercq, van het 3de bat. artil. nat. militie; tot 2de luitenants: de serg. A. A. Hogeveen, van het 4de bat. artil. nat. milite, en W. J. Kempers, van het 1e bat. veld-artillerie.

bij de divisie pionniers.

Tot majoor, de kapitein K. J. Hoogeveen, laatstelijk onder-directeur der voormalige stapel- en constructie-magazijnen te Antwerpen, en komm. der tweede komp. artil. werklieden, thans waarnemend onder-directeur in de eerste artillerie directie.

bij het bataillon artillerie transport-trein.

Tot 2den luit. à la suite, de opperwachtm. T. J. Vlasblom, van het bat. transport-trein.

2°. In hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit verplaatst, *bij den staf der artillerie.*

De kolonel W. B. E. Paravicini di Capelli, van het 1e bat. veld-artillerie, en tot het uitoefenen der functien in de 2de artillerie-directie, de kolonel M. A. Kuytenbrouwer, thans directeur van de 4de artillerie-directie.

3°. Het tractement van non-activiteit toegelegd aan den majoor P. Wynands, plaatselijken artillerie-kommandant te Veere, in afwachting dat aan hem het pensioen zal worden verleend.

4°. De generaal majoor U. Huguenin, tot dus verre tijdelijk belast met de directie der stapel- en constructie-magazijnen te Delft, eervol uit deze betrekking ontslagen, onder dankbetuiging voor de diensten door hem, zoowel in deze functie als in die van directeur van 's Rijks gieterij van ijzeren geschut te Luik, aan het Rijk bewezen.

Bij drie onderscheidene besluiten van Zijne Majesteit zijn benoemd en aangesteld:

Tot 1sten luitenant bij het korps maréchaussée, de 2de luitenant J. L. Henckens, van het korps.

Tot 2de luitenants: Bij het korps mineurs en sappeurs, de kadet J. H. Schäfer, van de militaire akademie; bij de 2e afd. inf., de serg. W. D. van Brien van Ramerus, van de 14de afd. inf.; bij de 7de afd. inf., de serg.-majors T. J. Noorman, van de 9de afd., C. Zwiesderijn en J. C. Ritsman, beiden van de 12de afd., mitsgaders de serg. L. Guiljam, van de 2de afd. inf.; bij de 10de afd. inf., de serg.-majors J. H. Goossens; van de 2de afd. inf., J. F. van Zurk, van het 3de bat. art. nat. militie, en J. L. de Vye, van de 12de afd. inf., mitsgaders de wachtmeester J. F. Gevekoht, van het regim. lansiers, bij de 12de afd. inf., de serg.-maj. J. F. A. van Dionant, van de afd., mitsgaders de sergeants J. B. Brants, van de 7de afd. inf., en A. Franken van het bat. vrijw. artil.; bij de 13de afd. inf., de serg.-majors P. Scheepes, van de 12de afd. en F. C. Lobry, van de 17 afd., mitsgaders de sergs. L. W. Hoekstra, van

de 18de afd. inf., en C. A. E. van Bommel, van het 4de bat. art. nat. militie; bij de 17de afd. inf., de vaandeldrager G. J. Polman, van de 12de afd., en de serg.-maj. F. L. M. van der Trappen, van de 13de afd. inf.; bij de 18de afd. inf., de corp. S. Crommelin, van de afd., zonder genot van tractement.

Zijne Majesteit heeft, bij besluit van den 2den April 1833, n°. 104, tot tweede luitenants benoemd:

Bij de 5de afdeeling infanterie, den sergeant P. Hobbelman, van het bataillon vrijwillige artilleristen; bij de 17de afd. inf., den serg. L. J. J. R. Leicher, van de afd. en den serg.-maj. J. W. A. Ort, van het korps mineurs en sappeurs; bij de 8ste afd. inf., den serg. C. P. Kruidier, van het 3de bat. art. nat. militie; bij de 13de afd. inf., de serg. J. P. van Naerssen, van de 12de afd. inf., en C. H. F. Meyer Vlissingh, van de 17de afd. inf.; bij de 14de afd. inf., den kadet-serg. O. J. A. Howen, van het 1ste bat. jagers, en den opper-wachtm. J. F. van Manen, van het reg. lanciers; bij de 17de afd. inf., den serg. L. J. Issels, van de 18de afd. inf.; bij de 18de afd. inf., den serg. R. P. H. Moltzer, van de 13de afd. inf., en den serg.-maj. B. Janssen, van de 17de afd. inf. en bij het algemeen dépôt der landmagt n°. 33, den serg. G. W. F. Bégé, van de 7de afd. inf., en den serg.-majoor A. E. Schepman, van de 12de afd. inf.

Bij besluit van Z. M. van Z. M. van den 12 April, n°. 88, hebben de navolgende benoemingen in het vaste korps zee-officieren plaats gehad, in te gaan met den 1sten April, als:

Tot schout-bij-nacht, de kapitein-ter-zee H. M. Dibbetz;

Tot kapiteins-ter-zee: de kapiteins-luitenants-ter-zee A. de Monyé, J. van der Straaten, A. Anemaet, J. C. F. van Son, J. G. J. Diemer en E. B. van den Bosch.

Tot kapitein-luitenants-ter-zee: de luitenants-ter-zee der 1ste klasse J. F. Kist, E. G. van der Plaat, H. H. T. Coops, E. F. du Fés, G. den Berger, A. Klein, J. H. Jacot, L. J. de Vriese, S. R. van Frank, J. Enslie, W. de Raet, A. E. Tadsen, F. A. Söhngen, J. G. Huys en G. Willink.

Tot luitenants-ter-zee der 1ste klasse: de luitenants-ter-zee der 2de klasse J. Dunkel, G. van Braam, J. A. B. Tadsen, A. van Kempen, A. C. van Braam Houckgeest, F. X. R. 't Hooft, C. F. Stavenisse de Brauw, A. van Vloten Jr., W. Steffens, W. H. Scherius, W. H. Rink Zoutman, J. W. Stoll, J. A. ten Cate, J. W. F. Frucht, P. G. J. de Hazebomme en A. de Lange.

Tot luitenants-ter-zee der 2de klasse: de adelborsten der 1ste klasse P. de Lange, J. W. Commelin, T. W. Straatman Hz., A. H. Bisschop Grevelink, G. du Cloux jr., D. Grootenhuis, P. I. D. Keuchenius, A. Hoek, H. F. Valentini, D. A. Meijer, G. Gersen, L. C. G. Bopp, A. A. M. de Geep, W. P. S. Jonquière, J. A. K. van Hasselt, S. Faber Huijs, W. A. Kleijne, H. Huijgens, P. W. van Druten, C. V. Zwaanhal, A. D. van der Gon Netscher, H. A. Meijer en G. C. C. Pels Rijcken.

Zijnde voorts aan den kapitein luitenant-ter-zee P. Arriens, verbonden aan de opvoeding der Koninklijke kleinzoonen, in het bijzonder voor alles wat de Marine betreft, den titulairen rang van kapitein-ter-zee, en aan den luitenant ter zee van de 1ste klasse J. Kool, onder-inspecteur over het loodswezen te Groningen, den titulairen rang van kapitein-luitenant-ter-zee verleend geworden.

— In den loop der maand Mei zijn door Z. M. onder anderen benoemd: Tot tijdelijken plaats-kommandant te Geertnuidentberg, de majoor op non-activiteit J. C. Plappert; tot 2den luit. en plaats-majoor der derde klasse te Breda, de sergeant J. Giele; tot 1sten luit. bij de grenadiers, de 2de luit. H. van der Heijden; tot 1sten luit. bij de jagers, de 2de luit. A. H. Spaan, en tot 2den luit. hon. in Zwitsersche dienst C. Corboz; tot kapiteins bij de infanterie, de kapiteins op non-activiteit C. A. baron de Biberstein en F. Fonteneau, en de 1ste luit. J. Paehlig, F. Wesselman, E. A. van Kesteren, D. van Oosterkamp en J. van Veen.

(Het vervolg achter een volgend nummer.)

B I J L A G E. II.

Behoorende bij den Militairen Spectator, n. 13.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN, BIJ HET LEGER.

Uit eene algemeene order voor het leger van den 19den April jl., blijkt, dat door Zijne Majesteit, van en met den 7den December 1832, tot en met den 11den April voormeld, behalve de reeds medegedeelde, nog zijn 1°. Benoemd:

Tot 1sten luit. bij de afd. grenad., de 2de luit. H. van der Heijden, van de afd.: tot 2den luit. honorair bij het 2e bat. jagers, de gewezen 2de luit. in Zwitsersche dienst C. Corboz; tot kapitein bij de 5de afd. inf., de kapitein op non-activiteit C. A. Baron de Biberstein; tot 2den luit. bij dezelfde afd., de serg. W. M. de Brauw, van de afd., en tot 2den luitenant-honorair, de sergeant C. C. Six, van het 1ste bataillon jagers; tot kapit. bij de 8ste afd. inf., de kapit. op non-activiteit F. Fonteneau; tot luit. kolonel bij den staf der artillerie, de de majoor H. G. Seelig, van het 3de bat. art. nat. militie; tot adjudant van den kolonel de la Sarraz, kommanderende de oningedeelde batterijen bij het mobiele leger de 1e luit. A. Gayet, van het 6de bat. artill. nat. mil.; tot luit. kolonel bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs, de majoor J. M. van der Wuyck, van het korps, en eindelijk, tot majoor titulaire ter beschikking van het departement van oorlog, de kapitein J. J. van Suarz, ter dispositie van voorschreven departement; mitsgaders tot 2de luits. honorair, om als zoodanig te dienen bij de staven van de generaals-majoor de Favange en des Tombes, respectvelijk kommanderende de 2de brig. van de 1ste div. en de 1ste brig. van de 2de div. van het mobiele leger, de jagers H. F. Scholten van Gansoyen en J. H. Graalland, beiden van de compagnie vrijwillige jagers van de Utrechtsche Hoogeschool.

2°. In hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst:

Bij de afd. grenadiers, de 1e luit. W. H. Toewater, van de 13de afd. inf., bij het 1ste bat. jagers: de kapits. C. G. de Bock, van de 14de, en A. H. van Carnebreek, van de 18de afd. inf., mitsgaders de 2de luits. T. G. Schooneveld van de 5de, H. C. Staring van de 8ste, J. T. Binkhorst, van de 12de en L. J. L. T. van Gorkum, van de 14de afd. inf.; bij het 2de bat. jagers: de kap. F. A. A. Siborgh, van de 9de afd. inf., mitsgaders de 2de luits. C. P. Weymar Schultz, van de 12de, B. R. de Bruijn en J. C. M. Baron van Lynden van Sandenburg, beiden van de 13de, en K. F. P. H. du Caylar, van de 17de afd. inf.; bij de 10de afd. inf.: de majoor J. J. Wagner, van het 1ste bat. jagers, ten einde bij opgedachte afd. deeling het kommando over een veld-bat. te voeren.

3°. Op non-activiteit gesteld: de kapits. A. Schrijverker van de 7de, en H. G. ab Utrecht van Regten, van de 14de afd. inf., en de 1ste luits. S. J. Brenwald, van de 14de afd. inf.

4°. Gepensioneerd de kapit. G. L. Brunings van de 18de afd. inf.

5°. Op het daartoe door hem gedaan verzoek, eervol ontslagen, de 2de luit. A. A. van Kretschmar, van het reg. lansiers.

6°. Uit de dienst ontslagen de 2de luit. M. F. E. von Motz, van de 13de afd. inf.

7°. Uit zijne betrekking van kwartim. eervol ontslagen de 1e luit.-kwartierm. D. van der Meer, van het reg. lige drag. n°. 4, om in zijnen rang van 1ste luit. bij eene der komp. van voors. reg. dienst te doen.

Voorts zijn door Z. K. H. den Admiraal en Kolonel Generaal, aan de hierna gemelde officieren, de functien van Adjudant opgedragen, als:

Aan den 1sten luit. bij de afd. grenadiers E. B. Wittert; aan den 1sten luit. bij de 8ste afd. J. Bogner; aan den 1sten luit. bij de 13de afd. inf. J. V. Laccuille; en bij de 3de artillerie-directie: aan den 1sten luit. E. van Barch, van het bat. vrijw. artill., die tevens tot onderwijzer in de rijkunst bij het 3de bat. veld-artillerie is benoemd, en aan den 1sten luit. A. J. F. Simmers Hoogerwaard, van het bataillon.

Door Z. M. zijn nog de nagenoemde officieren in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst, als:

Bij de 2de afd. inf.; de kapits. P. van Sloten en A. Bredie, beiden van de 9de afd. inf.; de 1ste luit. J. F. A. Krythe, C. Evers, C. Wiegman en J. C. W. van der Loeff; mitsgaders de 2de luits. C. W. Joost, M. van Gerven, T. W. A. Beelaerts van Blokland en R. van Lindheim, allen insgelijks van de 9de afd. inf.; en eindelijk de 2de luit. J. W. Stass, van de 7de afd. inf., de majoor P. Laasman van de 13de afd. inf.; bij de 8ste inf.: de majoor R. Oltkamp van 9de afd. inf.; de kapit. C. J. Egter van Wissekerke, van het algemeen depôt der landmagt n°. 33, de 1ste luits. D. J. Grondal, van de 14de afd. inf.; P. C. Snoers, van de 9de; P. J. Hartsteen, van de 17de; C. Stroo, van de 5de; en J. G. C. Meyer, van de 13de afd. inf.; de 2de luit. J. C. Wegenhuizen, van de 5de afd. inf., en de 2de luit. kwartierm. S. J. Oostingh, van de 9de afd. inf. Bij de 9de afd. inf.: de kapit. J. P. L. W. Tissot van Patot, van de 10de afd. inf.; de 1ste luits. P. C. Snoers en J. H. van der Mijl Dekker, respectvelijk van de 7de en 8ste afd. inf.; zijnde de laatstgemelde uit zijne functie van bat.-adjudant ontslagen; bij de 10de afd. inf.: de kapits. M. Schroder van de 17de, F. Kroesse en J. Herr, beiden van de 18de afd. inf.; de 1ste luits. G. J. Klobbie en W. A. Vaillant, beiden van de 5de; G. Weymar, van de 2de afd. inf.; en A. A. van der Linden, van de 17de afd. van het wapen. Bij de 12de afd. inf.: de 1ste luit. H. F. A. van Horn, van de 7de afd. inf. Bij de 13de afd. inf.: de maj. A. Frantsen, van de 7de afd. inf.: de kapitein G. A. de Beer Lycklama à Nyeholt, van de 2de afd. inf., ende luit. M. A. D. van Engels, van de 8ste afd. inf. Bij de 18de afd. inf.: de 2de luit. S. Heukers, van de 5de afd. inf. Bij het 1ste bat. veld-artill.: de 1ste luit. P. H. van der Meulen, van het 4de bat. art. nat. mil.: de 2de luits. C. C. Cox, van het bat. art. schutterij, en M. W. G. de Man, van het 4de bat. artill. nat. mil. bij het 3de bat. art. nat. mil.: de kapit. G. Dilg, van het 3de bat. veld-artill.; bij het 6de bat. artill. nat. mil.: de kapit. J. C. de Mauregnault, van den staf der artill., en de 1ste luit. J. van Straaten, van de artill. komp. van het algemeen depôt der landmagt n°. 33: bij het bat. artill.-schutterij: de 2de luit. F. A. van Ingen, van het 4de bat. artill. nat. mil., bij de divisie pontonniers; de 2de kapit. H. J. de Jong, van het bat. artill. schutterij, en bij de artill. garniz.-komp.: de 1ste luit. C. L'Etang van het 6de bat. art. nat. mil.

Z. M. heeft bij onderscheidene besluiten benoemd:

Tot tweede luitenant:

Bij de afdeeling grenadiers, den sergeant titulair A. W. baron van Pallandt.

Bij de 2de afdeeling infanterie, den sergeant F. W. H. L. A. Peuchen, van de 17de afd., en den wachtmeester R. S. Barrington, van het regiment lansiers;

Bij de 7de afd., den sergeant B. H. Buirema, van het 1ste bat. veld-artill.;

Bij de 10de afd., den serg-maj. D. H. van Gogh, van het 1ste bat. jagers; den kadet-serg. J. T. T. Kruythoff, van het algemeen depôt der landmagt, n° 33, mitsgaders de sergeanten G. J. S. Gosenson, van de 7de afd. inf.; K. L. Esau, van het korps mineurs en sappeurs;

Bij het algemeen depôt der landmagt n° 33, den sergeant J. H. G. Kissels, van het bataillon vrijwillige artilleristen.

Bij het 4de bat. artill. nat. militie, den gewezen adelborst der 1ste klasse, E. R. van der Wuyck.

Tot 2den luitenant-à-la-suite, bij het reg. ligte dragonders n° 5, den wachtm. titulair T. B. Graaf van Limburg Stirum, van het regiment.

Voorts is overgeplaatst: bij de 8ste afd. inf., den 1sten luit. L. J. Ledel, thans het traktement van non-activiteit genietende.

Nog is bij besluit van Z. M., onder andere benoemingen bij de schutterijen, tot officier van gezondheid der 3de klasse bij het 2de bat. der 3de afd. schutterij dezer provincie benoemd, de heer Bouwe Boomsma.

Uit eene algemeene order voor het leger van den 21sten Julij jl. blijkt, dat door Z. M., van af den 20sten April, tot en met den 20sten Junij jl., nog zijn benoemd:

1°. Tot generaal-majoor, den kolonel F. Graaf de Lens, à la suite van de 18de afd. inf., onder toekenning van het pensioen aan den rang van generaal-majoor verbonden; en tot onder-intendant van de tweede klasse bij de militaire administratie; den adjunct-intendant S. T. Mulder, van gezegde administratie.

2°. Tot kapitein bij de 8ste afd. inf., de kapit. A. J. Testas, laatstelijk het traktement van non-activiteit genietende, en tot 2den luitenant bij de gemelde afd., de gewezen 2de luit. M. H. Verniers van der Loeff; tot 1sten kap. titulair bij het wapen der art., de 2de kapit. en plaatselijken artillerie-kommandant van de 2de klasse J. Boomkens; tot magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse, met rang van 2den luit., de Conducteur der artill. bij 's Rijks magazijn van oorlog te Maastricht, S. Nuss, en tot Conducteur der artill. van de 1ste klasse, de Conducteur der artill. van de 2de klasse, H. Janssens.

3°. In zijnen tegenwoordigen rang en ancienniteit van [de vijfde afdeeling infanterie bij de afdeeling grenadiers, verplaatst, de eerste luitenant J. W. A. baron Collot d'Escury.

4°. Uit zijne betrekking van adjudant bij de 7de afd. inf. eervol ontslagen, de kapit. G. W. Vos, met bepaling dat hij bij eene der kompagnien van voorschreven afd. zal dienst doen.

5°. Op het daartoe door hem gedaan verzoek, eervol uit de dienst ontslagen: de 1ste luit. W. N. Gasignet, van de 2de afd. inf.; de 2de luit. à la suite H. J. Coster, van het reg. huz. n° 6, en de 2de luit. W. Ermerins, van het 4de bat. art. nat. mil.

6°. Gepensioneerd: de kap. H. Agterberg, van de 17de afd. inf., onder toekenning van den titulair rang van Majoor, zonder bezwaar voor 's rijks schatkist; de kap. J. Pantekoek, van de 10de afd. inf.; de 1ste luits. F. G. van den Heuvel, J. J. Le Sueur de Jong en G. Goedecke, respectielijk van de 5de, 9de en 10de afd. inf., en de 2de luit. G. Brink, van het reg. ligte drag. n° 5.

7°. Op het twee derde van het activiteits-traktement gesteld: de kolonel W. A. Monhemius, van de 7de afd., en aan den maj. W. Duppe, van de 12de afd.

8°. Op het non-activiteits-traktement gesteld de majoor P. C. de Bosson, van de 5de afd. inf.; de kapit. O. J. van Zutphen en B. J. Brousson beiden van de 7de afd. inf.; den 1sten luit.-kwartierm. H. Vlot van Grating, van de 9de afd. inf.; mitsgaders de maj. F. A. van Guericke, van het reg. huz. n° 6.

Terwijl eindelijk door Z. K. H. den admiraal en kolonel-generaal, aan den 1sten luit. bij de 8ste afd. inf. L. J. Ledel, de functien van bat.-adj. bij voors. afd., en aan den 1sten luit. H. F. N. de Ronde, de functien van adjudant bij eene der bat. van de 10de afd. inf. is opgedragen, en

Voorts in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit door Hoogstdezelfen zijn overgeplaatst:

Bij de 2de afd. inf., de majoor D. G. Herr, van de 13de afd. inf.

Bij de 8ste afd. inf.: de 1ste luits. J. Pommée en H. Piepenbrink, beiden van de 14de afd. inf., en

Bij de 10de afd. inf., de majoor A. van den Heuvel, van de 2de afd. van het wapen.

Uit eene algemeene order voor het leger, van den 15 Augustus, blijkt, dat Zijne Majesteit, bij onderscheiden besluiten, behalve de reeds medegedeelde bevorderingen enz., nog heeft

Benooemd:

Tot aspiranten bij den generalen staf: de 1ste luit. J. B. E. von Motz en D. W. F. Pichot, beiden van de 7de afd. inf. en tot kapitein bij de 12de afd. inf., den kapit. B. J. Brousson, laatstelijk genietende het traktement van non-activiteit;

Tot ridders der vierde klasse van de Militaire-Willems orde, den kapit.-adj. van den luit-generaal, gouverneur-generaal van Neêrlands Indie, P. C. Guyot; den kap. I. Wijrsch, van het 3de bat. en den 2den luit. J. W. D. Kobald, van het 7de bat. inf., dienstdoende in Neêrlands Indie;

Tot ridders der orde van den Nederl. Leeuw, den luit.-kolonel A. V. Michiels, adjudant van meergemelden gouverneur-generaal; alsmede

Den luit.-kolonel A. baron Constant Villars, adjudant van Z. K. H. den Prins van Oranje.

2°. In hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit verplaatst bij het wapen der infanterie, dienstdoende in de Oost-Indien, de 2de luits. J. F. Lambrechts, J. F. Lomon en J. de Hart, respectielijk van de 8ste afd. inf., G. H. Ruempol, van de 10de, C. G. M. van Koetsveld, van de 12de, J. Brand, van de 17de, G. Dominicus, van de 18de afd. inf. en G. J. Piper van het algemeen depôt der landmagt n° 33.

3°. Op het daartoe door hem gedaan verzoek eervol ontslag verleend: aan den generaal-majoor F. Prins de Croy, aan de 1ste luits. J. W. Bichelmeijer, van de 8ste afd. inf. en J. L. F. de Ruiter, van het 4de bat. art. nat. mil., mitsgaders aan den 2den luit.-volontair M. J. L. baron von Gagern, van den generalen staf.

4°. Het twee derde van het activiteits-traktement verleend aan den majoor P. R. Boelen, van de 5de afd. inf.

5°. Het traktement van non-activiteit verleend aan de kapit.-kwartiermeesters J. van Rooijen en A. Gaillard, respectielijk van de 7de en 17de afd. inf., en aan den kapitein J. F. Wieseman, van laatstgemeld korps; en

6°. Aan W. von Rahden, kapitein vrijwilliger, in subsistentie bij de 5de afd. inf., vergund het dragen van het ijzeren kruis van de 2de klasse, en van de decoratie der orde van St. Anna, 3de klasse.

Terwijl al verder door Zijne Koninklijke Hoogheid den Admiraal en Kolonel Generaal, in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst zijn bij de 2de afdeeling inf. de 1ste luit. G. Weimar en A. W. van Pallandt, respectievelijk van de 10de en 18de afd. inf. Bij de 5de afd. inf.: de 1ste luit. D. J. den Beer Poortugaal, van de 2de afd. inf. Bij de 7de afd. inf.: de kap.-adj. J. B. Brumstede, van de 12de afd. inf., welke officier sedert door den Koning, uit zijne betrekking van adjudant, eervol is ontslagen; en de kap. P. B. Suij, van de 12de afd. inf., aan wien door Zijne Koninklijke Hoogheid tevens de functie van adj. bij de 7de afd. van het wapen zijn opgedragen. Bij de 8ste afd. inf.: de kapitein J. K. Buusz, van de 10de afd. inf., mitsgaders de 2de luits. W. J. Verhagen, van de 2de, J. G. Epke, van de 7de, E. C. Nierstrass, van de 14de, K. Servais, van de 17de, B. Janssen en K. P. H. Moltzer, beiden van de 18de afd. van het wapen. Bij de 9de afd. inf.: de maj. L. A. Meijer van de 10de afd. inf.; de kaps. G. Leers, van de 2de, G. Menningh, van de 8ste en M. Hoek, van de 13de afd. inf., de 1ste luit.-adj. J. C. W. von Pfaffenrath, van de 2de afd. inf., de 1ste luits. A. F. Verheden, H. Goudoyer, F. W. K. Melfert en A. W. H. van Albach, allen insgelijks van de 2de afd. inf.; de 2de luits. H. Piuster, G. H. A. de Rivécourt, J. L. de Salis Majenveld en L. J. Schorrer, almede van de 2de afd. inf., mitsgaders de 2de luit.-kwartierm. J. J. Schweizer, van de 10de afd. inf. - Bij de 10de afd. inf.: de kapit. D. J. Le Maitre, van de 12de afd. inf. - Bij de 2de afd. inf.: de 2de luit. F. W. L. A. Peuchen, van de 2de afd. inf. Bij de 14de afd. inf. de 2de luit. J. H. M. Ter Bruggen, van de 8ste afd. inf. Bij de 17de afd. inf.: de kapits. E. J. Scheilius van de 5de en J. J. A. Lich, van de 8ste afd. inf. Bij het 3de bat. artill. nat. mil.; de kapit. J. H. van Deventer, van het 6de bat. artill. nat. mil.; en eindelijk, van Leeuwaarden naar Coeverden, de 1ste luit. C. van Wijngaarden, plaats-maj. van de 2de kl.

Voorts is de autorisatie uitgereikt tot het dragen van vreemde medailles, als aan den schutter C. H. Blomer, van de 2de afd. Brabandsche schutt. tot het dragen van de zilveren medaille, namens den Prins Regent van Engeland, wegens bijwonen van den slag van Waterloo, uitgereikt; den sergeant G. Kalt, van de 5de afd. inf., het dragen van de Beijersche medaille, voor het bijwonen van de veldtogten van 1813-14 en 15; den kurasier Casper Beekman, van de afd. kuras. n°. 9, tot het dragen van de Pruisische medaille, voor het bijwonen van den veldtogt in 1815; den fuselier H. G. Hillendahl, van de 7de afd. inf., tot het dragen van de Oldenburgsche medaille, voor het bijwonen van den veldtogt in 1815; den fuselier H. Kampf, van de 1ste divisie van het algemeen depôt der landmrgt, 33, tot het dragen van de Pruisische medaille, voor het bijwonen van den veldtogt in 1814; den fuselier S. Goldstam, genaamd Silber, van laatstgemelde divisie, tot het dragen van de Pruisische medaille voor het bijwonen van de veldtogten van 1813 en 1814; en eindelijk, den fuselier G. F. Langhut van laatstgemeld depôt, tot het dragen van de Hanoversche medaille, toegestaan aan hen, die zich bij den watersnood, op den 4den Februarij 1825, bijzonder door moed en ijver hebben onderscheiden.

Eindelijk heeft Zijne Majesteit, bij besluit van den 10den Junij j., n°. 107, goedgevonden den kanselier der militaire Willems orde te magtigen tot het intrekken van de bescheiden houdende benoeming van den wachtmeester der rijdende artillerie Jan Heeres, als ridder van de 4de klasse van gemelde orde, en van het hem in der tijd uitgereikte versiersel, alsmede tot het doorschrijven van zijnen naam op de lijst der ridders.

Bij besluit van Z. M. van den 12den September zijn benoemd Tot militairen intend. der 2de klasse, de onder-intend. der

1ste klasse D. F. Donker van der Hoff; tot onder-intend. der 1ste klasse, de onder-intend. der 2de klasse J. H. van Welij, en tot adjunct-intend. en aspirant bij de de milit. administ., R. J. G. van der Capellen.

Bij besluit van den 28 September:

Bij de afdeeling kurassiers N°. 1:

Tot ritm. der 1ste klasse, de ritm. der 2de klasse M. M. Simon, van de afd.; tot 2de luit. effectief, de 2de luit. à la suite C. H. Röell, almede van de afd.; tot 2de luit-honor., de opperw. W. H. von Ziegesar, van de afd.

Bij de afd. kurassiers N°. 3.

Tot 1sten luit., de 2de luit. J. E. Vertholen, van de afd. en tot 2de luit. à la suite, de opperw. F. van Wijnobergen, van de afd.

Bij het regiment ligte dragonders N°. 4.

Tot ritm. der 2de klasse effectief, de ritm. der 2de klasse honor. G. A. G. baron van der Duijn, à la suite van het regim.

Bij het regiment ligte dragonders N°. 5.

Tot majoor, de ritm. der 1ste klasse H. J. Jehu, van het regim. lanciers; tot 1ste luit., de 2de luit.-adjud. F. F. Brandt, van het regim., met bepaling, dat hij in de betrekking van adjud. zal verblijven; tot 2de luit. à la suite, de kadet-wachtm. P. J. Metelerkamp, van het regim. ligte dragonders N°. 4, en W. F. von Daehne, van het regim., en tot 2de luit. honorair: de kadet-wachtm. C. Besier, en de wachtm. C. C. van Hall, beide van het regiment.

Bij het regiment huzaren N°. 6.

Tot majoor, de ritm. der 1ste klasse V. Thirion, van het regim.; tot ritm. der 2de klasse, de 1ste luit.-adjud. F. C. H. van Utenhove van Bottenstein, van de afd. kurassiers N°. 9; tot 1sten luit., de 2de luit.-cornet J. F. Thirion, van het regim.; tot 2de luit. à la suite, de kadet-wachtm. F. G. W. von Speicher, van het regim. lanciers, en de Wacht. M. J. Worbert, almede van het regim. lanciers, en tot 2de luit. honor., de kadet-wachtm. H. E. de Bruijn, van het regiment.

Bij de afdeeling kurassiers N°. 9:

Tot 1sten luit., de 2de luit. A. P. H. van Ittersum, van de afd., en tot 2den luit. honor., de wachtm. J. F. W. Bourcourd, van de afdeeling.

Bij het regiment lanciers:

Tot ritm. der 1ste klasse, de ritm. der 2de klasse H. J. van Utenhove, van het regim. ligte dragonders N°. 4; tot 2den luit. effectief, de 2de luit. à la suite M. G. A. F. de Riquet, graaf de Carraman, graaf de Chimay, van het regim. en tot 2de luit. honor., de kadet-wacht. A. H. des Tombes en P. A. van Zuijlen van Neijvelt, mitsgaders de wachtm. G. W. Bosch van Drakenstein, respectievelijk van het regim.

Nog is aan den 2den luit. à la suite, van de afd. kurassiers N°. 3, E. le Louchier, op het daartoe door hem gedaan verzoek, eervol ontslag uit Zijner Majesteits dienst verleend.

Blijkens eene dagorder voor het leger van den 26sten October, zijn bij onderscheidene besluiten, gedagteekend van en met den 10den Augustus tot en met den 20sten October dezes jaars, nog door zijne Majesteit

1°. Benoemd:

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE.

Tot tijdelijken kommandant van de 12de afd. inf. de luitenant-kolonel E. E. J. Mathon, ter dispositie van het departement van oorlog.

Bij de 7de afd. inf.: Tot kapitein-kwartierm., de 1ste luit.-kwartierm. J. B. Knaack, van het 2de bat. jagers.

Bij de 17de afd. inf.: Tot kapitein-kwartierm., de 1ste luit-kwartierm. A. H. G. van Ondshoorn, van het bat. artillerie-transporttrein.

BIJ HET KORPS INGENIEURS, MINEURS EN SAPPEURS

Tot 2den luit., de kadet H. J. Esser, van de militaire akademie.

2°. In hunnen tegenwoordigen rang en ancienneteit overgeplaatst:

Bij het 2de bat. jagers: De 1ste luit-kwartierm. M. van Oorschot, van de 5de afd. inf. — *Bij de 7de afd. inf.:* de 1ste luit. J. W. J. P. Janssens, van de afd. grenadiers. — *Bij de 10de afd. inf.:* de kapitein J. Vrij, van de troepen dienstdoende in de Oost-Indien: de 2de luits: J. de Hart en G. Dominicus, respectielijk van de 8ste en 18de afd. inf.

3°. Almede in zijnen tegenwoordigen rang bij de armee overgeplaatst. de 1ste luit-kwartierm. H. van der Beek, van het korps mariniers; zijnde deze officier door Z. K. H. den Admiraal en kolonel-generaal ingedeeld bij het 6de bat. art. nat. militie.

4°. Het twee derde van het activiteits-traktement verleend aan den sedert dien tijd overleden kolonel G. L. Vigelius, van de 12de afd. inf.

5°. Het traktement van non-activiteit verleend aan den luit-kolonel-ingenieur G. P. Versteegh; aan den 1sten kapitein C. van Herff, van het korps mineurs en sappeurs, en aan den 1sten luit. W. Drabé, van de 10de afd. inf.

6°. Het pensioen verleend aan den 1sten luit. instructeur F. A. B. Muller, van de afd. kurassiers no 9; en

7°. Op het daartoe door hem gedaan verzoek, eervol ontslag verleend aan den 2den luit. J. W. Hendriks, van de 18de afd. inf.

Terwijl al verder door Z. K. H. den admiraal en kolonel-generaal in hunnen tegenwoordigen rang en ancienneteit zijn overgeplaatst:

Bij de 9de afd. inf.: De kapitein-kwartierm. H. Saltet, à la suite van de 10de afd. inf. — *Bij het 3de bataillon art. nat. mil.:* de 2de luit. J. V. A. Sassen, van het 6de bat. art. nat. militie. — *Bij het 4de bat. art. nat. militie:* de 1ste luit-kwartierm. P. Waaifort, van de 2de afd. inf; en de 2de luit. A. J. Tengbergen, van het bat. vrijw. artilleristen. — *Bij het regiment lanciers:* de 1ste luit-kwartierm. J. Molanus, van het 6de bat. art. nat. militie; en eindelijk, van Breda naar Leeuwarden, de 1ste luit. J. J. Collard, plaatsmajoor van de 2de klasse.

Overigeus heeft Z. M. bij besluit van 6 October jl., de betrekking van 1sten luit-instructeur bij de kavallerie gesupprimeerd, en daarentegen bepaald, dat tot elk der korpsen van dit wapen een pikeur en eenen onder-pikeur zal behooren, de eerste met den rang en het traktement van 2den luitenant, en de laatste met den graad en de soldij van adjudant-onderofficier; terwijl bij een besluit van dienzelfden dag tot pikeurs zijn benoemd: bij het regiment ligte dragonders no 5, de wachtm. F. C. Blees; bij het regiment lanciers, de wachtm. A. van Veldhoven, beiden thans dienende bij dezelfde regimenten.

Bij besluit van 23 November 1833, n°. 81, zijn door Zijne Majesteit benoemd en aangesteld;

Bij den staf der artillerie:

Tot 2den kapitein, de 1ste luitenant R. F. Verschoor van Nisse, van het 3de bataillon artillerie nationale militie; wordende aan dezen officier, in zijnen nieuwen rang, het bevel opgedragen over de de artillerie-kompagnie van het 1ste bataillon der 3de afdeling mobiele Noord-Hollandsche schutterij.

Bij het 1ste bataillon veld-artillerie.

Tot Kapitein, de 2de Kapitein W. H. J. van Wassenaar tot St. Pancras, van het bataillon;

Tot 1ste Luitenants: de 2de Luitenants H. K. T. Eijmael en W. F. P. H. van Wassenaar tot St. Pancras, beiden insgelijks van het bataillon.

Bij het 3de bataillon veld-artillerie.

Tot 2den kapitein, de 1ste luitenant J. P. van Schoor van het bataillon;

Tot 1ste luitenants: de 2de luitenants K. C. Ewijk, E. Steinmetz en B. F. J. A. van Verschuier, respectielijk van het bataillon;

Tot 2de luitenants: de Sergeanten-titulair J. L. Bloys van Treslong, van het 1ste bataillon veld-artillerie, en K. H. Feuilletau de Bruijn, van het 4de bataillon artillerie nationale militie.

Bij het korps rijdende artillerie:

Tot kapitein, de 2de kapitein J. A. Kohl, van het korps; Tot 1ste luitenants: de 2de luitenants J. Woordman Spandaw, W. P. J. Maas, R. F. de Bruijn en M. T. Elout, allen almede van het korps.

Bij het bataillon vrijwillige artilleristen:

Tot kapitein, de 2de kapitein J. M. Engelberts, van het 3de bataillon veldartillerie;

Tot 2den kapitein, de 1ste luitenant J. E. Kamp, van het bataillon;

Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant A. L. von Preuschen, van het bataillon; en

Tot 2den luitenant, de wachmeester J. L. Combée, van het korps rijdende artillerie.

Bij het 3de bataillon artillerie nationale militie:

Tot kapitein, de 2de kapitein J. A. Snellen, van het bataillon;

Tot 2den kapitein, de 1ste luitenant P. F. C. de Greuve, van het 6de bataillon artillerie nationale militie;

Tot 1ste luitenants: de 2de luitenants F. C. Q. de Flines, W. A. Kuijck en J. A. Keurenaar, respectielijk van het bataillon;

Tot 2de luitenants: de Sergeant-titulair J. G. J. G. Bouwens en de Sergeant P. F. C. Vreede, beiden van het 1ste bataillon veld-artillerie.

Bij het 4de bataillon artillerie nationale militie:

Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant H. J. In de Betou, van het bataillon.

Bij het 6de bataillon artillerie nationale militie:

Tot kapitein, de 2de kapitein W. B. Vergroezen, van het 3de bataillon veld-artillerie;

Tot 2de luitenants: de sergeant F. L. F. de Veijl, van het 1ste bataillon veld-artillerie, en de fourier W. C. F. Pape, van het korps rijdende-artillerie.

Bij het bataillon artillerie transport-trein.

Tot 1sten luitenant, de 1ste luitenant-titulair J. Ubbens, van het bataillon, met bepaling, dat bij de betrekking van adjudant bij hetzelfde zal blijven waarnemen;

Tot 2den luitenant à la suite, de wachmeester J. G. Bosch, van het bataillon.

Bij het wapen der artillerie, dienstdoende in Oost-Indie:

Tot 2de luitenants: de kadet-sergeant F. E. van Steel, en de sergeant J. W. Calkoen, beiden van het 4de bataillon artillerie nationale militie.

(Het vervolg achter een volgend nummer.)

B I J L A G E. III.

Behoorende bij den Militairen Spectator, no. 14.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN, BIJ HET LEGER.

Door Zijne Majesteit zijn, bij besluit van den 13den Februarij gedaan de navolgende benoemingen:

Tot Luitenant-Generaals: De Generaal-Majoor: W. F. Graaf van Reede, Opperkamerheer van Z. M.; M. J. de Man, Directeur van het Topografisch bureau en Opper-Kommandant der vesting Grave; en Jhr. F. W. von Goedecke, provinciale Kommandant van Luxemburg.

Tot Generaal-majoor: De Kolonels: J. E. van Gorkum, van den generalen staf; W. B. E. Paravicini di Capelli, Kommandant van de 1ste artillerie-inspectie; M. A. Kuijtenbrouwer, Directeur der 2de artillerie directie; F. Stoecker, en J. P. Sprenger, respectievelijk kommandanten der 1ste en 2de brigades van de 3de divisie des legers te velde; H. Graaf de Cruquenbourg, Adjudant van Z. K. H. den Prins van Oranje; A. J. J. Verwersch, van de 5de afdeeling infanterie, met bepaling dat hij zal worden gesteld in het genot van het volle pensioen aan zijnen nieuwen rang verbonden; F. C. List, Kommandant van het korps rijdende artillerie, van de 2de artillerie-inspectie, en van de artillerie te velde; W. J. E. Baron van Balveren, Kommandant van het regiment huzaren, no. 6; N. C. de Gallières, van de afdeeling kurassiers, no. 9, aan wien tevens verleend is het volle pensioen aan zijnen nieuwenrang verknocht, mitsgaders een vierde verhooging van dat pensioen, ten gevolge van het verlies van een zijner ledematen voor den vijand; D. Graaf Du Chastel, Vice-Opperstalmeester van het Huis des Konings; F. W. Graaf van Limburg Stirum, van den generalen staf; en Chef der afdeeling voor het Personeel en Militaire zaken bij het Departement van Oorlog.

Bij den generalen-staf.

Tot Kolonels: De Luitenant Kolonels: C. J. Oester, Adjudant in het 1ste groot militair kommando, welke tevens uit die betrekking eervol is ontslagen en gesteld in het genot van het volle pensioen aan zijnen nieuwen rang verbonden; A. Baron de Constant Villars, Adjudant van Z. K. H. den Prins van Oranje; P. M. Eksteen, Chef van den staf der 3de divisie van het leger te velde; Jhr. H. E. de Boer, en C. Nepveu, Adjunct Chef van den staf des legers te velde.

Tot Luitenant-Kolonels: De Majoor: J. Smith, thans werkzaam bij het Departement van Oorlog, bij deze tevens benoemd tot Adjudant in het 1ste groot militair kommando; Jhr. A. J. R. de Roije van Wichem, en F. B. von Gagern.

Tot majoor: De Kapiteins: G. E. Muller; en H. T. Forstner von Dambenois.

Tot Kapiteins: De 2de Kapiteins: J. J. de Moulin, en Jhr. J. Mock, laatstgemelde als honorair.

Tot tweede Kapiteins: De 1ste Luitenants; J. H. Hooft van Iddekinge, J. E. A. van Voorst tot Voorst, en G. de Petit.

Bij het wapen der infanterie:

Tot Kolonels: De Luitenant-Kolonels: J. J. A. Ardesch, Kommandant van de 2de afd. inf.; J. Hulst, van de 8ste afdeeling infanterie; E. E. J. Mathon, van de 12de afdeeling inf., bij deze tevens benoemd tot Kommandant van gemeld korps, en J. F. Serraris, Kommandant van de 7de afdeeling inf., en

Tot Luitenant-Kolonels: De Majoor: C. V. G. Dittlinger, van de 12de, G. van Buseck, van de 9de, en A. N. Baron van Aerssen Beijeren van Voshol, van de 7de afdeeling inf.,
Bij het wapen der artillerie.

Tot Kolonels: De Luitenant-Kolonels, A. Petter, Komm. van het bat. vrijw. artilleristen en artillerie-schutterij; J. A. Kellner, Kommandant van het 3de bataillon der artillerie van de nationale militie; A. Bijleveld, kommanderende het 3de bataillon der veld-artillerie.

Tot Luitenant-Kolonel: De Majoor, P. A. Ramaer, van de rijdende artillerie.

Bij het 1ste bataillon der veld-artillerie:

Tot Kapitein: De 2de kapitein C. H. C. Flugi; van het bat.

Tot 2de Kapitein: De 1ste Luitenant H. A. Gobius, van het 3de bataillon der artillerie, en

Tot 1ste Luitenants: De 2de luitenants A. W. A. Gevers Deynoot, en J. J. E. Paravicini di Capelli, beiden van het bat.

Bij het korps rijdende artillerie:

Tot Majoor: De kapitein P. W. Kuijpers, van het 1ste bat. der veld-artillerie.

Tot tweede Kapitein à la suite: De 1ste Luitenant F. G. Graaf van Limburg Stirum, van het korps en

Tot eersten Luitenant: De 2de Luitenant J. G. A. Gallois, mede van het korps.

Bij het 3de bataillon der artillerie van de Nationale Militie.

Tot Eersten Luitenant: De 2de luitenant A. F. Gesseler de Raadt, van het bataillon.

Bij het 5de bataillon der artillerie van de nationale militie.

Tot Kapitein: De 2de kapitein J. T. van den Bijllaert, van het bataillon.

Tot tweede Kapitein: De 1ste Luitenant A. M. van Dort van het bataillon der artillerie nationale militie.

Tot eerste Luitenants: De 2de Luitenants L. van Driel van Goudswaard, H. van der Meerde Walcheren en F. W. J. B. Overreith, de eerstgenoemde van het 6de en de andere van het 4de bataillon der artillerie militie.

Bij het 6de bataillon der artillerie nationale militie.

Tot eersten Luitenant: De 2de luitenant L. Smits, van het bataillon.

Bij het bataillon artillerie schutterij:

Tot 1sten Luitenant: De 2de Luitenant F. A. van Ingen, van het bataillon.

Bij den staf der artillerie.

Tot Majoor en tweeden Kommandant der artillerie te Breda. De kapitein A. M. Beijerman, van het bataillon vrijw. artill.

Tot Majoor en Kommandant der artillerie van het Fort Bath. De kapitein J. C. E. Kellerman, van het 4de bataillon der artillerie nationale militie.

Tot Majoor: De kapitein W. D. Hubner, van gemelden staf en chef van het bureau van den Grootmeester der artillerie.

Tot Kapitein: De 2de kapitein C. H. Meijer, van het korps rijdende artillerie, en

Bij het bataillon artillerie transporttrein.

Tot eersten Luitenant: De 2de Luitenant P. Gorissen, van het bataillon.

Blijkens eene algemeene order voor het leger, gedagteekend 5 Februarij 1834, zijn van af den 9den November 1833 tot en met den 27sten Januarij dezes jaars, nog door Zijne Majesteit.

1o. Benoemd: Tot Plaats-Majoor der 2de klasse te Utrecht, de 1ste Luitenant M. A. van Koetsveld van Ankeren, van de 10de afdeeling infanterie; tot 2den Luitenant effectief bij het regiment huzaren n°. 6, de 2de Luitenant à la suite C. J. T. de Waha, van het regiment; zijnde deze officier, door Z. K. H. den Admiraal en Kolonel-Generaal, tot Kornet bij hetzelfde aangesteld; tot 2den Luitenant bij het wapen der artillerie, bij de troepen dienstdoende in de Oost-Indie, de Adelborst der 1ste klasse bij de Marine F. Mouthaan.

2o. In hunnen tegenwoordigen rang en ancienneteit overgeplaatst, bij de troepen dienst doende in de Oost-Indie:

Bij het wapen der infanterie: De 2de Luitenant C. A. A. Grimm, J. E. H. Libourel en G. F. Runckel, respectvelijk van de 12de en 14de afd. inf. en het algemeen depôt der landmagt n°. 33.

Bij het wapen der artillerie: De 2de Luitenant J. H. J. Franken, van de 18de afdeeling infanterie.

3o. Op het daartoe door hen gedaan verzoek eervol ontslag uit de dienst verleend aan;

Den 2den Luitenant volontair A. H. A. J. Graaf de St. George, van den generalen staf van het leger; den 1sten Luitenant Jonkheer R. Gevaerts, van de 5de afdeeling infanterie, ten gevolge zijner benoeming tot ontvanger der belasting te Bergum; alsmede aan den 1sten Luitenant E. A. Frantzen, van de functien van Adjutant bij de 5de artillerie-directie.

4o. Uit de dienst ontslagen, de 2de Luitenant A. van Santen, van het regiment huzaren n°. 6.

5o. Den titulairen rang van Majoor, zonder bezwaar voor 's Rijks schatkist, verleend aan den 1sten Kapitein J. J. Majoie, Kommandant van het bataillon transporttrein.

6o. Aan den gepensioneerden Kolonel F. J. Timmermans vergund de uniform te blijven dragen van den door hem bekleeden rang en betrekking van Kolonel inspecteur en chef der militaire administratie in de Oost-Indie.

Terwijl al verder door Zijne Koninklijke Hoogheid den Admiraal en Kolonel-Generaal zijn

a. Benoemd: *Bij het regiment ligte dragonders n°. 4*: tot Adjutant; de 1ste Luitenant K. L. Baron van Heerdt, van het regiment, en zulks in plaats van den 1sten Luitenant Stavenisde Brauw, die van de functien van Adjutant eervol is ontslagen.

Bij de afdeeling kurassiers n°. 9: tot Adjutant, de 2de Luitenant J. W. Copes van Hasselt, van de afdeeling.

Bij het regiment ligte dragonders n°. 4: tot Kornet, de 2de Luitenant J. H. Tiemans, van het regiment.

b. In hunnen tegenwoordigen rangen ancienneteit overgeplaatst:

Bij de 5de afdeeling infanterie: de 2de Luitenant H. Buusz, van de 12de afdeeling infanterie.

Bij de 14de afdeeling infanterie: de Majoor A. H. Frantzen, van de 9de afdeeling infanterie.

Bij den staf der artillerie: de Luitenant-Kolonel H. J. Tengbergen, van het 6de bataillon artillerie nat. mil., en de 2de Kapitein G. J. Stieltjes, van het bataillon vrijwillige artilleristen.

Bij het 1ste bataillon veld-artillerie: de 2de Kapitein K. H. C. Flugie, van den staf der artillerie; de 1ste Luitenant M. Rijnen, thans à la suite van genoemd bataillon; de 2de Luitenant A. W. A. Gevers Deijnoot, A. L. F. T. van der Wijck, T. G. van Beusekom, en W. C. A. Staring, alle mede thans à la

suite van genoemd bataillon: benevens de 2de Luitenant J. G. J. van Oldenbarneveld, genaamd Witte Tullingh, van het bataillon artillerie transporttrein.

Bij het 3de bataillon veld-artillerie: de 2de Kapitein H. M. C. de Haan, van den staf der artillerie.

Bij het 3de bataillon artillerie nationale milicie: de Kapitein F. W. Jonkheer von Speicher, van het bataillon vrijwillige artilleristen.

Bij het bataillon vrijwillige artilleristen: de 1ste Luitenant E. A. Frantzen, gewezen adjudant in de 5de artillerie directie.

Bij het bataillon artillerie transporttrein: de 2de Luitenant T. J. Vlasblom, thans à la suite bij gemeld bataillon.

Alsmede is ter kennis van het leger gebracht, dat door Zijne Majesteit, de Kolonel Grunenbosch, plaatselijke Kommandant te Utrecht, is benoemd tot Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

Wijders dat door den Generaal der infanterie, Kanselier der militaire Willemsorde aan de hier na te meldene militairen de autorisatie is verleend tot het dragen der aan hen geschonkene medailles of gedenkpenningen; als:

Aan den jager J. P. Hildenbrand, van het 1ste bataillon jagers, de zilveren gedenkpenning, in der tijd uitgereikt aan de compagnie vrijwillige jagers te paard, in 1815 te Amsterdam opgericht.

Aan den sergeant N. U. V. Habegger, van de 9de afdeeling infanterie, de zilveren medaille van trouw en dapperheid, hem voor zijn gedrag op den 12den November 1814, door de Regering van het kanton Solothurn, geschonken.

Aan den fuselier H. Sommer, van de 1ste divisie van het algemeen depot der landmagt, n°. 33, de zilveren medaille van Waterloo, hem namens den Prins Regent van Engeland uitgereikt.

Aan den Fuselier C. Marde, alsmede van genoemde divisie, der zilveren medaille, wegens bijwoning in Oldenburgsche dienst van den veldtogt van 1815.

Aan den vrijwilliger bij het korps koninklijke jagers O. Raatsveld, van de Russische medaille, wegens bijwoning der veldtogten van 1812—1814.

Aan den brigadier te paard bij het korps Koninklijke mareschaussées J. W. de Haas, van den gedachtenis-penning, in der tijd aan de compagnie vrijwillige jagers te paard, in 1815 te Rotterdam opgericht, door de toen aldaar bestaan hebbende hoofd-commissie uitgereikt, en

Aan den 1sten Luitenant F. Pelgrom, van de afdeeling kurassiers n°. 1, den zilveren gedenkpenning, hem in der tijd geschonken als vrijwilliger van de compagnie jagers te paard, n°. 6, in 1815 te Arnhem opgericht geweest.

Voorts zijn, bij vonnis van den krijgsraad te velde van den 28sten October 1833, de 2de Luitenant J. F. Sorg en D. Renooij, van het 1ste bataillon der 5de afdeeling infanterie, veroordeeld, de eerstgemelde tot de straf des doods met den kogel en de laatstgenoemde tot vervallen verklaring van zijne militaire charge, en zulks als schuldig aan de misdaad tegen de dienst en subordinatie, door het met woorden beledigen van hunne meerderen in rang en door het weigeren om te gehoorzamen aan de orders door hunne meerderen gegeven, en daarenboven J. F. Sorg als schuldig aan het zich met der daad verzetten tegen bedoelde zijner meerderen in rang en D. Renooij aan het plegen van baldadigheden in eene herberg; — welk vonnis door Zijne Majesteit, bij dispositie van den 6den December ll., n°. 13, is veranderd in een eenvoudig ontslag uit de dienst, met vrijlating aan D. Renooij om zijne aanspraak op pensioen te doen gelden.

B I J L A G E I V ,

Behoorende bij den Militairen Spectator, n°. 16.

LAATSTE BENOEMINGEN EN VERPLAATSINGEN, BIJ HET LEGER.

Tot 2de luits : bij de 2de afd. inf., H. T. Prins, 2de luit. bij de 2de afd. Noord-Brabandsche schutterij, vroeger sergeant bij de 12de afd. inf. — Bij de 5de afd. inf., de sergeant-majoor H. W. L. Immink, van de 7de afd. inf. — Bij de 8ste afd. inf., de sergeanten A. J. Zencker en C. Dierckens, eerstgenoemde van de 9de, en laatstgenoemde van de 17de afd. inf. — bij de 12de afd. inf., de kadet page E. G. von Har-titsch, sergeant titulair bij de 13de afd. inf.

Bij de artillerie kompagnie van het 2de bat. der 1ste afd. Noord-Hollandsche schutterij. Tot 1ste luit.: de 2de luit. A. D. de Ravallet, van gemelde komp. — Tot 2de luit.: de sergeant Bruin van Holy, van voorschreven komp.

Bij het 2de bat. der 3de afd. mobiele Zuid-Hollandsche schutterij. Tot 1ste luit.: de 2de luit. H. Kuijper, van het bataillon.

Tot officieren van gezondheid van de 3de klasse, voor de militaire geneeskundige dienst bij het leger in Oost-Indiën.

De burgerlijke geneeskunst-oefenaren Franz Anton Michael Schmitz en Adriaan Akkenaar. De heer H. Koolstad, Jr., tbans particulier geneesheer.

Tot adjudant van den kommanderenden generaal der 2 brigade van de 1ste divisie van het leger te velde: De 1ste luit. A. F. Vveerts, van de 13de afd. inf., laatstelijk adjudant van den provincialen kommandant van Utrecht.

Tot het voeren der directie over de administrative dienst bij het leger te velde: de intendant der 1ste klasse in het 2de groot militair kommando, J. W. A. van den Bergh; en in diens plaats provisioneel met de administrative dienst in het 2de groot militair kommando, te belasten den onder-intendant der 1ste klasse H. Engeringh, thans dienstdoende in de vesting Gorinchem.

Tot administrateur bij de militaire bakkerij te Amersfoort: de 1ste luitenant bij het korps rijdende artillerie van Wickevoort Crommelin.

VERPLAATSINGEN.

De 1ste luitenant van het korps rijdende artillerie en administrateur bij de militaire bakkerij te Amersfoort, van der Wijck, in zijnen rang bij het leger te velde.

De 1ste luitenant van het 2de bat. der 5de afd. infanterie T. E. Rocque, naar het depôt van de afdeeling.

De 1ste luitenant van de 10de afd. inf. de Suarz, en tijdelijk toegevoegd aan den staf van den generaal der inf. Baron Chassé, naar het 1ste bat. der afdeeling.

De 1ste luit. van de 17de afd. inf. IJzerman, thans adjudant bij het 1ste bat. der 3de afd. Noord-Brabandsche schutterij, naar het depôt van eerstgemelde afdeeling.

De 1ste luit. van de 8ste afd. inf. P. P. van Gorkum, werkzaam bij het departement van oorlog, uit zijne betrekking daarbij, op zijn verzoek, eervol ontslagen, bij de 8ste afd. infanterie.

De officier van gezondheid der 1ste klasse, bij de garnizoens- en hospitaal-dienst te Utrecht W. J. Rentinck, bij de ambulance van de reserve divisie bij het leger te velde.

De 1ste luit. van de 12de afd. inf. P. J. van Zutphen, thans gedetacheerd bij de kompagnie Leijdsche jagers, bij de 5de afd. infanterie.

De 1ste luit. van de 10de afd. inf. C. J. Juta, thans gedetacheerd bij de kompagnie Utrechtsche jagers, bij de 18de afd. inf.

De 1ste kap.-ingenieur G. Witteveen de Keth, van Maastricht naar Brielle; de 2de kap.-ingenieur J. A. van Brienen van Ramerus, van Brielle naar Delft; de 2de kap.-ingenieur J. M. Brocx van Delft naar Deventer; de 1ste luit.-ingenieur A. Q. F. Schmouzigueur, van Nijmegen naar Vere; de 1ste luit.-ingenieurs B. de Jong van Beek en Donk, van Vere naar Woudrichem; de 1ste luit.-ingenieur C. F. Keer, van Woudrichem naar Grave; en de 1ste luit.-ingenieur H. G. van Kesteren, van Grave naar het fort Bourtange.

EERVOL ONTSLAGEN.

De 1ste luit. Mr. Gilles van IJsselstein, van de afd. Zeeuwsche schutterij; de 2de luit.-kwartiermeester C. J. Stakman, van het 3de bat. van de afd. Zeeuwsche schutterij; de kapitein M. van 't Laar, van het 1ste bat. 1ste afd. Overijsselsche schutterij; de 1ste luit. G. Hubers, van het 1ste bat. van de afd. Utrechtsche schutterij; de 1ste luit. M. J. van Lakerveld, van het 2de bat. der 3de afd. mobiele Zuid-Hollandsche schutterij; de 1ste luits. Mr. C. de Ranitz, en Mr. H. J. Offerhaus, beide van het 1ste bat. 1ste afd. Groningsche schutterij; de 2de luit. Mr. J. F. van Maanen, van de komp. art. van het 2de bat. der 4de afd. Zuid-Hollandsche schutterij; de kapitein G. J. Sprenger, van de afd. mobiele Zeeuwsche schutterij; de 2de luit.-kwartiermeester Mr. H. van Loghem, van het 2de bat. der 2de afd. Overijsselsche schutterij; buiten bezwaar van 's Rijks schatkist à la suite geplaatst de majoor J. P. W. Hombach, van de 10de afd. inf. en adjudant van den generaal der inf. baron Chassé, het tractement van non-activiteit verleend; de 2de kap. F. G. van Limburg van Stirum, van het korps rijdende artillerie; Mr. H. Heusges, 2de luit. bij de afd. mobiele Utrechtsche schutterij; Doctors van Leeuwen, 1ste luit. bij de Noord-Brabandsche schutterij; P. van der Ploeg

2de luit. bij de Vriessche schutterij; A. Ypey, 1ste luit.-adjutant 1ste afd. Vriessche schutterij; N. J. van der Lee, 1ste luit. 2de bat. 3de afd. Zuid-Hollandsche schutterij; G. J. Milius, Jr., officier van gezondheid der 2de klasse, bij het 1ste bat. van de 1ste afd. Geldersche schutterij; de luit.-kolonel van den algemeenen staf van het leger in Oost-Indien Roest, van zijne functien als chef van den staf der reserve divisie bij het leger hier te lande.

TITULAIRE RANG.

Den gepensioneerden kolonel A. W. Senn van Basel, den titulairen rang van generaal-majoor, zonder bezwaar van 's Rijks schatkist

Blijkens eene algemeene order voor het leger zijn van den 27sten Februarij 11., bij onderscheiden besluiten van Zijne Majesteit, van den 8sten tot en met den 19den dier maand, nog benoemd: tot 2de luit. bij het bat. artillerie transporttrein, de 2de luit. à la suite J. G. Bosch, van het bat.; en tot 2de luit. bij de afd. kurassiers, n°. 9, de pagie Jhr. W. F. Tindal, kadet wachtmeester bij het korps rijdende artillerie. Het twee derde activiteits-tractement is verleend aan den majoor W. baron van Heeckeren van Walian, van de garnizoens-troepen te Amsterdam. Het tractement van non-activiteit is toegekend aan den kapitein K. R. G. Wurstijns, onlangs uit de Oost-Indien teruggekeerd, en aan de 1ste luit. L. J. Andrau, van de 2de afd. infanterie. Op het daartoe door hem gedaan verzoek is eervol ontslag uit de dienst verleend aan de 1ste luit. E. van der Oudermeulen, van het korps rijdende artillerie, met vergunning om de uniform van zijn tegenwoordig korps te blijven dragen. De titulaire rang van 2de kapitein is, zonder bezwaar van 's Rijks schatkist, verleend aan de 1ste luit. A. L. B. W. van Oyen, van het batt. transport-trein.

Door Zijne Koninklijke Hoogheid den admiraal en kolonel-generaal zijn, in hunnen tegenwoordigen rang en ancienneteit overgeplaatst:

Bij de 10de afdeeling infanterie: de J. R. B. Veeren, van de 13de afd. infanterie; bij de 12de afdeeling, de kap. S. J. Kochius, van de 18de afd. infanterie; bij de 13de afdeeling: de kap. H. Landolt, van de 10de afd. infanterie; bij de 14de afdeeling: de 1ste luit. D. J. Grondal, van de 8ste afd. infanterie; bij den staf der artillerie: de majoor P. F. Bullot, van het 6de bat. artillerie nationale militie, met bepaling dat hij voor alsnog in zijne betrekking van inspecteur der draagbare wapenen zal verblijven; bij het 6de bat. artillerie nationale militie: de majoor W. V. Entrop, kommandant der artillerie in het fort Bath; bij het bat. vrijwillige artilleristen: de kap. T. de Groot, van den staf der artillerie.

Door Zijne Majesteit zijn, bij besluit van den 5den dezer, met den 1sten April aanstaande, de volgende bevorderingen onder het korps officieren van gezondheid der Nederlandsche marine vastgesteld, als:

Tot chirurgijn-majours van den 1sten rang, de chirurgijn-

majours van den 2den rang, A. van Overstraten en H. Schillet; tot chirurgijn-majours van den 2den rang, de chirurgijn-majours van den 3den rang, C. de Mooy en J. M. de Jongh; tot chirurgijn-majours van den 3den rang, de chirurgijns der 2de klasse, F. Kirchman, L. Fleisscher, J. L. Berliner en H. G. van Dommelen; tot chirurgijns der 2de klasse, de chirurgijns der 3de klasse, W. Peters en A. L. Syrier; al verder is de luitenant-kolonel Bake als opperbevelhebber der forten Lillo en Liefkenshoek eervol ontslagen; ook is aan den luitenant ter zee van de 2de klasse, James John baron Melvil van Carnbee, op zijn verzoek, een eervol ontslag uit het vaste korps zee-officieren der Nederlandsche marine verleend geworden; de generaal-majoor de Virieu, lid van het hoog militair gerechtshof, is als zoodanig tot luitenant-generaal bevorderd; en aan den kap. G. J. Pape, wagenmeester bij het hoofdkwartier van het leger te velde, is de rang van majoor titulair toegestaan.

Men verneemt, dat door den generaal der infanterie, kanselier der Militaire Willemsorde, aan de hier na gemelde militairen de autorisatie is verleend tot het dragen der aan hen geschonkene medailles, als: aan den fuselier D. G. Pröefster, van het algemeen depôt der landmagt n°. 33, de medaille van verdiensten, hem namens den groot-hertog van Saxon-Weimar, voor het bijwonen van den veldtogt van 1815, geschonken; aan den fuselier C. Schoeneveld, de Pruisische bronzen gesp van de derde klasse, wegens negenjarige trouwe dienst; en aan den vrijwillige jager J. G. C. Braun, van het korps jagers van van Dam, het zilveren en het metalen erekruis, hem beiden door den vorst van Reusz, wegens het bijwonen der veldtogten van 1813 en 1814, geschonken.

Naar men verneemt, hebben onderscheidene der laatstelijk tot luitenant-generaal en generaal-majours bevorderde officieren, hunne betrekking zonder bezwaar voor 's Rijks schatkist aangenomen. Zoo noemt men, onder anderen, den luit.-generaal W. F. graaf van Reede, opperkamerheer van Zijne Majesteit; den generaal-majoor M. A. Kuytenbrouwer, directeur der 2de artillerie-directie; den generaal-majoor H. graaf de Craquenbourg, adjudant van Zijne Koninklijke Hoogheid den prins van Oranje; en den generaal majoor D. graaf Du Chastel, vice-opperstalmeester van het huis des Konings. Onder de kapiteins, die almede hunnen nieuwen rang zonder bezwaar voor 's Rijks schatkist hebben aanvaard, noemt men jhr. J. Mock.

Voorts verneemt men, dat de volgende officieren de betrekkingen, welke zij vervullen, tot nader bevel zullen blijven bekleeden, als: de generaal-majoor J. E. van Gorkum, die aan den generalen staf verbonden is; de generaal-majoor F. C. List, als kommandant van de 2de artillerie-inspectie en van de artillerie te velde; de generaal-majoor W. J. E. baron van Balveren, als kommandant van het regiment huzaren n°. 6; de majoor W. D. Hubner, als chef van het bureau van den grootmeester der artillerie; en de kapitein C. H. Meyer, als adjudant bij den kommandant der artillerie te velde.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 11den Maart 1834 hebben de navolgende benoemingen tot ridders plaats gehad van zoodanige militairen, die zich, volgens nader ingekomen rensignementen, bij het beleg der citadel van Antwerpen bijzonder hebben onderscheiden.

TOT RIDDERS VAN DE 4DE KLASSE DER MILITAIRE WILLEMS-ORDE.

Bij de 2de afdeeling infanterie:

De 2de luitenant F. W. A. Beelaerts van Blokland.

Bij de 7de afdeeling infanterie:

De kapitein P. C. Frantzman, de 1ste luitenant W. A. van Toll, de flankers G. J. Nijlandt, J. Verwoert, J. H. Ter Tugt, A. Pothuizen, G. Vos en B. J. Korteling.

Bij de 9de afdeeling infanterie:

De 1ste luitenants F. L. Staats en D. A. van Langen, de fuseliers A. Toet, A. Starrenburg, J. Koningh, J. Hoogstadt, de flankers P. van der Lans, J. Lokhorst, A. van den Berg, W. Roelman, A. Spoor, H. van Duinen, W. van Velzen en J. Mozet.

Bij de 10de afdeeling infanterie:

De kapitein J. H. Konig, de 1ste luitenants J. P. F. Francke en B. D. J. van Pleuren, de sergeant J. Ebelie, de korporaal J. A. van Eck, de flankers Blokland en P. A. F. Uleman, de fuseliers D. Schuit, J. W. Bedding, W. Heijmans, S. S. L. Duits, S. Slikker, Gosen Morre, A. Stam, B. van Vegchelen en J. Pauw.

Bij de 18de afdeeling infanterie:

De sergeant J. Bouchat.

Bij het 1ste bataillon veld-artillerie:

De 1ste luitenant M. Rijnen.

Bij het 3de bataillon artillerie nationale militie:

De 2de luitenant D. A. Hendriks, de sergeant-majoor H. de

Vreede, de sergeants W. Ram en J. Pennings, de korporala N. Borsboom, J. de Ridder en J. C. Kok, de tamboer J. Martens, de kanonniers F. C. C. Feldman, A. La Grange, A. Dekker, P. van Leeuwen, H. van Tiffelen, J. C. Verbruggen en J. B. Verhoeven.

Bij het 6de bataillon artillerie nationale militie:

De kapitein J. B. Wetzo.

Bij het korps ingenieurs:

De 2de luitenant C. M. Mounier.

TOT RIDDERS DER ORDE VAN DEN NEDERLANDSCHEN LEEUW:

De kapitein J. van Driel, van de 7de afdeeling; de kapitein P. Troester, van de 10de afdeeling; de 1ste luitenant W. de Ravallet, van dezelfde afdeeling.

Bij hetzelfde besluit zijn de navolgende benoemingen tot ridders gedaan van officieren, behoord hebbende tot de bezetting van Maastricht, die gedurende de gebeurtenissen in en om die vesting boven anderen hebben uitgemunt.

TOT RIDDERS DER 4DE KLASSE VAN DE MILITAIRE WILLEMS-ORDE.

De kolonel, kommanderende de 8ste afdeeling infanterie, J. Hulst; de luitenant-kolonel K. F. J. B. von Rheins, de kapitein-adjutant J. J. van Mulken, de kapiteins W. W. Brack, J. C. Eger van Wissekerke en T. F. van der Meij, de 1ste luitenants J. W. F. Knijff en T. F. Gebhard, de 1ste luitenant-adjutant F. J. Gents, allen van de 8ste afdeeling.

TOT RIDDERS DER ORDE VAN DEN NEDERLANDSCHEN LEEUW.

De majoor H. van der Heijden, de kapiteins H. F. Baron de Doenens en W. Bodegrave, de 1ste luitenant-adjutant F. W. Le Maire Knotzer, de 1ste luitenants H. S. Lutz en D. T. Notten, allen van de 8ste afdeeling; de majoor C. L. Pelerin, van het korps Maréchaussées.

CATALOGUS

VAN

Militaire en andere Werken,

BIJ BROESE & COMP., TE BREDA,

VERKRIJGBAAR.

SCIENCES MILITAIRES.

- Jomini*. Histoire critique et militaire des guerres de la Révolution; précédée d'une Introduction présentant le Tableau succinct des mouvemens de la politique européenne, depuis Louis XIV jusqu'à la Révolution, et celui des principales causes et des principaux événemens de cette révolution, 15 vol. in-8°, et 4 atlas. f 90,00.
- Jomini*, (lieutenant-général, aide-de-camp de l'empereur de Russie). Traité des grandes Opérations militaires, contenant l'histoire critique et militaire des guerres de Frédéric II, comparées au système moderne, avec un Recueil des principes les plus importans de l'art de la guerre, et le Tableau analytique des principales combinaisons de la guerre, 4 vol. in-8°, avec un atlas composé de 26 planches, 3. édition. « 25,00.
- Jomini*, Tableau analytique des principales combinaisons de la guerre, et de leurs rapports avec la politique des Etats, pour servir d'introduction ou *Traité des grandes Opérations militaires*; 3. édition, augmentée de plusieurs articles importans. Un vol. in-8° avec planch., 1830. « 3,50.
- Saint-Cyr-Gouvion* (maréchal), Mémoires pour servir à l'histoire militaire sous le Directoire, le Consulat et l'Empire; 4 vol. in-8°, enrichis de planches et d'un atlas. 1831. « 33,00.
- Idem*, sans l'Atlas. « 16,00.
- Saint-Cyr-Gouvion* (maréchal), Mémoires sur les campagnes des armées du Rhin et de Rhin et Moselle, de 1792 jusqu'à la paix de Campo Formio. 4 vol. in-8°, enrichis de 15 cartes ou plans, d'un grand nombre d'Etats de Situations, et accompagnés d'un Atlas d'une grande dimension, et d'une rare beauté. 1829. « 3,60.
- Idem*, sans l'Atlas. « 21,00.
- Traité d'Equitation, par M. le comte Daure, ancien commandant du Manège Royal de Versailles. Un vol. in-4°, sur papier grand-raisin vélin, orné de vingt-cinq planches et vignettes dessinées par M. Ledieu, élève de Carle Vernet. « 15,00.
- Rocquancourt*, Cours élémentaire d'Art et d'Histoire militaires, à l'usage des Elèves de l'Ecole spéciale militaires de Saint-Cyr; 2° édition, revue et considérablement augmentée, avec planch. 1831, 2 vol. in-8°. « 9,50.
- Supplement* au Dictionnaire de l'Artillerie, par le général baron *H. Cotty*, directeur du service des poudres et salpêtres. Un vol. in-4°. Paris, 1832. f 8,50.
- De la Cavalerie*, ou des changements nécessaires dans la composition, l'organisation et l'instruction des troupes à cheval; par le lieutenant-général comte de la *Roche-Aymon*, Pair de France. 3 vol. in-8°. « 7,75.
- Journal* des Opérations de l'Artillerie au siège de la Citadelle d'Anvers, rendue le 25 Decembre 1832, à l'armée Française, sous les ordres du Mar. Cte. Gérard. Un vol. in-4° avec planches. Paris, 1833. « 6,60.
- Urbain* (officier) *Mémorial des Camps*. Recueil à l'usage de MM. les Officiers de l'armée de terre, 1 vol. in-8°, avec 15 pl. 1828. « 5,75.
- Jaquinot de Presle*, professeur d'Art militaire et d'Histoire. Cours d'Art militaire de l'Ecole royale de Cavalerie de Saumur, 1 vol. in-8°, 1829. « 4,25.
- Examen Raisonné* des propriétés des trois armes, l'infanterie, la cavalerie et l'artillerie, de leur emploi dans les batailles, et de leurs rapports entre elles, par *N. Okounef*. « 3,60.
- Manuel de législation Militaire*, en ce qui concerne les officiers et sous-officiers de l'armée; par *Gonvot*. Un fort vol. in-8°, avec tarifs, 1828. « 3,00.
- Carnet* de l'Officier de cavalerie et du Sous-officier, ou Manuel contenant 1° tous les détails et renseignemens nécessaires à l'Officier et Sous-officier de cavalerie, sur le personnel et le matériel de l'escadron ou du peloton dont il a le commandement; 2° un extrait des lois, ordonnances, réglemens, instructions, tarifs, etc., etc., relatifs à l'administration intérieure des corps; 3° enfin des séries de questions sur cette matière. Par *M. Libert*, Lieutenant-colonel de cavalerie.
- Prix: Pour peloton. « 2,50.
 — Pour escadron. « 3,00.
 — Pour sous-officier. « 1,80.
- Aide-mémoire*, ou nouveau *Carnet* à l'usage du Commandant de Compagnie, Sergeant major et *Fourier*; contenant tous les controles, états, tarifs, etc., d'un besoin journalier, prescrits par les Ordonnances et Réglemens en vigueur. Par *Legoupil*, employé de l'Intendance militaire. « 2,50.
- Les commentaires de César*, édition de *Wailly*, entièrement revue et corrigée, avec une carte des Gaules, représentant les noms anciens et modernes. 2 vol. in-32, papier vélin, br. « 2,50.
- Maximes de guerre de Napoléon*, 1 vol. in-32 impr. par *Didot*. « 0,80.

B I J L A G E V,

Behoorende bij den Militairen Spectator, n. 17.

LAATSTE BENOEMINGEN EN VERPLAATSINGEN, BIJ HET LEGER.

Tot Chef der afdeling voor de administratie bij het departement van oorlog, de Intendant der 1e klasse in het 1e groot militair kommando, J. Wagenaar.

Tot Intendant der 2^e klasse en tevens tot Intendant in het 1^e groot militair kommando, de Onder-Intendant der 1^e klasse, thans provisioneel belast met de administrative dienst in het 2^e groot militair kommando, H. Engeringh.

Tot Onder-Intendant der 1^e klasse, de Onder-Intendant der 2^e klasse, L. A. Nieuwenhuisen.

Tot Onder-Intendant der 2^e klasse, de Adjunct-Intendant D. J. Reese.

Tot Adjunct-Intendant, de aspirant bij de militaire administratie, E. A. Dibbets.

Tot Kommandant van het 1ste bataillon der 4de afdeling Zuidhollandsche Schutterij, de Kapitein M. Hoek, van de 9de afdeling infanterie.

Tot Kapiteins:

Bij de afdeling Utrechtsche schutterij, de 1ste Luitenant J. van der Roest, van de afd.

Bij de 1ste afd. Vriesche schutterij, de 1ste Luitenant Mr. A. Sijtzes Reiding, van de afd.

Bij de 1ste afd. Noordhollandsche schutterij, de 1ste Luitenant P. A. Charbon en F. F. la Prabeide, van de afd.

Bij het 3de bataillon der 4de afd. Zuidhollandsche schutterij, de 1ste Luitenant Meindert Elias Knaap, van gemelde bataillon en afd.

Bij het 1ste bataillon van de 2de afd. Vriesche schutterij, de 1ste Luitenant Bekke Albert Bokma, van gemeld bat. en afd.

Bij het 1de bataillon van de 1ste afd. Groningsche schutterij, de 1ste Luitenant E. J. van Swinderen, van gemeld bat. en afd.

Tot 1ste Luitenants:

Bij het 1ste bataillon der 2de afdeling Noord-Brabandsche schutterij, de 2de Luitenant J. B. van Hall, van gemeld bat.

Bij de afdeling Utrechtsche schutterij, de 2de Luitenant D. Walraven van Empel, van gemelde afd.

Bij de 1ste afdeling Vriesche schutterij, de 2de Luitenant H. Habbema.

Bij de 3de afdeling Zuidhollandsche schutterij, de 2de Luitenant Mr. A. J. C. van Bijkershoek van der Koop, van gemelde afdeling.

Bij het 1ste bataillon van de 4de afdeling Zuidhollandsche schutterij, de 2de Luitenants W. J. Noteman en C. van Pelt.

Bij het 3de bataillon van de 4de afdeling Zuidhollandsche schutterij, de 2de Luitenant J. J. van Heel, van gemeld bat.

Bij het 2de bataillon van de 3de afdeling Zuidhollandsche schutterij, de 2de Luitenant J. B. van Andringa Bijvoet, van het 1ste bataillon van gemelde afd.

Bij het 1ste bataillon van de 2de afdeling Vriesche schutterij, de 2de Luitenant Johannes Roelofs Heijda, van gemeld bat.

Bij het 2de bataillon van de 1ste afdeling Groninger schutterij, de 2de Luitenant J. E. Winter, van gemeld bataillon.

Tot Kapitein-Adjutant bij het 2de bataillon van de 2de afd. Vriesche schutterij, de Kapitein H. A. Evertz, van gemeld bat.

Tot 1ste Luitenant-Adjutant bij het 1ste bataillon der 1ste afd. Geldersche schutterij, de 1ste Luitenant J. P. L. A. Gezelschap, van gem. bat.

Tot 1ste Luitenant-Adjutant bij het 1ste bataillon der 3de afdeling Noord-Brabandsche schutterij, de 1ste Luitenant D. Veije, van de 12de afd. infanterie.

Tot Adjutant bij de 9de afdeling infanterie, de 1ste Luitenant Adjutant bij het 1ste bataillon van gemelde afd., M. Letter.

Tot Adjutant bij het 1ste bataillon van de 9de afdeling infanterie, de 2de Luitenant G. H. Manstein.

Tot 2de Luitenants:

Bij de 2de afdeling Vriesche schutterij, de sergeant H. Meulenkamp, van de afd.

Bij het 1ste bataillon van de 2de afdeling Noord-Brabandsche schutterij, de vrijwilliger W. H. van Suijlekom, van het regiment Hussaren, N°. 6.

Bij het 1ste bataillon der 1ste afdeling Geldersche schutterij, de sergeant-majoor J. Schuphoen, van gemeld bat.

Bij het 1ste bataillon van de 1ste afdeling Vriesche schutterij, de sergeant-majoor J. Hartman, van het 1ste batt. van gemelde afd.

Bij het 3de bataillon van de 1ste afdeling Vriesche schutterij, de vaandeldrager Lieuwe Meindert van Houten, de sergeant-majoor P. B. Huizinga en de sergeant R. O. Kijlstra, alle van gemeld bataillon.

Bij de 3de afdeling Zuidhollandsche schutterij, de 2de luitenant H. N. Hulsewe, van het 29ste bataillon reserve schutterij, de vrijwilliger David van Lonsveld Brink, van het korps jagers van Van Dam. De sergeant-majoor A. H. Jurriens, van de halve komp. art. van de 4de afd. Zuidhollandsche schutterij.

Bij het 1ste bataillon van de 4de afdeling Zuidhollandsche schutterij, de sergeanten-majors P. J. Kikkert, J. Schotman en J. Beijers, van gemeld bat.

Bij het 3de bataillon van de 4de afdeling Zuidhollandsche schutterij, de 2de Luitenant I. J. P. C. Plaats, van het 23ste bataillon reserve-schutterij.

Bij het 1ste bataillon van de 1ste afdeling Groninger schutterij, de vaandeldrager Wessel Waterborg, van gemeld bat.

tot 1ste Luitenant effectief, bij het 1ste bat. jagers, de 2de Luitenant honorair J. C. F. G. Corboz, van het bat.

Tot 1ste Luitenant bij de 14de afdeling infanterie, de 1ste Luitenant G. Perk van Lith, als zoodanig gediend hebbende bij het leger in Oost-Indie.

Tot Officier van Gezondheid van de 2de klasse, bij de 1ste afdeling Groningsche schutterij, de Officier van Gezondheid van de 3de klasse, A. C. Doornhek, van het 1ste bat. der afd.

Tot 2de Luitenant à la suite, bij het bat. artill. transp. trein, de wachmeester H. J. van Stipriaan Luiscius, van hetzelfde.

Tot 2de Luitenants bij het wapen der art. in de Oost-Indiën, de sergeant J. Dorsten, van het 1ste bat. veld-art.; de sergeant A. van Altena, van het 4de bat. art. Nat. Mil., en de sergeant-majoor W. Willemse, van het bat. vrijw. artilleristen.

In hannonen rang en ancienniteit overgeplaatst, de Onder-Intendant der 1ste klasse, belast met de administrative dienst over de fourages in de provincie Noord-Brabant, F. L. Matt, naar Deventer, om de administrative dienst waar te nemen in het 2de groot militair kommando.

Bij het 2de bataillon van de 1ste afdeling Vriesche schutterij, de 2de Luitenant-Kwartiermeester J. A. van Genderen, van het 3de bat. der afd.

Bij de 3de afdeling Zuid-Hollandsche schutterij, de 2de Luitenant J. R. van Andringa Bijvoet, van het 1ste bat. der 4de afdeling Zuid-Hollandsche schutterij.

Bij het korps jagers van Cleerens, de tijdelijke Officier van Gezondheid van de 2de klasse J. Burkard, van de garnisoon- en hospitaal-dienst in de provincie Zeeland.

Bij de garnisoens- en hospitaal-dienst in de vesting 's Hertogenbosch, de Officier van Gezondheid van de 1ste klasse C. Gobée, van het garnizoen te Middelburg.

Bij de 13de afdeeling Infanterie de Officier van Gezondheid van de 1ste klasse Lindt, van de garnisoens- en hospitaal-dienst te 's Hertogenbosch.

Bij de 8ste afd. infanterie de tijdelijke Officier van Gezondheid van de 3de klasse J. Giesbers, van de 9de afd. infanterie.

Bij de 9de afdeeling infanterie de tijdelijke Officier van Gezondheid van de 3de klasse P. J. Welboren, van de garnisoens- en hospitaal-dienst in de provincie Zeeland.

Bij de 18de afd. Infanterie, de tijdelijke Officier van Gezondheid 3de klasse P. S. Valkenburg, bij het regiment Hussaren N°. 6.

Bij het regiment Hussaren N°. 6, de tijdelijke Officier van gezondheid van de 3de klasse J. W. Delhax, van de afdeeling kurassiers N°. 1.

Bij de batterij Veld-Artillerie N°. 6, de tijdelijke Officier van Gezondheid C. W. Vinkhuizen, van de Ambulance van het Leger te Velde.

Bij de afdeeling Kurassiers N°. 1, de tijdelijke adjunct Paarden-Arts Joseph Niesmann, van de ontbondene bespannen batterij te 's Bosch.

Bij het reserve-bataillon van de 14e afdeeling infanterie, de 2de Luitenant G. W. van Leeuwen, van het 2de bat. der afd.

Bij de 7de afdeeling infanterie, tot 2de Luitenant-Kwartiermeester de 2de Luitenant C. F. F. Eijmael.

Bij het 1ste bataillon van de 2de afdeeling Infanterie, de 1ste Luitenant-Kwartiermeester ten Baa, van het reserve-bataillon der afdeeling.

Bij het reserve-bataillon van de 2de afdeeling infanterie, de 2de Luitenant-Kwartiermeester van Hees, van het 1ste bataillon der afdeeling.

Bij de 10de afdeeling infanterie, de 1ste Luitenant-Adjutant van Andringa de Kempnaer, van de 9de afdeeling infanterie, zijnde dezelve van zijne functie van Adjutant eervol ontslagen.

Bij het leger en de militaire geneeskundige dienst in de Oost-Indien:

De 2de Luitenant B. J. de Lange, van het bat. art.-schutterij.

De 2de Luitenant A. Abrahamsz, van de 18de afd. infant.

De 2de Luitenant P. J. Wagenaar, van de 12de afd. infant.

De 2de Luitenant J. K. Cox van Spengler, van het bataillon artillerie-schutterij.

De Officieren van Gezondheid van de 3de klasse, Hendrik Otto Schakel, van het 2de bataillon van de 1ste afdeeling Groninger schutterij.

Adam Philip Sonnenschein, van het 1ste bataillon der 1ste afdeeling Geldersche schutterij.

Hendrik Ravenswaaij, van de 8ste afdeeling infanterie.

Heinrich Schultz, van de batterij veld-artillerie, N°. 6, en

Johannes Klap, van de 18de afdeeling infanterie.

Barend Adrianus Eichler, Geneeskunst-oefenaar.

De 2de Luitenant G. H. A. de Rivecourt en H. Mulder, beide van de 9de afdeeling infanterie.

De Magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse, Wilson, van de Willemstad naar Koevorden, en de Magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse, Gerlach, van Koevorden naar de Willemstad.

De 1ste Luitenant Ingenieur Graaf van Limburg Stirum, naar Grave.

De 1ste Luitenant J. R. de Svarz, van de 10de afdeeling infanterie, toegevoegd aan den staf van den Luitenant-Generaal van Geen.

Titulaires rang verleend:

Dien van Luitenant-Generaal, zonder bezwaar van 's rijks schatkist, aan den Generaal-Majoor W. C. de Virieu, Lid van het Hoog Militair-Geregtshof.

Dien van Majoor, aan den Kapitein G. J. Pape, Wagenmeester bij het Leger te Velde.

Dien van Kapitein, aan den 1sten Luitenant A. L. B. C. Cock van Ooijen, van het bataillon Transporttrein.

Het Traktement van non-activiteit verleend:

Aan den Majoor H. Tegelaer, van het 2de bataillon van de 12de afdeeling infanterie.

Eervol ontslagen:

De 2de Luitenant M. L. Nilant, van de 2de afdeeling Vriessche schutterij.

De 2de Luitenant Laarman, van het bat. Drentsche schutterij.

De 1ste Luitenant A. P. Luppés, van het 2de bataillon van de 2de afdeeling Noord-Brabandsche schutterij.

De 2de Luitenant Mr. J. T. Mourits de Bellefroid, van de 1ste afdeeling Geldersche schutterij.

De 2de Luitenant J. H. J. Liebe, van de 3de afdeeling Noord-Hollandsche schutterij.

De Kapitein W. J. van der Pol, van de afdeeling Utrechtsche schutterij, met bepaling, dat hij in zijne vorige positie van 2de Luitenant op $\frac{2}{3}$ activiteits-traktement zal terugkeeren.

De Officier van Gezondheid der 2de klasse, van het Oost-Indische leger, tijdelijk in dienst bij het korps jagers van Clerens, F. J. Decalonne.

De 2de Luitenant Beukers, van de afd. Zeeuwsche schutterij.

De Kapitein T. Peek, van de dienstdoende schutterij te Amsterdam en het 3de bataillon reserve-schutterij.

De 1ste Luitenant J. Zeelenberg, van de rustende schutterij in Zuid-Holland, en het 24ste Bataillon reserve-schutterij.

Delste Luitenant J. A. Pluijger, van de 3de afdeeling Zuid-Hollandsche schutterij.

De 2de Luitenant à la suite C. A. E. A. Panhuijs, van het regiment Hussaren, N°. 6.

De 1ste Luitenant G. M. Bon du Tour van Bellinckhave, van de 1ste afdeeling Vriessche schutterij.

De Luitenant-Kolonel der artillerie W. A. Bake, uit zijne betrekking van Opper-Kommandant der forten Lillo en Liefkenshoek.

A la suite, zonder bezwaar van 's rijks schatkist van het korps geplaatst.

De Majoor Repelaer van Molenaarsgraaff, van het 1ste bat. der 4de afdeeling Zuid-Hollandsche schutterij.

De Kapitein J. H. Weber en de 2de Luitenant Niegeman, beide van het 2de bat. van de 2de afd. Overijsselsche schutterij.

De 1ste Luitenant M. Verbrugge, van de compagnie artillerie van de 2de afdeeling Zuid-Hollandsche schutterij.

De 1ste Luitenant-Kwartiermeester H. E. Feenstra, van de 1ste afdeeling Vriessche schutterij.

Nog is een eervol ontslag verleend:

Aan den Kapitein W. C. Margadant, van de 7de afdeeling infanterie, en gedetacheerd bij de 1ste afd. Zuid-Holl. schutterij.

Aan den Kapitein S. J. Cochijs, van de 12de afdeeling infanterie, en gedetacheerd bij de afdeeling Zeeuwsche schutterij, beide uit hunne laatstgemelde betrekkingen.

Overleden:

De Intendant der 1ste klasse C. Schokker, Chef van de afdeeling voor de administratie bij het Departement van Oorlog.

Den 1sten Luit. G. Wuijster, van het bat. artillerie-schutterij.

Den 2den Luitenant van der Dussen, van de afd. Grenadiers.

Den 1sten Luitenant S. J. P. Keuchenius, van het 1ste bataillon jagers.

Den 2den Luitenant F. J. Wiesner, van de 13de afd. infant.

Den 2den Kapitein G. A. van Oosterhoudt, van het 2de bataillon Mineurs en Sappeurs.

Den Chirurgijn-Majoor G. Lindt, van de garnisoens- en hospitaal-dienst, te 's Bosch.

Bij s ntentie van het Hoog Militair Geregtshof, is de Kapitein F. Fonteneau, van de 8ste afdeeling infanterie, gecasseerd en eerloos verklaard, om in het vervolg eenige burgerlijke of militaire charge te bekleden, ter zake van gepleegde ontrouw in de administratie.

